

Odensehuis

Vergeet niet te leven!

Odensehuis Groningen Handboek voor Professionals

Colofon

Uitgave van:

Odensehuis Groningen
Molukkenstraat 200,
9715 NZ Groningen

Contact:

info@odensehuisgroningen.nl

050 2303252

Publicatiedatum: Groningen, december 2023

*De inhoud van deze uitgave mag alleen worden gebruikt of vermenigvuldigd onder vermelding van de bron:
Odensehuis Groningen.*

Inhoud

Inleiding (vastgesteld bv september 2023)	6
Samenvatting.....	8
1. Een stevige opgave: zo lang mogelijk zelfstandig, ook bij dementie (vastgesteld bv 18 april 2019).....	9
1.1. De cijfers: steeds meer inwoners met dementie in de stad	9
2. Odensehuis Groningen, voor mensen met geheugenproblemen, naasten, vrijwilligers en stagiaires (bv 18-4-2019)	10
2.1. Wat is het Odensehuis.....	10
2.2. Historie	10
2.3. Pareltjes in de stad	10
2.4. Missie en visie Odensehuis.....	11
2.4.1. Missie.....	11
2.4.2. Visie	11
2.5. Voor wie: mensen met geheugenproblemen	12
2.6. Voor wie: partners/naasten van de mensen met geheugenproblemen.....	13
2.7. Voor wie: vrijwilligers	14
2.8. Voor wie: participatiebanen.....	15
2.9. Voor wie: deelnemers van het Wijkilde	15
2.10. Voor wie: stagiaires	15
3. Randvoorwaarden: Coördinator, geschikte huisvesting, PR en netwerk (vastgesteld 26 augustus 2019).16	
3.1. Professionele coördinator	16
3.2. Bestuur en Adviesraad	17
3.3. Netwerk.....	17
3.3.1. Samenwerkingspartners.....	17
3.3.2. Netwerk Dementie Groningen	17
3.3.3. Platform Odensehuizen.....	18
3.4. Eisen huisvesting	18
3.4.1. Nevenlocaties	18
3.5. Publiciteit en herkenbaarheid	18
3.5.1. Website.....	19
3.5.2. Folders	19
3.5.3. Publicaties	19
4. Participanten, de activiteiten en grenzen aan de mogelijkheden(vastgesteld 26 augustus 2019)	19
4.1. Aantal deelnemers met geheugenproblemen	19
4.2. De activiteiten en de eigen inbreng van de deelnemers.....	19
4.3. Onderzoek naar de toegevoegde waarde van het Odensehuis	20
5. Odensehuis, een algemene voorziening (vastgesteld 26 augustus 2019)	21
5.1. Leertuin	21

5.2. Onderzoek in 2019 en 2020	22
6. Financiën (vastgesteld 26 augustus 2019)	22
6.1. Kosten.....	22
6.1.1. Personele kosten	22
6.1.2. Huisvestigingskosten	22
6.1.3. Activiteiten	22
6.1.4. Vrijwilligerskosten	22
6.1.5. Overige algemene kosten.....	22
6.2. Inkomsten Odensehuis.....	23
6.2.1. Subsidie Gemeente Groningen.....	23
6.2.2. Fondsen	23
6.2.3. Overige subsidies, donaties en giften.....	23
6.2.4. Sponsoring	23
6.2.5. Eigen bijdrage deelnemers	23
Bijlage 1: Dementie in getallen en een toelichting daarop (vastgesteld 26 augustus 2019)	24
Bijlage 2: Bezoekersaantallen 2018.....	25
Bijlage 2a: Bezoekers aantallen 2019	26
Bezoekers aantallen in de eerste en tweede helft van 2019	27
Bezoekersaantallen in 2020 en 2021	28
Bijlage 2b: Bezoekers aantallen 2022.....	29
1.1 Overzicht aantal deelnemers	29
1.1.1 Molukkenstraat	29
1.1.2 SinnigeStee	29
1.2 Maximum is bereikt.....	30
1.3 Aantal deelnemers in vergelijking met eerdere jaren.....	30
Aantal deelnemers	30
Bijlage 3: Toekomst visie bestuur Odensehuis.....	31
De toekomst	31
Vrijwilligersorganisatie	31
Verhouding vrijwilligers (en stagiaires) – extra betaalde krachten – coördinator - bestuur	32
Verdeling taken bestuur	33
Bijlage 4: Profiel van de deelnemers (vastgesteld 26 augustus 2019)	34
Bijlage 5: Profiel partner/naaste/mantelzorger (vastgesteld 26 augustus 2019)	36
Bijlage 6: Uitgangspunten Odensehuis Groningen (vastgesteld 26 augustus 2019).....	37
Kernwaarden opgesteld door coördinatoren Odensehuizen op 28 en 29 maart 2019	38
Bijlage 7: Profiel van de vrijwilliger (vastgesteld 26 augustus 2019)	40
Bijlage 7a: Profiel en Voorwaarden voor participatiebaan (vastgesteld 26 augustus 2019)	42
Voorwaarden gesteld door de gemeente Groningen aan een participatiebaan	42

Wie doet wat?	43
Bijlage 7b: Stagiaire (vastgesteld 30 september)	44
Bijlage 8: Profiel en taken van de coördinator (vastgesteld 26 augustus 2019)	45
Advertentietekst augustus 2022 Vacature coördinator Odensehuis Groningen	47
Wij bieden	48
Procedure	48
Bijlage 9: Bestuur(der) van Odensehuis (vastgesteld 26 augustus 2019)	49
Bijlage 10: Activiteiten (vastgesteld 26 augustus 2019).....	52
Bijlage 11: Veiligheid/grenzen aan het Odensehuis (vastgesteld 26 augustus 2019).....	56
Criteria voor het ingaan op vragen van derden (hulpverlenende instanties, zorginstellingen etc)	57
Bijlage 12: Algemene voorziening/Maatwerk (vastgesteld bv 18 april 2019).....	58
Bijlage 13: Werkzame factoren van het Odensehuis	61
Praktijkervaring in de samenwerking met WIJ en GON	61
Minimale voorwaarden voor de organisatie	61
Grenzen aan het Odensehuis	62
Administratieve lasten	62
Bijlage 14: Eigen bijdrage deelnemers (vastgesteld bv mei 2023)	63
Bijlage 15: Fondsen en Sponsors (vastgesteld op 26 augustus 2019)	64
Fondsen	64
Sponsors 2018.....	64
Bijlage 16: Casuïstieken	65
Bijlage 17: Leertuin Pareltsjes in de stad	66
Bijlage 18: Onderzoek TGO.....	72

Inleiding (vastgesteld bv september 2023)

Vanaf dag één kan het Odensehuis Groningen rekenen op de sympathie van politici, beleidsmakers, zorgverzekeraars, zorginstellingen, zorgprofessionals en burgers. Een ruim omarmd burgerinitiatief. Het Odensehuis bestaat nu ruim 10 jaar en de beide locaties worden dagelijks door ongeveer 18 mensen met geheugenproblemen en/of cognitieve achteruitgang¹ bezocht. Toch hing het bestaan de afgelopen jaren regelmatig aan een zijden draadje. Maar na jaren van financiële onzekerheid heeft de gemeente Groningen in 2021 tot een structurele financiering voor langere termijn besloten.

Het Odensehuis is door de Gemeente Groningen één van de pareltjes genoemd. Het credo is “burgers voor burgers”. Het drijft op de inzet van vrijwilligers en biedt aan vele studenten een prima stageplek². In dit handboek laten wij zien dat het Odensehuis Groningen, als pareltje een belangrijke schakel is in de keten van voorzieningen voor mensen met dementie. En niet alleen voor degene die geheugenproblemen heeft maar voor een ieder die deel uit maakt van zijn of haar netwerk. Het Odensehuis is géén zorginstelling. Voor het Odensehuis heb je géén indicatie nodig en er wordt géén zorgdossier gemaakt of behandelplan opgesteld.

De verwachting is dat tussen 2020 en 2040 het aantal mensen met dementie in de stad Groningen stijgt met 78 % (totalen: van 2100 in 2020 tot 4000 in 2040; bron: Alzheimer Nederland, 2018). Mensen met dementie wonen verreweg de langste periode gewoon thuis. Het is vaak in de periode na de beginnende geheugenproblemen en de diagnose dementie, dat er behoefte is aan informatie en steun. Aan handreikingen om met het nieuwe leven om te gaan. Alzheimer Nederland gaat er vanuit dat er per inwoner met dementie, 1,25 keer zoveel mantelzorgers bij de mensen met dementie betrokken zijn.

De mensen willen ondanks de veranderingen die het ziektebeeld met zich meebrengt de draad van het leven oppakken en er wat van maken. Samen met hun dierbaren. Leuke dingen doen. Betekenisvolle momenten samen beleven. Maar hoe doe je dat....?

In deze zoektocht voelt men zich vaak aan het lot overgelaten. De zorgbehoefte is vaak nog niet van dien aard dat er een beroep gedaan moet of kan worden op een zorgvoorziening. De vragen die spelen liggen veeleer op het gebied van omgaan met elkaar, het creëren van een veilige omgeving, informatie over een veranderd toekomstperspectief, creëren van een netwerk enzovoort.

Het Odensehuis biedt een zinvolle dagbesteding en een omgeving waar mensen met geheugenproblemen/dementie, hun naasten, vrijwilligers en stagiaires samenkomen.

Het is een omgeving waar iedereen zijn eigen ervaring inbrengt en kan delen met anderen. Leren van elkaar en het verkennen van mogelijkheden met behoud van eigen regie, zijn belangrijke kernwaarden. De mensen met geheugenproblemen ervaren veel steun aan elkaar. De partners en mantelzorgers vinden er steun voor hun vragen over de veranderende relatie en communicatie. Deze steun is er ook nog na opname of overlijden van de partner met geheugenproblemen. De vrijwilligers brengen hun specifieke vaardigheden in om samen met de aanwezigen activiteiten uit te voeren. De stagiaires ontwikkelen nieuwe activiteiten voor de bezoekers en leren deze in praktijk te brengen onder leiding van een ervaren coördinator. Wanneer de vragen of behoeften van de bezoekers de kennis en ervaring van vrijwilligers te boven gaat wordt er gezorgd voor deskundige ondersteuning op maat.

Het Odensehuis voorziet duidelijk in een behoefte. Dit is de afgelopen jaren gebleken, ook tijdens de Corona pandemie. Door goede afspraken over de richtlijnen en een limiet te stellen aan het maximaal aantal bezoekers, kon het Odensehuis veilig open blijven.

¹ In dit handboek wordt gesproken van mensen met geheugenproblemen en/of cognitieve problemen. Meestal veroorzaakt door dementie of de ziekte van Alzheimer, maar ook kunnen andere ziektebeelden de oorzaak zijn, zoals MS, Parkinson, NHA, CVA enzovoort.

² Studenten van het Alfa college hebben de coördinator van het Odensehuis in 2018 uitgeroepen tot “beste stagebegeleider”

Veel gemeenten in Nederland hebben het concept omarmd. Samen met het Platform Odensehuis Nederland wordt het concept nog steeds verder ontwikkeld en vindt regelmatig uitwisseling van kennis en ervaringen plaats.

Hoewel het Odensehuis als credo heeft “Burgers voor Burgers” en vooral op de inzet van vrijwilligers drijft, vraagt het welslagen van zo’n laagdrempelige voorziening wel om een aantal essentiële voorwaarden. De belangrijkste is een fulltime professionele coördinatiefunctie. De coördinator draagt zorg voor een passend programma en activiteiten voor de bezoekers, geschikte vrijwilligers, adequate stagebegeleiding en een goed ondersteunend netwerk en daarmee voor de continuïteit van de voorziening.

Daarnaast is een geschikte ruimte noodzakelijk, waar de activiteiten worden uitgevoerd, ongestoord in groepen kan worden gesproken en gezamenlijk een lunch kan worden gebruikt.

Dit zijn tevens de belangrijkste posten van de begroting van deze relatief goedkope voorziening voor een grote groep kwetsbare burgers.

Het Odensehuis is voorliggende voorzieningen en een aanvulling op de voorzieningen die verpleeghuizen bieden in de vorm van dagopvang en verblijf. Het Odensehuis heeft ook zijn grenzen. Het zal zeker niet in alle gevallen een opname in een verpleeghuis kunnen voorkomen. Maar het kan wel bijdragen aan de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van mensen met dementie bij wie hun hele leven onder anderen autonomie, zelfstandigheid, mondigheid en ondernemingslust voorop stond. Het biedt bezoekers van het Odensehuis de mogelijkheid om een opname uit te stellen³.

Door het Odensehuis kunnen mensen langer thuis blijven wonen en daardoor worden kosten bespaard van een duurdere voorziening. Ook de mantelzorgers maken gebruik van de laagdrempelige en goedkope ondersteuning door mensen met veel ervaring in de omgang met dementie. Ook door die steun kan het verblijf thuis verlengd worden.

Door te investeren in het behoud van het Odensehuis en uitbreiding naar meer wijken in de stad, kan de gemeente zorgen voor een variatie in het aanbod. Een algemene voorziening die bijdraagt aan het welzijn en welbevinden van mensen met dementie, hun mantelzorgers en de vrijwilligers, aan de sociale interactie en de samenredzaamheid. Hiermee kan de gemeente ook de onvermijdelijke toenemende vraag naar WMO-zorg, ZVW- en WLZ zorg afremmen.

Bovendien past de werkwijze en visie van het Odensehuis naadloos op de speerpunten uit het coalitieakkoord van de gemeente Groningen: de mens centraal, minder systeemwereld en meer leefwereld.

Het is daarom ook heel verheugend dat de Gemeente Groningen heeft besloten tot een structurele financiering voor de langere termijn. Zonder deze financiering is een Odensehuis niet mogelijk en met de financiering kunnen de coördinator en bestuur zich richten op activiteiten die de kernwaarde van het Odensehuis vormgeven: een veilige en prettige plek voor mensen met geheugenproblemen en hun naasten.

Het Odensehuis zal dit onder anderen in overleg doen met het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON) en de WIJ-teams.

In dit handboek wordt het bovenstaande nader uitgewerkt en wordt aangegeven op welke wijze het Odensehuis werkt aan een verdere onderbouwing van de meerwaarde en het specifiekere formuleren van de randvoorwaarden die nodig zijn voor deze algemene voorziening.

Het handboek is bedoeld voor vrijwilligers, stagiaires en professionals, maar ook verwijzers, bestuurders, beleidsmakers en initiatiefnemers van een Odensehuis kunnen er praktische informatie in vinden.

³ ZON MW heeft onlangs een onderzoeksvorstel naar de Effectiviteit en Efficiency van het Odensehuis afgewezen met onder anderen als motivatie dat Odensehuizen hun meerwaarde al wel hebben bewezen.

Samenvatting

Het handboek beschrijft waar het Odensehuis Groningen voor staat en hoe het georganiseerd is. Het gaat in op de verwachte groei van het aantal mensen met geheugenproblemen, cognitieve achteruitgang en/of dementie, de behoefte van mensen met geheugenproblemen en hun partners, de rol die de coördinator, de vrijwilligers, stagiaires en het bestuur vervullen. Het handboek laat ook zien dat het Odensehuis Groningen niet op zich zelf staat, maar deel uit maakt van een netwerk van gemeentelijke instanties in Groningen en een landelijk netwerk van Odensehuizen. Verder gaat het in op de activiteiten die door de mensen met geheugenproblemen samen met de vrijwilligers plaatsvinden.

In de bijlagen zijn de verschillende aspecten van het Odensehuis, die genoemd worden onderbouwd, toegelicht of praktisch uitgewerkt.

1. Een stevige opgave: zo lang mogelijk zelfstandig, ook bij dementie

(vastgesteld bv 18 april 2019)

In de stad Groningen wonen ouderen met dementie doorgaans zelfstandig thuis. Alleen of met hun partner die meestal ook op leeftijd is. Ze krijgen ondersteuning van familie, buren, vrienden en als ze daarvoor geïndiceerd zijn kunnen ze vanuit de WMO gebruik maken van dagopvang of begeleiding op maat.

Uit de verhalen van mensen met geheugenproblemen en hun mantelzorgers is op te maken dat de huidige (WMO)-voorzieningen niet direct aansluiten bij de behoefte aan informatie en ondersteuning die men bij beginnende geheugenproblemen en cognitieve achteruitgang ervaart. De informatie en ondersteuning die nodig is ligt vooral op het terrein van een veranderd toekomstperspectief, veranderde relatie, communicatie en de onzekerheden daarover. Verder is er behoefte aan informatie over en ondersteuning bij het vormen van een netwerk/vangnet. Voor de mensen met geheugenproblemen kan de behoefte ook weer anders liggen dan voor hun partners, kinderen, mantelzorgers, buren enzovoort⁴.

Door onvoldoende in te spelen op deze behoefte vallen mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers tussen wal en schip. Met als gevolg overbelasting, eenzaamheid, een grotere kwetsbaarheid en mogelijk toename van het zorggebruik. Terwijl we dat in Groningen nou juist willen voorkomen – zie het Coalitieakkoord 2022-2026. De Gemeente Groningen bouwt verder aan een veerkrachtige samenleving onder het motto: “Voor wat echt van waarde is”. Voor deze coalitie zijn bestaanszekerheid, een groene, eerlijke en gezonde stad, met gelijke kansen voor iedereen de kernbegrippen. De coalitie denkt dit te realiseren samen met alle Groningers die de verbinding vinden via initiatieven en ontmoetingsplekken in de buurt (zie: <https://gemeente.groningen.nl/coalitieakkoord>)⁵

Om de zorg vanuit de medische invalshoek te verminderen, zijn in 2019 een viertal Gebiedsondersteunende Netwerken (GON) gestart. Het GON versterkt in samenspel met bewoners, de WIJ teams en overige partners de bestaande sociale basis in het gebied en bouwt dit verder uit. Ook deze coalitie kiest voor maatwerk: beoordelen wat iemand nodig heeft, kijkend naar de leefwereld van mensen en niet naar de regelgeving.

1.1. De cijfers: steeds meer inwoners met dementie in de stad

Het aantal mensen met dementie is de afgelopen jaren sterk gestegen en ook in de komende jaren zal hun aantal fors toenemen. Landelijk en ook in onze provincie en stad. Steeds meer mensen zullen daarom ondersteuning en zorg nodig hebben. Om iedereen de zorg te kunnen bieden die hij of zij nodig heeft én de zorg betaalbaar te houden streeft de Gemeente Groningen ernaar dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen en zelf de regie hebben.

Dat is een stevige opgave als je kijkt naar de cijfers (zie bijlage: [Dementie en getallen](#)). Naarmate de levensverwachting verder stijgt, zal het aantal bewoners met dementie toenemen.

Volgens het Sociaal Planbureau Groningen en Alzheimer Nederland zal het aantal inwoners met dementie in de stad Groningen tussen 2020 en 2040 bijna verdubbelen (van 2100 naar 4000).

⁴ uit Anne-Mei The. *Dagelijks leven met dementie*. 2017. Thoeris Amsterdam)

⁵ Uit: Coalitieakkoord Gemeente Groningen 2022-2026 <https://gemeente.groningen.nl/coalitieakkoord>

2. Odensehuis Groningen, voor mensen met geheugenproblemen, naasten, vrijwilligers en stagiaires (bv 18-4-2019)

2.1. Wat is het Odensehuis

Het Odensehuis is een laagdrempelige voorziening waar mensen met geheugenproblemen en cognitieve achteruitgang, hun naasten, vrijwilligers en stagiaires samenkomen.

Mensen met dementie en hun mantelzorgers kunnen er vijf dagen per week terecht voor activiteiten en contact. Er is geen indicatie nodig en er hoeven geen formulieren of zorgplannen ingevuld te worden. Er zijn zo weinig mogelijk regels. Het eigen risico van de zorgkosten hoeft niet te worden aangesproken.

Het biedt een omgeving waar iedereen zijn eigen ervaring inbrengt en kan delen met anderen. Leren van elkaar en het verkennen van mogelijkheden in een veilige omgeving met behoud van eigen regie, zijn belangrijke kernwaarden. In het Odensehuis staan gelijkwaardigheid, het (her)vinden van de eigen kracht, activering, ontplooiing, eigen regie, geborgenheid, zorgzaamheid en veiligheid centraal. Het Odensehuis maakt deel uit van het sociale leven van de mensen met dementie, hun mantelzorgers én de vrijwilligers. De winst: meer kwaliteit van leven en uitstel van het zorggebruik.

Daarmee onderscheidt het Odensehuis zich van koffieochtenden, Alzheimercafés, buurtkamers en andere laagdrempelige ontmoetingsplekken, die meer gericht zijn op voorlichting, een luisterend oor en lotgenotencontact. Het Odensehuis onderscheidt zich ook van de Groningse Ontmoetingscentra van Lentis-Dignis. Deze voorzieningen hebben een vergelijkbare doelstelling als het Odensehuis, maar zijn alleen toegankelijk voor mensen met dementie én een WMO-indicatie.

2.2. Historie

Het Odensehuis Groningen ging in 2012 van start als burgerinitiatief en kreeg vanaf het prille begin de volle steun van Humanitas, Stiel, de MJD en tal van andere organisaties en zorgprofessionals. Aanleiding voor de oprichting in Groningen was de transitie van zorg naar de gemeenten. De naam Odensehuis is afgeleid van de Deense stad Odense, waar het initiatief voor zo'n inloopcentrum in 2001 is ontstaan. Naast Groningen zijn er in Nederland Odensehuizen gevestigd in o.a. Amsterdam, Utrecht, Vlissingen, Wageningen, IJmuiden en Assen (zie voor het volledig overzicht www.odensehuizen.nl) De gemeente had ten tijde van de oprichting nog geen uitgekristalliseerd beleid met betrekking tot het sociaal domein. Het burgerinitiatief kon rekenen op sympathie maar niet op structurele middelen. Wel hielp de gemeente de afgelopen jaren steeds met tijdelijke deel-financiering. Het streven van het Odensehuis was vanaf het begin om een algemene voorziening te willen zijn, uit de WMO gefinancierd. Waardoor alle energie en aandacht van de coördinator en vrijwilligers gericht kan zijn op de ondersteuning van en een veilige omgeving voor de mensen met dementie en hun mantelzorgers, dus gericht op de inhoud.

Mede dankzij projectsubsidies van diverse fondsen, donaties en bescheiden eigen bijdragen van de deelnemers lukte het steeds net om weer een (half)jaar verder te kunnen (zie bijlage: [Eigen Bijdrage](#)).

2.3. Pareltjes in de stad

In 2017 werd duidelijk dat het Odensehuis Groningen zonder structurele gemeentelijke subsidie de deuren zou moeten sluiten. Maar in dat jaar vroeg de gemeentelijke projectgroep van het Innovatieatelier Vernieuwing Sociaal Domein 2017 het Odensehuis om de ondersteunende voorziening (verder) vorm te geven. In het voorjaar van 2018 heeft de gemeente het raadsvoorstel GON (= GebiedsOndersteunings Netwerk) aangenomen. Dit komt er op neer dat de stad wordt opgedeeld in vier delen. Per stadsdeel is er één hoofdaannemer die met de gecontracteerde onderaannemers verantwoordelijk is voor de zorg. Twee stadsdelen worden bediend door dezelfde hoofdaannemer. Zij moeten op de één of andere manier samenwerken met de WIJ-teams die bepalend zijn. Naast de inkoop via het GON zijn vijf particuliere

initiatieven, de pareltjes, in de stad Groningen aangemerkt als algemene voorziening voor 2019 en 2020. Dit zijn, naast het Odensehuis, Stadsboerderij de Wiershoeck, Kringloop Plus, de Opstap en het Hamelhuis.

Het GON en de WIJ-teams zijn nog volop in ontwikkeling en hebben hun definitieve vorm nog niet gevonden. Binnen Het Programma van Ontwikkeling, Leertuin Pareltjes in de Stad, opgesteld door Frank Welp (contractmanager gemeente Groningen) en Jannie Dekker (beleidsmedewerker Gemeente Groningen) is verkend op welke wijze het Odensehuis zich verhoudt tot de ontwikkelingen binnen GON en de WIJ-teams.

De opstellers van het Programma zagen voldoende overeenkomsten in de beweging die de “parels” maken om in gezamenlijkheid een zogenaamde leertuin te vormen, waarin gemeente en organisaties onderling van elkaar kunnen leren, bezien wat werkt en waarom, en gingen nadenken onder welke voorwaarden iedere algemene voorziening optimaal gefaciliteerd zou kunnen worden (zie bijlage: [Programma van Ontwikkeling, Leertuin Pareltjes in de Stad](#)).

Hoewel de toegevoegde waarde al wel was bewezen, was het aan het Odensehuis om deze, tijdens de leertuin voor het voetlicht te brengen, zodat subsidiering als algemene voorziening ook na 2020 gewaarborgd zou zijn

2.4. Missie en visie Odensehuis

2.4.1. Missie

Het Odensehuis biedt een omgeving waar mensen met geheugenproblemen, hun naasten, vrijwilligers en stagiaires samen de dag op een fijne manier doorbrengen in gelijkwaardigheid. Ons motto is: ‘vergeet niet te leven’, dus is onze aanpak flexibel, spontaan en vrij. Daarbij leren we van elkaar.

2.4.2. Visie

Het Odensehuis is overdag een thuis voor mensen met geheugenproblemen en hun naasten. Zij kunnen bij ons terecht zonder kosten, zonder indicatie en we houden ook geen zorgdossier bij. We zijn een initiatief ‘van burgers voor burgers’ en we bieden een omgeving waar iedereen zijn eigen ervaring inbrengt en kan delen met anderen.

Leren van elkaar en het verkennen van mogelijkheden met behoud van eigen regie, zijn belangrijke kernwaarden. De mensen met geheugenproblemen ervaren veel steun aan elkaar. De partners en mantelzorgers vinden er steun voor hun vragen over de veranderende relatie en communicatie. Deze steun is er ook nog na opname of overlijden van de partner met dementie. De vrijwilligers brengen hun specifieke vaardigheden in om samen met de aanwezigen activiteiten uit te voeren. De stagiaires ontwikkelen nieuwe activiteiten voor de bezoekers en leren deze in praktijk te brengen onder leiding van een ervaren coördinator. Wanneer de vragen of behoeften van de bezoekers de kennis en ervaring van vrijwilligers te boven gaat zorgen wij voor deskundige ondersteuning op maat.

Wederkerigheid is een belangrijk element

In het Odensehuis gaat het om wederkerigheid: de mensen met dementie dragen bij aan de zorg voor elkaar, met hulp van de vrijwilligers die zij op hún beurt ook weer steun bieden. Iedereen is even waardevol, iedereen draagt bij. Samen met de vrijheid van komen en gaan, veiligheid en geborgenheid zijn dit in essentie de werkzame factoren die uniek zijn voor het Odensehuis. Samen zorgen ze voor een grote kwaliteit van leven voor de deelnemers met geheugenproblemen én de vrijwilligers.

Ik kom regelmatig in een Odensehuis om interviews af te nemen en we organiseren er focusgroepen – groepsinterviews – met partners van mensen met dementie. In het inloophuis heerst een prettige, ongedwongen sfeer. Mensen drinken samen koffie en er worden activiteiten en uitstapjes georganiseerd. Ook zijn er praatgroepen voor zowel mensen met dementie als hun naasten.

Het leuke in het Odensehuis is dat er verschillende mensen komen en ook niet zichtbaar is wie 'het' heeft. Toen een partner van een man met alzheimer voor het eerst kwam, vroeg ze schuchter aan de man die naast haar zat in welke hoedanigheid hij hier was. "Ik ben dement", zei de man. "En u?"

(uit Anne-Mei The. Dagelijks leven met dementie. 2017. Thoeis Amsterdam))

2.5. Voor wie: mensen met geheugenproblemen

Afhankelijk van de progressie van de geheugenproblemen en/of cognitieve achteruitgang verandert de leefwereld. Activiteiten die tot voor kort nog tot het normale ritme behoorden zien er plotseling heel anders uit. Communicatie met de omgeving, zelfs met de eigen partner, verandert. Het vertrouwde voelt niet meer veilig. Patronen en tijdsbesef veranderen. Contacten krijgen een andere dimensie. Veranderingen hebben een enorme impact.

In het Odensehuis vinden de mensen met geheugenproblemen steun bij elkaar. Ze krijgen support bij de activiteiten en er worden nieuwe interessegebieden verkend. Ze worden betrokken bij de dagelijkse gang van zaken, zoals het doen van boodschappen en het maken van de lunch. Op deze manier kan ook samen naar oplossingen gezocht worden voor problemen bij de dagelijkse activiteiten thuis. In de gedachtenkamers worden ervaringen uitgewisseld en wordt praktische kennis gedeeld. Maar er vindt ook discussie plaats over actuele zaken (zie bijlage: [Overzicht activiteiten](#)).

Mensen worden naar het Odensehuis doorverwezen door onder andere het UMCG (Centrum Ouderengeneeskunde), Team 290, huisartsen, de WIJ-teams en casemanagers dementie van de verschillende thuiszorgorganisaties.

De bezoekers met geheugenproblemen hebben heel verschillende achtergronden. Zo kun je er een hoogleraar treffen maar ook iemand die uit armoede geen bed heeft om in te slapen. Of iemand die lang in India woonde en in Groningen een praktijk voor alternatieve geneeswijzen had.

Bijvoorbeeld meneer A van 88 jaar.

Hij voetbalde in het eerste team van GVAV (tegenwoordig FC Groningen) en later bij Ajax. Hij woont alleen in een appartement vier hoog en heeft forse dementie. Maar hij is wars van bemoeizucht en instanties. Dankzij een hecht netwerk van familie, Buurtzorg en het Odensehuis kan hij zelfstandig blijven wonen. In zijn huis hangen camera's, zodat zijn dochter kan zien hoe het met hem gaat, als hij thuis is. Buurtzorg helpt hem met wassen, aankleden en naar bed gaan. De taxi brengt hem naar het Odensehuis, op de dagen dat het Odensehuis open is. Hij neemt voor tussen de middag de warme maaltijd mee die zijn dochter heeft bereid. In het Odensehuis doet hij de dingen die hij leuk vindt. Als hij zin heeft doet hij mee aan de spelletjes en geheugenspelletjes en hij geniet erg van de boks-lessen en van swingen op muziek van Elvis Presley – beide vanuit de stoel. Hij is elke dag opnieuw weer ontzettend blij met het levensboek dat een stagiaire met hem heeft gemaakt, vol krantenartikelen over wedstrijden die hij speelde en familiefoto's. Hij herinnert zich alles nog precies. De familie is het er over eens: als hij het Odensehuis niet had, zou hij niet zelfstandig kunnen wonen, en in een dagopvang van een verpleeghuis zou hij verpieteren.

Bijvoorbeeld meneer B van 56 jaar.

Hij werkt nog en heeft jonge kinderen. Alleen zijn baas en zijn vrouw weten dat hij Alzheimer heeft. Hij komt eens in de zoveel tijd naar het Odensehuis om te vertellen hoe het met hem is, lotgenoten te ontmoeten. En na afloop gaat hij gewoon met de eigen auto naar huis of naar het werk.

Veel wordt geschreven over de Odensehuizen in algemene zin, echter weinig is bekend over hoe mensen de zorg die hier geboden wordt, nu zelf ervaren.

***Dit** verhaal gaat met name daarover. De auteur (76) bezoekt met een gemiddelde van 3 dagen per week al meer dan een jaar het Odensehuis Groningen. Hij is vasculair dement, wat wil zeggen dat de doorbloeding van zijn hersenen niet optimaal is. Dit als verschil met de meest voorkomende vorm van dementie: Alzheimer.*

“Laat ik er geen misverstand over laten bestaan: dementie, ook in zijn beginvorm, betekent totale ontluistering. Ook ik dacht er altijd over als een probleem bij sommige ouderen; je weet van het bestaan, maar je maakt je er zelf niet erg druk om want het treft je niet. Totdat je ouderdomsvergeetachtigheid wel erg grote vormen aanneemt en je dat laat onderzoeken zoals in mijn geval, met deze fatale diagnose. Fataal, want er bestaat geen remedie voor dementie.

Ontluistering is het gevolg; de luister of de lust van het leven die je tot dan toe had, verbleekt en wordt gereduceerd tot --- nul? Nee, niet helemaal tot nul want dan is er het Odensehuis. Een nodige, broodnodige voorziening, al zou het alleen al zijn omdat er geen andere voorzieningen op dit gebied zijn. Nodig ook omdat de nood, als je dement wordt, letterlijk hoog is. Want waar elders kun je terecht als je nog niet verpleeg-behoefstig bent? Inderdaad: nergens. De Odensehuizen met hun laagdrempeligheid en geen noodzaak tot indicatie vormen dan een warme handschoen rond een rotziekte.

Het maatschappelijk nut is hiervoor al enigszins aangetoond. Als ik het wat zwart-wit mag benoemen: het houdt mensen met dementie letterlijk van de straat. En dat bovendien op een uiterst menselijke wijze waardoor ook ik door het lotgenotencontact het gevoel kreeg er niet alleen voor te staan. Daar komt bij de onovertroffen hulp, benadering en sociale bewogenheid die je als participant dagelijks ervaart van de vrijwilligers en de professionele leiding. Chapeau! Ik neem met veel dank mijn niet aanwezig hoedje voor jullie af. Zijn ze tot slot noodzakelijk, de Odensehuizen?

Als men ze wil zien in termen van minder noodzaak tot opname in een (veel duurder) verpleeghuis, dan zeker. Landelijk onderzoek heeft aangetoond, dat een eventuele verpleeghuisopname tenminste met een jaar wordt uitgesteld.

Samenvatting van deze bezoeker: Het Odensehuis Groningen: als het niet bestond, had ik het uitgevonden”!

Vanaf dag 1 heb ik mij welkom gevoeld. Een hele warme liefdevolle sfeer met veel plezier samen, leuke activiteiten waar ik graag aan meedoe! Wat ik het belangrijkste vind is dat iedereen zichzelf kan zijn en dat ook is!

2.6. Voor wie: partners/naasten van de mensen met geheugenproblemen

Ook voor de partners/naasten geldt dat de leefwereld verandert. Dit geldt zowel voor degene die de gehele dag doorbrengt met een partner met geheugenproblemen, maar zeker ook voor degene die nog werkt en de partner met dementie delen van de dag alleen thuis achterlaat. Die zorg is moeilijk voor te stellen door en te delen met mensen die niet in een dergelijke situatie verkeren.

Alzheimer Nederland stelt dat één op de 8 mantelzorgers van mensen met dementie zich zeer zwaar belast of overbelast voelt. 52% voelt zich tamelijk belast tot overbelast. (zie bijlage: [Partner, Naaste, Mantelzorger](#)).

Voor de partners van mensen met geheugenproblemen is het een geruststellende gedachte dat hun partner in het Odensehuis een deel van de week in een veilige omgeving verkeert, dat er aandacht voor hem/haar is en dat hij/zij zich daar prettig en gezien voelt.

Maar de partners en naasten zelf vinden er ook een belangstellend oor voor hun vragen over de veranderende relatie, communicatie en dagelijkse problemen. In gespreks-/ondersteuningsgroepen worden ervaringen hierover uitgewisseld.

De partners en naasten stuiten vaak op onbegrip van kinderen of omgeving voor de keuzes die ze maken. Het maakt nog al een verschil of je af en toe op bezoek komt of dat je alle dagdelen samen doorbrengt. Het beeld dat kinderen van hun ouder met geheugenproblemen hebben komt vaak niet overeen met de ervaringen die de partner heeft. Ook deze problemen in het verschil in beleving komen aan de orde tijdens de gespreks-/ondersteuningsgroepen. Ook na een opname of overlijden van een deelnemer met geheugenproblemen ervaren de partners/naasten de meerwaarde van een dergelijke gespreksgroep en blijven vaak nog een tijdje deelnemen.

Mijn man heeft het prima en gezellig op het Odensehuis. Voor mij als echtgenote een enorme verlichting. 3 dagen zonder gedoe en rust voor mijzelf (Naaste).

2.7. Voor wie: vrijwilligers

Het Odensehuis drijft op de inzet van vrijwilligers. Ongeveer 30 vrijwilligers zorgen voor de veilige omgeving waarin uitwisseling van ervaringen en het doen van activiteiten mogelijk zijn. Ieder brengt zijn eigen ervaring en kennis in om de mensen met geheugenproblemen en hun mantelzorgers bij hun activiteiten en informatiebehoefte te ondersteunen. Per dagdeel zijn er minimaal twee vrijwilligers aanwezig om ondersteuning te bieden.

Andersom biedt het Odensehuis ruim 30 burgers van Groningen een zinvolle dagbesteding. Er zijn vrijwilligers met een afstand tot de arbeidsmarkt die op deze manier weer meedoen in teamverband.

Ze hebben met elkaar gemeen dat ze graag willen deelnemen aan de samenleving. Door ziekte of een beperking is betaald werk voor een groot aantal vrijwilligers niet mogelijk. De vrijwilligers hebben verder met elkaar gemeen dat ze zelf voor het Odensehuis hebben gekozen en veel affiniteit voelen met de mensen met geheugenproblemen. Ze vormen een hechte groep en tonen veel verantwoordelijkheid voor het welslagen van het Odensehuis.

In het aantal vrijwilligerswerk is amper verloop. Dat laat zien dat het vrijwilligerswerk veel meerwaarde geeft. Vrijwilligers worden o.a. via het WIJ team voorgedragen/aangemeld. Net als bij de deelnemers met geheugenproblemen is de groep vrijwilligers zeer divers: een kapper, verpleegkundige, ICT-programmeur. Maar er zijn ook vrijwilligers van wie een partner of ouder met dementie is overleden en die zelf, als naaste, goede ervaringen met het Odensehuis hebben.

Samen met Humanitas is een profiel voor vrijwilligers voor het Odensehuis opgesteld (zie bijlage: [Profiel van een Vrijwilliger in het Odensehuis Groningen](#)). Conform het beleidsplan Vrijwilligers-beleid Odensehuis Groningen vindt er een gesprek tussen coördinator en vrijwilliger plaats. Tijdens dit gesprek wordt veel aandacht besteed aan de specifieke aspecten die van belang zijn om als vrijwilliger ondersteuning te kunnen bieden.

Alle vrijwilligers overleggen een Verklaring Omtrent Gedrag en volgen een scholing van Humanitas waarin het omgaan en de communicatie met mensen met dementie en hun mantelzorgers centraal staat.

Het is heel belangrijk voor de mensen die er komen, een grote familie. Je laat de mensen in hun waarde. Ben er nu als vrijwilliger. Ik vind het fijn dat ik wat kan betekenen voor hun. Ben hier zelf met mijn man geweest die er helaas niet meer is, dus ik spreek uit ervaring (vrijwilliger/naaste).

De essentie voor mij is:

- *Vrijheid voor de mensen*
- *Sleutels zijn niet aanwezig, alles open*
- *Het lijkt of we een gezin zijn, allemaal gelijk*
- *Altijd gezellig met gesprekken*
- *Allerlei spellen, verven, wandelen en muziek*
- *Gedachtenkamer, wat gaat er in je om?*

(Vrijwilliger)

2.8. Voor wie: participatiebanen

Het Odensehuis heeft sinds 1 januari 2019 ruimte voor 2 participatiebanen. Een participatiebaan is een re-integratie-traject voor mensen met een uitkering met het doel actief te worden en de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Dit gebeurt door personen werkervaring op te laten doen met behoud van een uitkering. De kleinschalige setting van het Odensehuis is een uitstekende plek voor mensen met affiniteit voor mensen met dementie en hun naasten. De coördinator van het Odensehuis biedt de deelnemers aan de participatiebanen zowel werkinhoudelijke als persoonlijke begeleiding om de zelfredzaamheid en de ontwikkelingsmogelijkheden te vergroten (zie bijlage: [Participatiebanen](#)).

De eisen die gesteld worden aan de deelnemers aan de participatiebanen zijn vergelijkbaar met de eisen die aan de vrijwilligers worden gesteld (zie bijlage: [Profiel vrijwilligers](#)).

2.9. Voor wie: deelnemers van het Wijkilde

Door het Odensehuis wordt deelgenomen aan het Wijkilde van WerkPro. Het wijkilde biedt mensen die nog nooit een opleiding hebben gevolgd, de mogelijkheid van een opleiding en daaraan gekoppeld een stage in het Odensehuis te bieden.

De eisen die gesteld worden aan de deelnemers van het Wijkilde zijn vergelijkbaar met de eisen die aan de vrijwilligers worden gesteld (zie bijlage: [Profiel vrijwilligers](#)).

2.10. Voor wie: stagiaires

Het Odensehuis is een gekwalificeerde leerwerkplaats

Studenten krijgen binnen het Odensehuis een unieke mogelijkheid om kennis te maken met de medemens met geheugenproblemen en cognitieve achteruitgang. Door activiteiten voor de bezoekers te ontwikkelen en ze samen met hen uit te voeren krijgen ze op een heel natuurlijk wijze inzicht in de mogelijkheden en onmogelijkheden van de ouderen met geheugenproblemen en hun mantelzorgers.

De stagiaires volgen heel verschillende opleidingen: het Alfa-college, ROC Menso Alting, Prins Claus Conservatorium, Academie Minerva, het Noorderpoortcollege en Hanzehogeschool. Door de verschillende opleidingen is hun inbreng in de activiteiten en in de begeleiding ook heel divers.

Ook met de stagiaires vindt er een gesprek plaats waarin de specifieke aspecten die gelden voor het Odensehuis aan de orde komen.

De coördinator draagt er zorg voor dat de stagiaires een goede opleidingsplek hebben waar ze hun studiedoelen kunnen halen. Maar zij ervaart ook de meerwaarde van de jongeren binnen het Odensehuis. De samenwerking tussen de jongeren en de ouderen levert voor beide waardevolle momenten op. De stagiaires waarderen hun opleidingsplaats ook heel positief. De coördinator is in 2018 door de studenten van het Alfacollege voorgedragen als beste praktijkcoördinator en heeft de award ook gewonnen.

Soms zie je de stagiaires ook terug als vrijwilliger ([zie bijlage Stagiaire](#)).

In het Odensehuis proberen we voor alle mensen die hier komen te zorgen voor een leuke dag. Per dag en per persoon verschilt het dan ook wat te doen. Het is ook mogelijk dat iemand iets van huis meeneemt om hier te doen (stagiair).

Ik vind het Odensehuis een mooie en bijzondere plek omdat mensen met dementie hier kunnen komen voor gezelligheid, hulp en steun en zich hier veilig kunnen voelen (stagiair).

Het Odensehuis geeft me een fijn gevoel omdat de sfeer hier altijd goed is en ik ontzettend goed met de doelgroep heb leren werken (HBO-stagiaire).

Het wederzijdse vertrouwen tussen vrijwilliger en deelnemer. De kans om wat van elkaar te leren en een veilige plek te bieden waar oprecht geluisterd wordt (stagiair).

3. Randvoorwaarden: Coördinator, geschikte huisvesting, PR en netwerk

(vastgesteld 26 augustus 2019)

Hoewel het Odensehuis als credo heeft “Burgers voor Burgers” en vooral op de inzet van vrijwilligers drijft, vraagt het wetslagen van zo’n laagdrempelige voorziening om een aantal essentiële voorwaarden. De belangrijkste is een fulltime professionele coördinator.

Daarnaast is een geschikte ruimte noodzakelijk, waar de activiteiten worden uitgevoerd, ongestoord in groepen kan worden gesproken en gezamenlijk een lunch kan worden gebruikt.

Dit zijn tevens de belangrijkste posten van de begroting van deze relatief goedkope voorziening.

Verder is er aandacht voor de bekendheid en herkenbaarheid voor hen die gebruik willen maken van het Odensehuis.

3.1. Professionele coördinator

Voor een organisatie die voor een groot deel op vrijwilligers drijft is een professionele coördinator van groot belang. De coördinator is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en uitvoering van het (financieel) beleid.

Zij/Hij zorgt er voor dat het Odensehuis een veilige en prettige plek is voor alle deelnemers (mensen met geheugenproblemen, mantelzorgers, vrijwilligers en stagiaires). Verder zorgt de coördinator voor een passend programma voor de verschillende deelnemers, voor geschikte vrijwilligers, voor adequate stagebegeleiding en een goed ondersteunend netwerk. Ook zorgt de coördinator ervoor dat het Odensehuis onder de aandacht blijft bij potentiële participanten, verwijzers en sponsors en daarmee voor de continuïteit van de voorziening.

Door de (complexe en veelomvattende) aard van de aandoening (zoals dementie) bestaat er bij betrokkenen (zorgverleners en naasten) behoefte aan overleg en afstemming. Voor veel direct betrokkenen vormt de coördinator een belangrijke schakel. Door de activiteiten en gesprekken in het Odensehuis heeft zij/hij een goed beeld van de mensen met dementie (en hun naasten). Dit maakt dat niet alleen de vrijwilligers maar ook andere betrokken professionals graag gebruik maken van haar/zijn visie. Andersom maakt de coördinator ook graag gebruik van de specialistische kennis en ervaring van anderen, op het gebied van dementie. Overleg met derden vindt altijd alleen op cliëntniveau plaats en alleen samen met of na toestemming van de deelnemer met geheugenproblemen (en/of naaste).

Omdat de mensen met geheugenproblemen die het Odensehuis bezoeken, zelf soms niet meer de consequenties van eigen handelen kunnen overzien, hebben de vrijwilligers, maar vooral ook de coördinator, een belangrijke rol om de bezoekers te ondersteunen.

Om goed in te kunnen spelen op de soms snel veranderende omstandigheden, om een adequate gesprekspartner voor naasten en betrokken hulpverleners te kunnen zijn en om de vrijwilligers te kunnen ondersteunen in moeilijke situaties, is een professionele coördinator een vereiste.

Kwetsbaarheid

Er dient dagelijks een coördinator beschikbaar te zijn. Het Odensehuis Groningen had tot voor kort één professionele coördinator voor 4 dagen in de week. Voor één dag in de week was er vervanging geregeld. Dit bleek een kwetsbare situatie. Vooral toen in 2021 een tweede locatie is geopend. In 2022 is daarom een

tweede coördinator aangesteld.
(zie bijlage: [Taken en profiel coördinator](#)).

3.2. Bestuur en Adviesraad

Stichting Odensehuis Groningen wordt bestuurd door een vrijwilligersbestuur, bestaande uit een door het bestuur te bepalen aantal van tenminste vijf personen. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting (zie bijlage: [Bestuurder Odensehuis](#)). De coördinator werkt in opdracht van het bestuur; het bestuur is voor de coördinator beschikbaar voor ondersteuning. Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van het Odensehuis (zie bijlage Toekomstvisie)

3.3. Netwerk

3.3.1. Samenwerkingspartners

De coördinator van het Odensehuis onderhoudt de contacten met samenwerkingspartners en voor de uitvoering van het beleid, relevante organisaties, zoals GON, WIJ-team, Team 290, thuiszorgorganisaties en UMC Groningen.

Het GON (Gebiedsondersteunend netwerk) en de WIJ-teams zijn een aantal jaren geleden gestart. Werkpro en Cosis zijn de zorgaanemers in de wijk waarin het Odensehuis gehuisvest is. Het WIJ-team bezoekt het Odensehuis tijdens de “WIJ-reizen”. De samenstelling van het WIJ-team wisselt nogal waardoor de bezoeken (nu nog) voornamelijk in het teken van (nadere) kennismaking staan. De expertise van het WIJ-team is momenteel voornamelijk gericht op jeugdzorg; er is nog weinig kennis van en ervaring met ouderenzorg en dementie. Gerichte verwijzingen door het WIJ-team vinden nog niet zoveel plaats (november 2022).

Met GON is de verkenning wat betreft samenwerking en inbedding ook nog in een begin stadium. Het Odensehuis zal samen met GON zoeken naar een goede samenwerkings- en overlegvorm. Voor de participatiebanen heeft het Odensehuis rechtstreeks contact met de Adviseur participatiebanen.

Daarentegen is er veel meer en veel inhoudelijker overleg met Team 290 en thuiszorgorganisaties zoals onder anderen Buurtzorg en TSN. Regelmatig vindt er cliëntgebonden overleg plaats met de casemanagers van deze organisatie. In de overleggen staat altijd een specifieke cliënt centraal. Samen wordt nagegaan of het Odensehuis een geschikte (deel)oplossing voor de cliënt en/of zijn naaste is.

3.3.2. Netwerk Dementie Groningen

In december 2018 is de stichting Netwerk Dementie Groningen opgericht. Het Odensehuis is uitgenodigd om daarvan deel uit te maken (zie <https://www.dementiegroningen.nl>).

Het Netwerk Dementie Groningen (NDG) is een samenwerkingsverband van partijen die zich bezighouden met het verbeteren van dementiezorg in de provincie Groningen. Binnen het netwerk wordt voor mensen met dementie en hun naasten gezocht naar samenwerking en samenhang op het gebied van:

- informatievoorziening,
- vroeg signalering,
- diagnostiek,
- participatie, begeleiding, zorg en behandeling.

Het Netwerk streeft naar het verder versterken en verankeren van de dementieketen (lokaal en provinciaal), door alle betrokken partijen, zoals zorgaanbieders, gemeenten, welzijnsinstellingen, huisartsen en ziekenhuizen, met elkaar te verbinden.

Het Odensehuis onderhoudt contact met de netwerkcoördinator.

3.3.3. Platform Odensehuizen

Odensehuis Groningen participeert in het landelijk platform Odensehuizen: <https://odensehuizen.nl/> (op deze site is ook de verspreiding van het aantal Odensehuizen in Nederland te vinden). Het aantal Odensehuizen in Nederland vermeerderd snel. De coördinator wordt regelmatig gevraagd om kennis en ervaringen te delen met Odensehuizen in oprichting.

Vanuit het platform is het initiatief genomen om nieuwe Odensehuizen te ondersteunen bij de oprichting (adoptieprogramma). De coördinator van het Odensehuis Groningen zal de Odensehuizen in oprichting in Friesland, Groningen en Drenthe ondersteunen.

In 2018 is een landelijk coördinator aangesteld en is het plan opgevat dat de 5 oudste en meest ervaren Odensehuizen in Nederland hun werkwijze en visie vastleggen. De coördinator van het Odensehuis Groningen neemt hieraan deel. Tijdens een bijeenkomst van de 5 coördinatoren zijn de kernwaarden van het Odensehuis vastgelegd (zie bijlage: [Kernwaarden van de Odensehuizen](#)). De informatie kan gebruikt worden door andere Odensehuizen in oprichting.

3.4. Eisen huisvesting

Het Odensehuis is gevestigd aan Molukkenstraat 200, in de Indische Buurt. In hetzelfde pand is ook Waardig Wonen gevestigd. De ruimte wordt gehuurd van Woningcorporatie Lefier.

Een eigen rustige en goed toegankelijke ruimte is belangrijk voor de deelnemers van het Odensehuis. Voor de missie en visie van het Odensehuis is het van belang dat de ruimte geen deel uitmaakt van of de uitstraling heeft van een zorginstelling.

De ruimtes, inclusief de sanitaire voorzieningen, moeten goed toegankelijk zijn, ook voor rolstoelgebruikers en mensen met een gezichtsbeperking.

Verder zijn er verschillende ruimtes nodig voor:

- uitvoeren van de activiteiten (muziek, dans, klankschalen, schilderen, enzovoort)
- gezamenlijke lunch
- gespreksruimte
- kantoor/gespreksruimte voor de coördinator
- opbergruimte voor de materialen.

3.4.1. Nevenlocaties

Door de richtlijnen, opgelegd in verband met de Corona pandemie was het niet mogelijk om alle mensen met dementie een veilige plek te bieden aan de Molukkenstraat. Er is toen (samen met GON) naar een alternatief gezocht.

In eerste instantie konden we in 2021 terecht aan de Gorechtkade, in een buurthuis. Na een half jaar was deze ruimte niet meer beschikbaar en hebben we een locatie gevonden in het zuiden van de stad Groningen: de Sinnige Stee, aan de Donderslaan 160, 9728 KX Groningen.

Vanaf september 2021 is de Sinnige Stee 2 dagen beschikbaar voor de bezoekers van het Odensehuis.

Nadat de beperkende maatregelen door de Coronapandemie waren opgeheven, bleek het aantal deelnemers aan het Odensehuis dusdanig gegroeid, dat in overleg met de Gemeente, De SinnigeStee als tweede locatie gehandhaafd bleef. Vanaf 1 september 2023 is het Odensehuis in de SinnigeStee 3 dagen per week geopend.

3.5. Publiciteit en herkenbaarheid

Mensen voor wie het Odensehuis een voorziening is die aansluit bij hun behoefte, moeten het wel kunnen vinden. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan de herkenbaarheid en publiciteit.

Uit de verzoeken om informatie is af te leiden dat het Odensehuis steeds meer bekendheid geniet.

3.5.1. Website

Informatie over het Odensehuis is te vinden op de website: www.odensehuisgroningen.nl

Hierop wordt elke veertien dagen een nieuw overzicht met activiteiten geplaatst waar de participanten aan deel kunnen nemen.

3.5.2. Folders

Informatie over het Odensehuis is ook te vinden in een folder. De folder is bedoeld om zowel potentiële participanten als verwijzers te informeren over het Odensehuis.

3.5.3. Publicaties

Regelmatig levert het Odensehuis een bijdrage aan publicaties en artikelen over de werkwijze en de ervaringen van participanten.

4. Participanten, de activiteiten en grenzen aan de mogelijkheden (vastgesteld 26 augustus 2019)

De deelnemers van het Odensehuis zijn in te delen naar de mensen met geheugenproblemen, hun naasten, vrijwilligers en stagiaires.

4.1. Aantal deelnemers met geheugenproblemen

Het aantal mensen met geheugenproblemen en hun naasten dat naar het Odensehuis Groningen komt en aan de activiteiten deelneemt, blijft groeien. Bij het Odensehuis zijn gemiddeld ongeveer 70 mensen met dementie bekend, die op de één of andere manier gebruik maken van de mogelijkheden van het Odensehuis. Enkele komen meerdere dagen per week terwijl anderen ervoor kiezen af en toe of voor een bepaalde activiteit of voor een kopje koffie en een praatje langs te komen.

Het aantal bezoeken bedraagt, afhankelijk van de dag in de week, gemiddeld circa 20 mensen per dag met uitschieters naar boven de twintig. Daarmee is het maximum in de beide locaties wel bereikt. Er is een vaste kern van bezoekers met geheugenproblemen, die meerdere keren per week aan de activiteiten deelneemt. Het aantal bezoeken is in de loop der jaren sterk gestegen. Met uitzondering van de vrijdag geldt dit voor alle dagen van de week (zie bijlage [Overzicht aantal Bezoekers](#)).

Dagelijks zijn er naast een coördinator, minimaal 2 vrijwilligers en stagiaires per dagdeel, per locatie van het Odensehuis te vinden. Zij zijn volgens een rooster aanwezig.

4.2. De activiteiten en de eigen inbreng van de deelnemers

In het Odensehuis mag je zelf weten wanneer je komt, hoe lang je blijft en wat je doet. Alleen een uurtje samen wandelen of een hele dag blijven. Alles is mogelijk.

Het is maatwerk. Gelijkwaardigheid staat voorop, “samen met en voor elkaar”.

Alle deelnemers worden uitgenodigd om mee te denken over de werkwijze, het programma en de inhoud van de activiteiten. Regelmatig worden er ook overlegmomenten georganiseerd voor vrijwilligers en stagiaires en aparte overlegmomenten voor de mensen met geheugenproblemen en hun naasten. Uit deze overlegmomenten komen goede suggesties voor verbetering en mooie initiatieven voor nieuwe activiteiten naar voren, die opgenomen worden in het programma.

Steeds bekijken de deelnemers samen: is er nog wel behoefte aan deze activiteit? En voor welke nieuwe activiteiten is belangstelling? Veel deelnemers houden er niet van om passief te blijven. Ze willen graag dingen doen en nieuwe dingen leren. En dat kan, ondanks de geheugenproblemen. Zo waren er

deelnemers die wilden leren “googlen”. Er werden drie afgeschreven pc’s van een hospice overgebracht naar het Odensehuis en er was een vrijwilliger die de lessen verzorgde. Toen het groepje het in de vingers had en er geen andere gegadigden waren, stopten de lessen.

Andere deelnemers vonden het leuk om te leren schilderen. Vier stagiaires van Kunstacademie Minerva leerden de deelnemers met geheugenproblemen om hun eigen portret te schilderen. Ze hangen aan de muur en zorgen dagelijks nog voor een trots gevoel.

Maatwerk betekent niet altijd dat de mensen met geheugenproblemen het initiatief nemen. Als de vrijwilligers, naasten en coördinator signaleren dat iets niet lekker loopt, doen ze een voorstel om het anders aan te pakken.

Bijvoorbeeld in het geval van de gedachtenkamer, een moment dat alleen de mensen met geheugenproblemen bij elkaar zitten om te vertellen wat hun dwars zit. Deelnemers die nog niet zo ver in hun ziekte zijn, willen vaak nog praten over politiek en vakantieplanning. Deelnemers met gevorderde geheugenproblemen kunnen dat niet meer. Samen in één groep bleek niet te werken. Niet iedereen voelde zich gezien en gehoord. De coördinator stelde voor om de groep te splitsen. Er was enige weerstand maar de deelnemers waren bereid om het te proberen. Het blijkt een succes: iedereen vindt het fijn om even onder gelijkgestemden te zijn.

Populaire activiteiten van de afgelopen jaren zijn: schilderen van herinneringen (met medewerking van Academie Minerva), muziekmiddagen (met medewerking van het Prins Claus Conservatorium), dans en beweging olv een bewegingscoach, het schrijven van gedichten, museumbezoek (o.a. aan het Groninger Museum en het Drents Museum, waarbij een speciaal programma voor mensen met geheugenverlies wordt ontwikkeld), de wekelijkse bosbouwmiddag in Wehe den Hoorn (onder supervisie van Staatsbosbeheer), de Gedachtenkamer, de ondersteuningsgroep voor partners en naasten (in samenwerking met Team290 en UMCG), wellness en themadagen (bv. Italiaanse dag).

Voor stagiaires en mensen met geheugenproblemen en hun naasten is het schrijven van een levensverhaal niet alleen een heel prettige vorm om met elkaar in contact te komen, maar het levert ook een waardevol naslagwerk op.

Bijzonder aan het Odensehuis is dat er bij alle activiteiten over de ziekte en wat het met je doet, gepraat kan worden. Het hoeft niet. De mens en zijn/haar mogelijkheden staat centraal, niet de ziekte. Samen de dag op een fijne manier doorbrengen in gelijkwaardigheid, daar gaat het om.

4.3. Onderzoek naar de toegevoegde waarde van het Odensehuis

Regelmatig wordt de vraag gesteld of de toegevoegde waarde van het Odensehuis ook kan worden onderbouwd met cijfers of ervaringen. Er hebben al verschillende onderzoeken plaatsgevonden naar de meerwaarde.

Uit het onderzoek van Alzheimer Nederland uit 2013 blijkt dat mede door het aanbod van dagactiviteiten mensen met dementie in staat zijn om gemiddeld 7,5 jaar thuis te blijven wonen. Dagactiviteiten zijn van meerwaarde voor de persoon met dementie én de mantelzorgers. Het ondernemen van activiteiten, inclusief lichaamsbeweging, leidt tot vermindering van gedragsproblemen, angst en depressie. Voor mantelzorgers vormen die gedragsproblemen het grootste probleem om de zorg vol te houden.

(Bron: Alzheimer Nederland, 2013 Handreiking (dag)activiteiten bij dementie)

Volgens een onderzoek van Alzheimer Nederland in 2016 maken er relatief weinig mensen gebruik van het aanbod van dagactiviteiten vanuit verpleeghuizen, omdat het aanbod onvoldoende aansluit bij wensen en behoeften. Ook speelt mee dat de drempel hoog is om mee te doen als er alleen een vermoeden en geen diagnose is, en/of er nog geen acceptatie is bij de persoon met dementie en/of de naasten (BRON: Alzheimer Nederland. (2016). Cijfers en feiten over dementie.).

In 2017 kwam de Espria Academy met resultaten van onderzoek naar de doelgroepen met dementie die een dagactiviteitscentrum bezoeken en naar de waarde van variëteit in het aanbod. Dit onderzoek vond plaats bij het Odensehuis Groningen, Ontmoetingscentrum Paddepoel (Lentis) en verpleeghuis de Twaalf Hoven in Winsum. Uit het onderzoek blijkt dat met name 'jongere' ouderen vinden dat dagactiviteiten vanuit verpleeghuizen onvoldoende passen bij hoe zij willen leven. Bovendien staan structuren, regelgeving en procedures binnen de formele zorg op gespannen voet met de behoefte aan vrijheid van deze ouderen. Deze mensen bezoeken significant vaker een Odensehuis dan 'traditionelere ouderen'. De laatste groep waardeert juist het houvast van structuren, regels en procedures in de formele zorg prettig. De etiketten 'jonger' en 'traditioneel' slaan niet zozeer op de kalenderleeftijd van mensen, maar op leefstijl en persoonlijkheidskenmerken (zie bijlage: Profiel van participanten). Odensehuizen bedienen dus een andere groep dan de dagopvang van verpleeghuizen. De Odensehuisbezoekers waarderen vooral de vrijheid en de focus op inclusie, meedoen, erbij horen. In het Odensehuis is de scheiding tussen begeleiding (door vrijwilligers en stagiaires) en bezoekers minder duidelijk, er is geen indicatie nodig, en men mag komen en gaan wanneer men wil. (Bron: Eissens, Meijer, Smoor, Hoving. Doelgroepen onderzoek naar mensen met dementie die een dagactiviteit bezoeken. Espria. Juni 2017)

5. Odensehuis, een algemene voorziening (vastgesteld 26 augustus 2019)

Het Odensehuis is een algemene voorziening en biedt laagdrempelige ondersteuning (zie bijlage: [Algemene Voorziening](#)). Toegankelijk voor iedereen, voor mensen met en zonder beperkingen, en niet op afspraak maar zo vaak als mensen maar willen. Voor bezoek aan een algemene ondersteunende voorziening hebben mensen geen toestemming van de gemeente nodig, geen doorverwijzing van een instantie, geen indicatie, verwijzing of beschikking. De hele reis langs indicaties en toekenningen wordt overgeslagen. Iedereen die wil participeren of een steentje wil bijdragen kan zelf bij deze organisatie aankloppen. Dat geldt zowel voor mensen met dementie/geheugenproblemen/cognitieve achteruitgang, hun naasten, vrijwilligers, mensen op zoek naar een participatiebaan, stagiaires en sponsors. Kortom, een algemene voorziening stelt mensen in staat om (ondanks hun beperkingen) zelfredzaam en zelfstandig te zijn en mee te blijven doen (participatie).

5.1. Leertuin

De gemeente Groningen heeft in 2019 voor 3 jaar een leertuin ingericht. Voor deze leertuin is een aantal organisaties, die door de gemeente als parels zijn aangemerkt, uitgenodigd. De volgende organisaties hebben deelgenomen aan de leertuin: Kringloop plus, de Wiershoeck, het Hamelhuis, de Opstap en het Odensehuis. In het programma van Ontwikkeling is aangegeven dat deze parels en aantal keren per jaar bijeenkomen om informatie uit te wisselen en om de ontwikkelingen in eigen huis en in de omgeving (GON, WIJ, Gebiedsteams) te volgen (zie bijlage [Programma van ontwikkeling. Leertuin pareltjes in de stad](#)).

De gemeente wilde verder een beeld krijgen wat de toegevoegde waarde is van de parels en wilde onderzoeken hoe de parels zich verhouden tot het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON) en de WIJ teams⁶. Daarnaast heeft de gemeente op basis van de uitwisselingen in de Leertuin een aantal aspecten in kaart gebracht op basis waarvan conclusies getrokken konden worden ten aanzien van de financiering van deze parels.

⁶ Voor deze notitie is gebruik gemaakt van het Programma van Ontwikkeling, Leertuin Pareltjes in de Stad, versie 2.0. opgesteld door Frank Welp en Jannie Dekker.

5.2. Onderzoek in 2019 en 2020

Het is niet eenvoudig om de meerwaarde van het Odensehuis met “harde” feiten aan te tonen. Maar wel is het mogelijk om op basis van de ervaringen van de participanten (mensen met dementie, de mantelzorgers, de vrijwilligers, de stagiaires), de coördinator en de verwijzers een genuanceerde indruk te geven wat de impact ervan is.

Op verzoek van de gemeente Groningen (zie bijlage [Leertuin, paragraaf 3](#)) heeft het Odensehuis het volgende in kaart gebracht:

- wat de werkzame factoren zijn van het Odensehuis
- welke betekenis mensen met dementie, mantelzorgers en vrijwilligers ervaren door actief te zijn binnen de organisatie
- wat de praktijkervaringen in de samenwerking met WIJ en GON hebben opgeleverd
- wat de minimale voorwaarden zijn voor de organisatie en de financiering van het Odensehuis.
- wat meer in algemene zin een realistische kostprijs is voor een dergelijke voorziening (stel dat er behoefte aan meer is) en onder welke voorwaarden
- of er inderdaad sprake is van minder administratieve lasten en financiële besparingen, door aan te geven welke administratieve lasten en kosten het Odensehuis heeft
- welke aspecten een rol spelen bij het wel of niet realiseren van substitutie.

Deze aspecten zijn uitgewerkt in Bijlage Werkzame factoren van het Odensehuis

6. Financiën (vastgesteld 26 augustus 2019)

6.1. Kosten

De kosten van het Odensehuis bestaan uit:

6.1.1. Personele kosten

Loonkosten van de coördinatoren, kosten vervanging en waarneming, verzekeringen, reis- en overige kosten, inhuur personeel, cursussen en scholing.

6.1.2. Huisvestigingskosten

Huur- en servicekosten Molukkenstraat 200, elektra, gas en water, inrichting en onderhoud, schoonmaakonderhoud, publiekrechtelijke heffingen.

6.1.3. Activiteiten

De kosten voor activiteiten: materiaal, vervoer, begeleiding, entree, consumptieve uitgaven, etc. Dit is inclusief de dagelijkse lunch, koffie en thee (zie bijlage: [Activiteiten](#)).

6.1.4. Vrijwilligerskosten

Kosten voor: cursussen/scholingen, presentjes, bijeenkomsten, vergoedingen.

6.1.5. Overige algemene kosten

- reparatie en onderhoud
- kantoorbenodigdheden
- telecommunicatie
- drukwerk en porti
- reis- en verblijf (niet personeel)
- representatie
- PR en marketing
- contributies en abonnementen

- financiële administratie en accountant
- bankkosten
- verzekeringen (bestuur en bedrijfsaansprakelijkheid)
- kleine aanschaffingen

6.2. Inkomsten Odensehuis

De inkomsten van het Odensehuis bestaan uit:

6.2.1. Subsidie Gemeente Groningen

Vanaf de start van het Odensehuis heeft de Gemeente Groningen het Odensehuis (financieel) gesteund. Dit was geen structurele steun. Elk jaar was het weer spannend of de aangevraagde subsidie zou worden gehonoreerd. Na participatie als een van de parels in de leertuin van de gemeente Groningen en nadat de onderbouwing nodig voor structurele subsidie van een algemene voorziening akkoord is bevonden, heeft de gemeente Groningen eind 2021 besloten tot een structurele financiering.

Met de subsidie zijn de exploitatiekosten gedekt. De kosten worden verantwoord door begroting, inhoudelijk plan van aanpak, jaarrekening en jaarverslag.

6.2.2. Fondsen

(zie bijlage: [Fondsen en sponsoren](#))

6.2.3. Overige subsidies, donaties en giften

6.2.4. Sponsoring

Het Odensehuis kent meerdere sponsoren die bepaalde activiteiten of materialen financieel mogelijk maken (zie bijlage: [Fondsen en sponsoren](#))

6.2.5. Eigen bijdrage deelnemers

Het Odensehuis is een algemene voorziening waar iedereen welkom is. We staan voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Het Odensehuis wil ook geen financiële drempels opwerpen, zodat echt iedereen kan deelnemen. Zo hanteert het Odensehuis een vrijwillige eigen bijdrage als tegemoetkoming in de kosten en een adviesbedrag wat betreft de kosten ([zie bijlage: Eigen bijdrage](#)).

Bijlage 1: Dementie in getallen en een toelichting daarop (vastgesteld 26 augustus 2019)

Over het aantal mensen met dementie in Nederland doen verschillende getallen de ronde. Omdat diverse instantie gegevens verzamelen maar zich niet allemaal richten op dezelfde thema's zijn in de volgende paragrafen de gehanteerde cijfers gekoppeld aan het onderzoeksinstituut.

Het RIVM gaat uit van een prevalentie van 254.000 mensen met dementie in Nederland in 2016 (69.000 mannen en 185.000 vrouwen). Van hen is 5 tot 10% jonger dan 65 jaar.

Alzheimer Nederland hanteert geen 254.000 mensen maar 270.000 mensen met dementie in 2018.

Het NIVEL stelt dat in 2016 103.100 mensen met dementie bekend zijn bij de huisarts (37.300 mannen en 65.000 vrouwen)

Waarom de grote verschillen in aantallen tussen RIVM, Alzheimer Nederland en NIVEL? Alzheimer Nederland en Vilans veronderstellen het volgende:

- Dementie ontstaat geleidelijk en is niet altijd goed te onderscheiden van verschijnselen bij het normaal ouder worden;
- Moeilijk om de diagnose te stellen door huisarts;
- Mensen met dementie herkennen de symptomen niet altijd, en er wordt vaak gedacht dat er toch niets aan te doen is;
- Zorgverleners stellen de diagnose niet wanneer ze daar niet zeker van zijn;
- Zorgverleners achten het niet altijd nodig om formeel de diagnose te stellen.

Alzheimer Nederland stelt dat het aantal mensen met dementie (in 2018: 270.000) in de komende 25 jaar bijna zal verdubbelen. Ook het Sociaal Planbureau gaat uit van een verdubbeling van het aantal mensen met dementie in 2040.

Getallen in de provincie Groningen en de stad Groningen

	2018	2020	2025	2030	2040
provincie	9.300	9.700	11.000	13.000	17.000
stad	2.100	2.100	2.400	2.800	4.000

Waar wonen de mensen met dementie

Nieuwe cijfers *HHM rapport*

In 2018: 294.000 mensen met dementie

88.500 mensen zijn opgenomen

205.500 mensen met dementie wonen thuis

103.000 mensen zijn bekend bij de huisarts, daarvan zijn 85.000 thuiswonend. Dit betekent dat 110.000 – 120.000 thuiswonende mensen met dementie zijn niet bekend bij de huisarts.

62.000 van de 205.000 thuiswonenden hebben een casemanager dementie. Dat is 73 % van de mensen die ook bekend zijn bij de huisarts en 30 % van de mensen met dementie die thuis wonen.

Bronnen:

NIVEL en RIVM: "Naar een samenhangend beeld van dementie en dementiezorg" 2018,

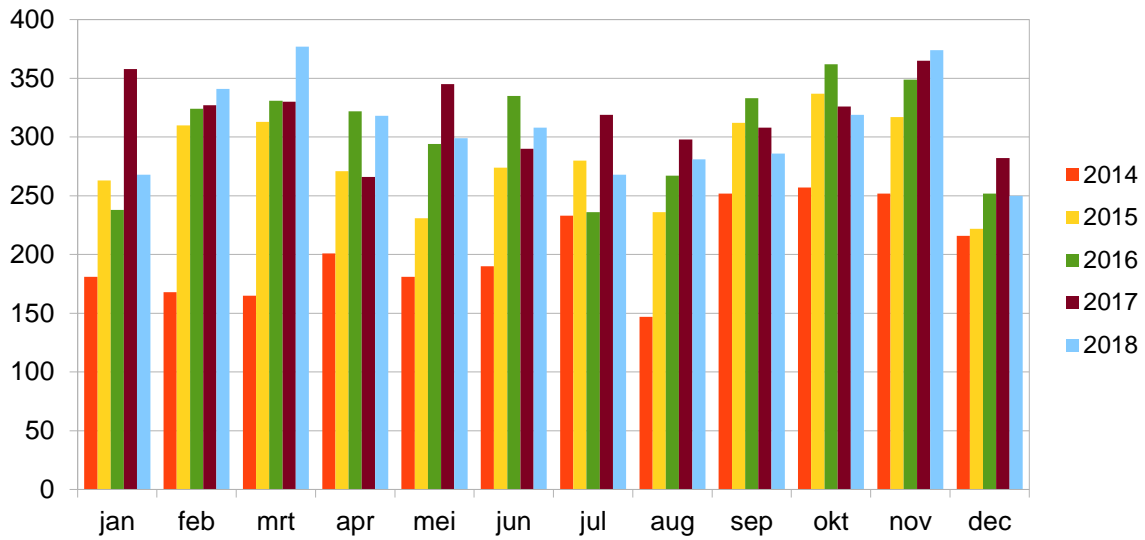
(https://www.staatvenz.nl/sites/default/files/een_samenhangend_beeld_van_dementie_en_dementiezorg_pdf_tg_0.pdf)

Alzheimer Nederland: www.alzheimer-nederland.nl

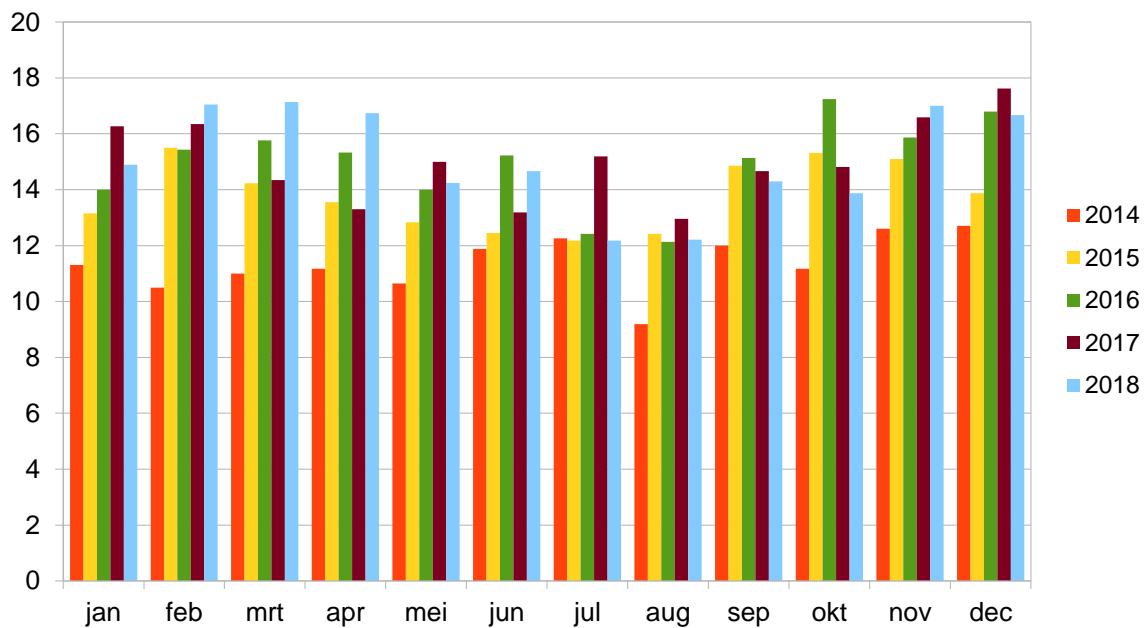
HHMrapport, 2016: <https://www.beteroud.nl/docs/beteroud/Ind/HHM-rapport.pdf>

Bijlage 2: Bezoekersaantallen 2018

Totaal aantal participanten per maand

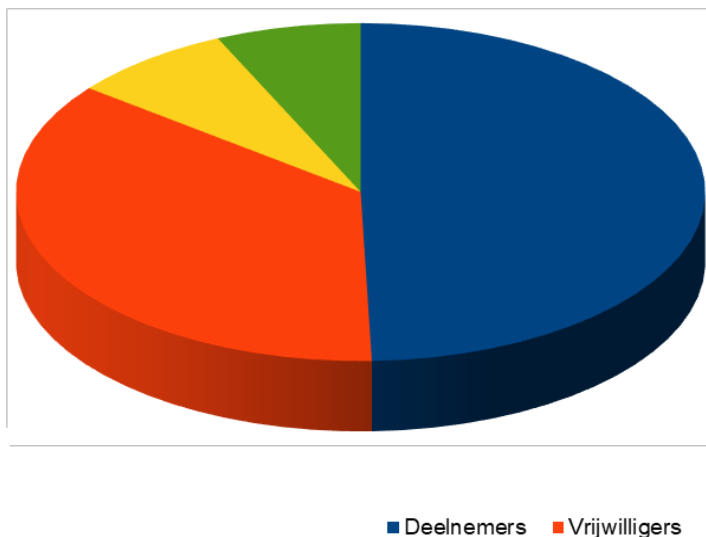

Totalen participanten per dag in de maand

Bijlage 2a: Bezoekers aantallen 2019

Tot 2019 werden de bezoekers aan het Odensehuis alleen naar aantallen geregistreerd. Er werd geen onderscheid gemaakt in mensen met dementie (deelnemers), vrijwilligers (inclusief stagiaires), naasten en overige bezoekers. In de werkwijze van het Odensehuis en de interactie tussen de bezoekers werd dit onderscheid ook niet van belang gevonden. Bovendien worden de administratieve lasten zo beperkt mogelijk gehouden. Op verzoek van de gemeente Groningen is met ingang van januari 2019 bovenstaand onderscheid in het aantal bezoekers wel gemaakt.

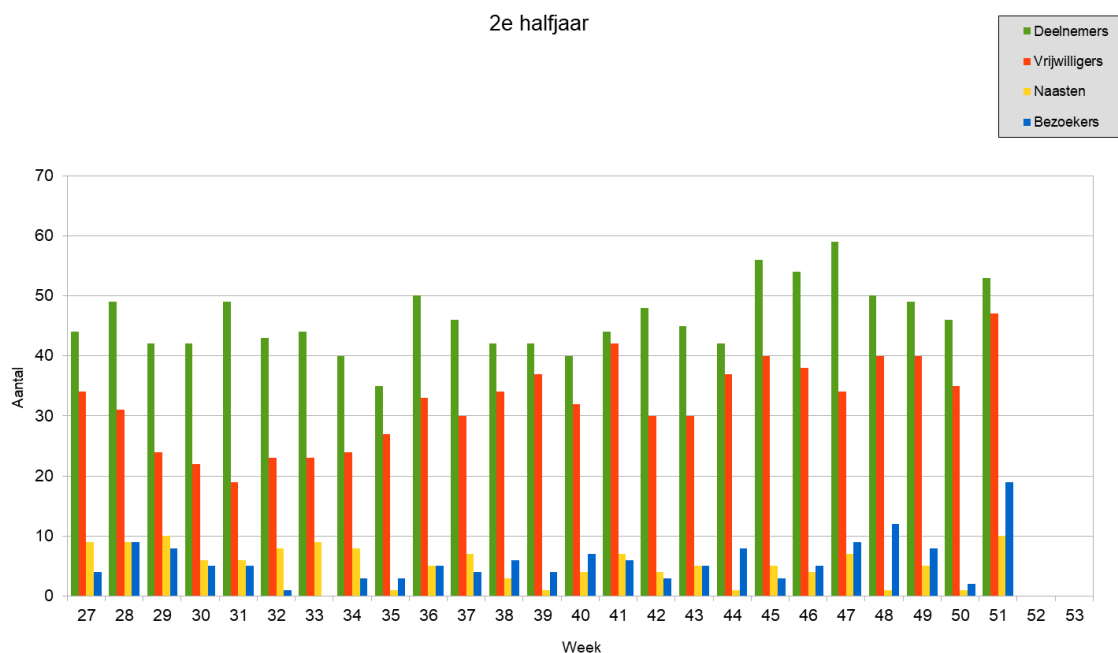
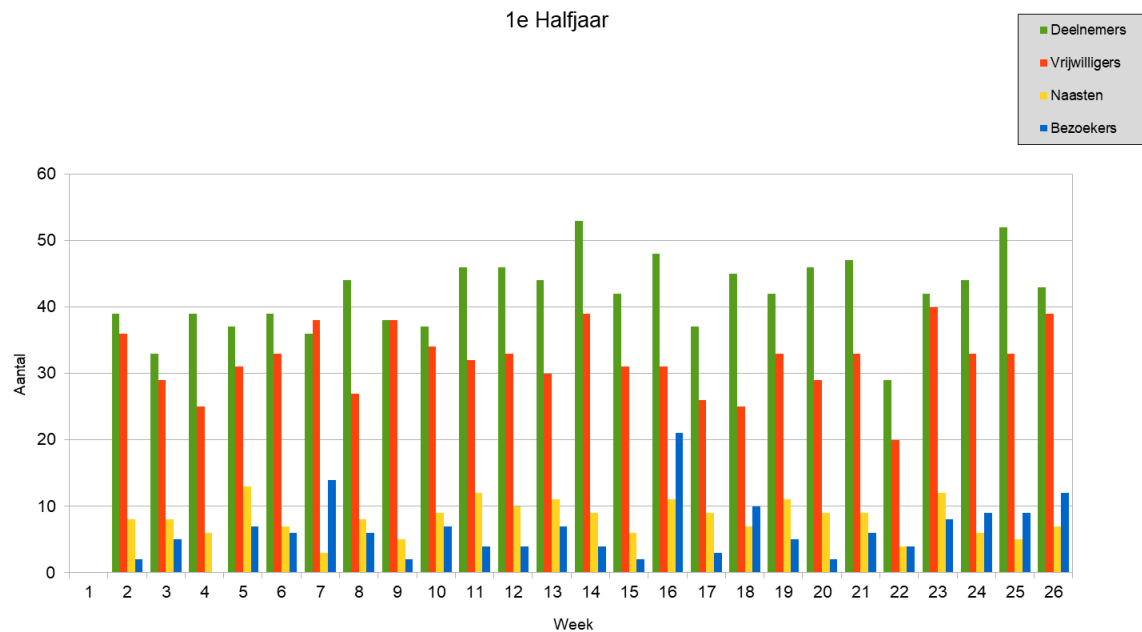
In bovengenoemde taartpunten zijn het aantal bezoekers in percentages weergegeven voor 2019

Bezoekers	percentages	aantallen
Mensen met dementie (deelnemers)	49 %	2202
Vrijwilligers	36 %	1604
Naasten	8 %	341
Overige bezoekers	7 %	303
Totaal		4450

Uit de percentages is op te maken dat, door het aantal aanwezige vrijwilligers, indien nodig, één op één begeleiding realiseerbaar is. Daardoor kan goed ingespeeld worden op de specifieke behoefte en wensen van de mensen met dementie (en aanwezige naasten). De vrijwilligers hebben de tijd en ruimte om de bezoekers zo optimaal mogelijk te ondersteunen bij hun activiteiten en wensen.

Bezoekers aantallen in de eerste en tweede helft van 2019

In de onderstaande grafieken is het aantal bezoekers per week weergegeven.

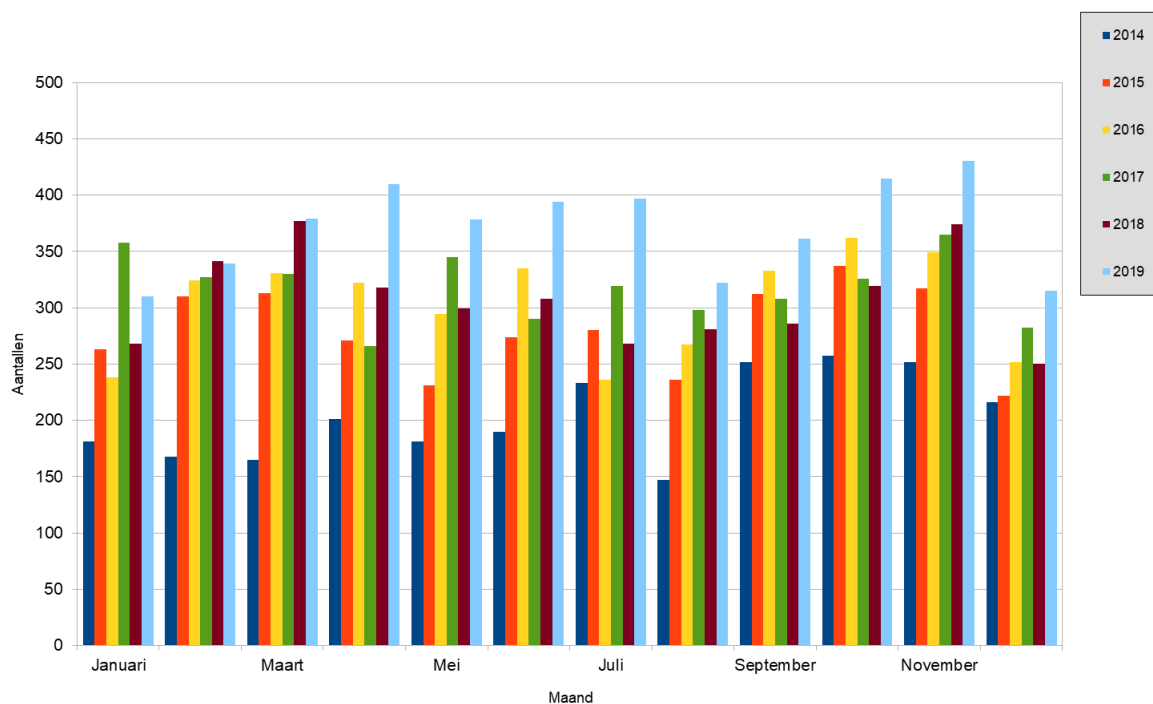
Uit de grafieken is op te maken dat het aantal bezoekers met dementie fluctueert tussen de 33 en 59 per week en in de loop van het jaar heel geleidelijk is gegroeid. Het aantal bezoekers per dag is heel verschillend, iedereen kan komen wanneer hij of zij wil. In 2019 waren er op de dag met het minst aantal bezoekers maar 4 mensen met dementie aanwezig en op de dag met het meest aantal bezoekers waren er 17. Maar gemiddeld zijn er 10 – 12 per dag.

We registreren alleen de aantallen en niet op naam, daarom is niet aan te geven hoeveel unieke bezoekers per week aanwezig zijn. Enkele bezoekers komen meerdere dagen per week, anderen komen alleen voor een bepaalde activiteit.

Het aantal vrijwilligers varieert tussen de 20 en 40 per week, het aantal naasten tussen 5 en 12 en het aantal overige bezoekers ook tussen 5 en 12.

In 2019 waren er tussen de 4 en 12 vrijwilligers per dag, mede afhankelijk van de activiteiten die er plaatsvinden en het aantal bezoekers met dementie dat mogelijk verwacht wordt. Gemiddeld zijn er ongeveer 6 – 7 vrijwilligers aanwezig.

De groei van het aantal bezoekers is ook goed waarneembaar in de volgende grafiek:

In de bovenstaande grafiek zijn het aantal bezoekers per maand over de jaren 2014 tot 2019 weergegeven. Let wel het betreft hier nog het aantal bezoekers gezamenlijk (mensen met dementie, naasten, vrijwilligers, stagiaires en overige) omdat de gegevens van de separate groepen van de voorgaande jaren niet beschikbaar zijn.

Bezoekersaantallen in 2020 en 2021

In 2020 kregen we te maken met de Covid-19 pandemie. Het gebouw van het Odensehuis is begin 2020 een aantal weken gesloten geweest. In deze periode hebben de coördinator en vrijwilligers telefonisch contact onderhouden met de mensen met dementie en hun naasten. Zodra de voorbereiding voor een veilige omgeving getroffen waren ging het Odensehuis weer open. Maar de situatie was wel veranderd. Door de 1,5 meter maatregel was het niet mogelijk op de oude voet van “vrije inloop” door te gaan. Uit ervaring is gebleken dat het gebouw voor maximaal 15 - 16 personen (mensen met dementie, naasten, vrijwilligers, coördinator, stagiaires) een veilige omgeving biedt waar de RIVM- richtlijnen te handhaven zijn.

De coördinator en vrijwilligers dragen zorg voor een rooster waarin vooral de mensen met dementie een plaatsje krijgen. Omdat er meer belangstellenden zijn dan plaatsen aan de Molukkenstraat is een nevenlocatie gehuurd voor 2 dagen. In de Sinnige Stee aan de donderslaan kunnen ook ongeveer 12 personen veilig verblijven.

Bijlage 2b: Bezoekers aantallen 2022

1.1 Overzicht aantal deelnemers

De onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal deelnemers van beide locaties van het Odensehuis (mensen met geheugenproblemen en hun naasten, vrijwilligers, stagiaires en overige samen). De locatie aan de Molukkenstraat is 5 dagen per week geopend en de locatie in de SinnigeStee 2 dagen per week.

1.1.1 Molukkenstraat

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	totaal
Aant dagen open	16	20	23	18	20	21	21	23	22	21	22	17	244
mensen met geheugen problemen	96	117	148	120	128	136	124	138	150	145	137	121	1560
vrijwilligers	44	66	72	57	69	59	55	79	86	63	71	53	774
stagiaires	22	40	56	40	45	45	25	12	25	28	37	42	417
overig	12	29	25	13	32	35	22	13	71	23	25	29	329
totaal	174	252	301	230	274	275	226	242	332	259	270	245	3065

Per dag komen er gemiddeld 6 tot 7 mensen met geheugenproblemen naar de Molukkenstraat. Er zijn gemiddeld 3 vrijwilligers en gemiddeld 2 stagiaires beschikbaar voor de begeleiding en ondersteuning bij de activiteiten.

Het aantal mensen met geheugenproblemen stijgt per maand gestaag van ongeveer 120 aan het begin van het jaar tot ongeveer 140 per maand aan het eind van het jaar.

De getallen in de rij "overig" verwijzen naar het aantal naasten, mantelzorgers, verwijzers, casemanagers dementie enzovoort.

In september is het 10 jarig bestaan van het Odensehuis gevierd aan de Molukkenstraat. Dit verklaart het grote aantal deelnemers in die maand.

1.1.2 SinnigeStee

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	totaal
Aant dagen open	6	6	10	8	7	9	8	9	9	8	9	7	96
mensen met geheugen problemen	40	40	75	56	47	75	84	90	89	80	95	76	847
vrijwilligers	19	26	48	35	34	37	32	34	37	30	36	29	397
stagiaires	3	3	3	5	6	8	4	5	6	6	6	4	59
overig		6	9	7	6	10	9	8	5	8	4	0	72
totaal	62	75	135	103	93	130	129	137	137	124	141	109	1375

Per dag komen er gemiddeld 9 mensen met geheugenproblemen naar de SinnigeStee. Er zijn ongeveer 4 vrijwilligers beschikbaar voor de begeleiding en ondersteuning bij activiteiten en de laatste maanden 1 stagiaire.

Het aantal mensen met geheugenproblemen stijgt per maand gestaag: van 40 per maand in het begin van het jaar naar ruim 80 per maand aan het eind van het jaar (is ongeveer 12 per dag).

Door de coronamaatregelen was er lange tijd geen vrije inloop mogelijk. Met de deelnemers werden afspraken gemaakt wanneer zij konden komen. Doordat de SinnigeStee in de coronaperiode in gebruik is genomen, zijn de deelnemers nog niet bekend met begrip 'vrije inloop'. De 12 genoemde mensen met geheugenproblemen vormen dan ook een vaste groep.

Dit in tegenstelling tot de Molukkenstraat, waar de deelnemers per dag wisselen. Er zijn ongeveer 60 mensen met geheugenproblemen die hier gebruik van maken. De mensen komen wanneer zij willen. Soms voor een speciale activiteit, soms alleen voor een kopje koffie of een lunch, maar er zijn er ook die meerdere dagen in de week aanwezig zijn.

Ook uit het aantal overige dat het Odensehuis weet te vinden (dit zijn meestal naasten of verwijzers), blijkt dat de Molukkenstraat veel meer dan de SinnigeStee wordt ervaren als een plek waar je vrij naar binnen kunt lopen. Deze vrije inloop is een belangrijke waarde van het Odensehuis. Daarom is het van belang om ook voor de SinnigeStee in 2023 de mogelijkheden te verkennen om inhoud geven aan dit begrip.

1.2 Maximum is bereikt

Voor beide locaties geldt dat het maximale aantal deelnemers is bereikt.

In de SinnigeStee hebben we de beschikking over één ruimte. Aan het eind van het jaar zijn er per dag ongeveer 20 deelnemers (mensen met geheugenproblemen, naasten, vrijwilligers en stagiaires) in die ruimte aanwezig. Bij meer aanwezigen is het moeilijk om iedereen voldoende aandacht te geven en wordt het al snel onrustig in de ruimte.

Een uitbreiding van het aantal dagen dat de SinnigeStee open is, is daarom voor de toekomst ook erg gewenst.

Openstelling van meer aaneengesloten dagen, biedt niet alleen de mogelijkheid meer deelnemers te ontvangen, maar het biedt de mensen met geheugenproblemen ook meer duidelijkheid: bij het Odensehuis kun je door de week altijd binnenlopen.

De Molukkenstraat bestaat uit meerdere ruimtes. Dit biedt meer mogelijkheden om voor iedereen een rustige omgeving te creëren. Maar ook aan de Molukkenstraat is het maximum bijna bereikt.

1.3 Aantal deelnemers in vergelijking met eerdere jaren

	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal deelnemers	3520	4450	2180	3500	4440

In bovenstaande tabel is het aantal deelnemers per jaar weergegeven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat in de jaren 2020, 2021 en 2022 minder deelnemers het Odensehuis konden bezoeken. Maar uit de getallen is af te lezen dat het aantal deelnemers in 2022 (waarin nog ruim een half jaar de coronabeperkingen golden) al weer hetzelfde niveau bereikte als in succesjaar 2019.

Bijlage 3: Toekomst visie bestuur Odensehuis

Toekomst Odensehuis september 2021 (vastgesteld bv 17 januari 2022)

Om het heel kort te zeggen: het Odensehuis is een vrijwilligersorganisatie, ondersteund door betaalde krachten, en positioneert zich tussen de geïndiceerde dagopvangvoorziening en buurthuizen e.d. Flexibiliteit, laagdrempeligheid, uitgaan van mogelijkheden van bezoekers, behoud van eigen regie en een gevoel van veiligheid zijn daarbij kernwaarden.

Het aantal mensen met geheugenproblemen en cognitieve achteruitgang (waaronder dementie) stijgt. De verwachting is dat het aantal in 2040 ongeveer verdubbeld zal zijn.

In 2021 heeft het Odensehuis zich de vraag gesteld hoe we tegen deze ontwikkeling aankijken; willen we meegroeien en zo ja hoe willen we dat organiseren?

Dit heeft geleid tot de onderstaande (toekomst)visie.

De toekomst

Als het aantal mensen met dementie stijgt, zal ook de vraag naar opvang toenemen. We lijken aan het begin te staan van een uitbreiding met dependances (zoals eerder met de Gorechtkade en nu met de Sinnige Stee).

We denken dat we over 5 jaar 2 of zelfs 3 locaties in de gemeente Groningen hebben. De vraag is of we zelf actief op zoek willen gaan naar nieuwe locaties, of dat we, meer passief, alleen willen inspringen op initiatieven die vanuit een wijk op ons af komen.

We denken dat we meerdere locaties (2 of 3) onder 1 bestuur kunnen besturen. Het bestuur zal ongetwijfeld meer op afstand komen te staan als er meerdere locaties zijn, maar we willen het vrijwilligerskarakter blijven behouden, zonder extra managementlagen. We vinden dat iedere locatie een betaalde coördinator moet hebben.

Om de kwaliteit te kunnen garanderen is de span of support (het aantal bezoekers, vrijwilligers en stagiaires dat door één coördinator kan worden begeleid/ondersteund en/of aangestuurd) binnen een locatie niet onbegrensd.

Het (bestuur van het) Odensehuis Groningen richt zich op de gemeente Groningen (inclusief Ten Boer en Haren).

Ondersteuning van andere Odensehuizen in Noord Nederland is wel mogelijk.

Gezien de wachtlijst, het waarschijnlijk intrekken van coronaregels, en de groei van het aantal mensen met dementie willen we proactief handelen als de situatie dat aangeeft. Dat betekent dat: als het aantal aanmeldingen toeneemt en de wachtlijst groeit we actief op zoek gaan naar een pand MITS daarvoor een structurele financiering is.

We sturen aan op autonome dependances, onder 1 bestuur, met voor iedere dependance een betaalde coördinator, na een aanlooptijd, waarin de huidige coördinator + vrijwilligers de dependance opzetten.

Vrijwilligersorganisatie

Het Odensehuis is uitdrukkelijk een vrijwilligersorganisatie.

Vrijwilligers zijn zowel een middel als een doel(groep): het Odensehuis kan alleen met behulp van de vrijwillige medewerkers bestaan, maar tegelijkertijd biedt het vrijwilligers (vaak met een afstand tot de arbeidsmarkt) een zinvolle dagbesteding. Datzelfde geldt voor stagiaires: ook zij werken mee aan het

Odensehuis (voor het Odensehuis zijn ze een middel), terwijl ze ook een zinvolle stageplaats en stagebegeleiding krijgen.

De primaire doelgroep voor het Odensehuis is de mensen met dementie en hun naasten. Vrijwilligers en stagiaires zijn voor het Odensehuis een secundaire doelgroep. Dat betekent dat we bij conflicterende belangen zullen kiezen voor het belang van de mensen met dementie en hun naasten.

De grote kracht van vrijwilligers is hun betrokkenheid. Vrijwilligersmanagement wil volgens ons zeggen dat we de kracht en mogelijkheden van vrijwilligers optimaal benutten. We streven ernaar om zoveel mogelijk werkzaamheden over te laten aan vrijwilligers.

Vrijwilligers en stagiaires zijn werkzaam in de dagelijkse uitvoering (= de opvang van mensen met dementie en naasten), of bij overstijgende taken (bijvoorbeeld het dagelijkse beheer van financiën of van de website), of in het bestuur.

De intake en begeleiding van al deze vrijwilligers (excl de bestuursleden) en de stagiaires gebeurt door de coördinator, met behulp van een vrijwilligerscontract, zodat de continuïteit wordt geborgd.

Vrijwilligerswerk is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. De vrijwilligers krijgen een scholing aangeboden en worden begeleid door de coördinator, zodat ook de kwaliteit gewaarborgd is.

Het bestuur kiest zijn eigen leden en is eindverantwoordelijk voor alles wat er in het Odensehuis gebeurt.

Vrijwilligers die zich bezig houden met 'overstijgende taken', werken onder begeleiding en verantwoordelijkheid van de coördinator. Het bestuur heeft ten aanzien van deze taken ook een verantwoordelijkheid. Immers: wat betreft financiën en publiciteit heeft ook het bestuur een taak. Het bestuur kan, in overleg met de coördinator, het soms ook wenselijk achten om voor deze taken een extra betaalde kracht aan te nemen. Het is daarom van belang om bij deze 'overstijgende taken' bij de intake, dus aan de voorkant, concreet en duidelijk af te spreken welke overstijgende taken de vrijwilliger gaat uitvoeren, en welke bevoegdheden daarbij horen. Ook de verhouding tot een extra betaalde kracht en de coördinator en het bestuur moet vooraf en tijdens de begeleiding duidelijk zijn.

Verhouding vrijwilligers (en stagiaires) – extra betaalde krachten – coördinator - bestuur

De vrijwilligers en stagiaires zijn verantwoordelijk en bevoegd voor die zaken die in de intake en in de (vrijwilligers- of stage-) overeenkomst is vastgelegd. De coördinator begeleidt, houdt de vinger aan de pols en draagt de verantwoordelijkheid voor dat wat vrijwilliger en stagiaires doen.

Voor een aantal taken waarvoor geen vrijwilliger gevonden kan worden, kan de coördinator, met medeweten van het bestuur, een betaalde kracht inzetten ten behoeve van programma-activiteiten die door de Participantenraad als gewenst zijn bestempeld (denk aan klankschalen, gedachtenkamer e.d.). In dit geval is de coördinator verantwoordelijk voor de opdrachtformulering en begeleiding van de betaalde kracht. Zij/Hij legt hierover verantwoording af aan het bestuur.

Het Bestuur kan ook, in samenspraak met de coördinator, een betaalde kracht inzetten voor overstijgende taken, zoals bijvoorbeeld de vervanging van de coördinator, het beheer van de financiën of de website en de ICT. Hiervoor ligt de directe verantwoordelijkheid voor de opdrachtformulering en begeleiding bij (de portefeuillehouder in) het bestuur. De betaalde kracht legt dan verantwoording af aan het bestuur.

De coördinator is bevoegd, zoals in het contract is overeengekomen en is verantwoording schuldig aan het bestuur.

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alles wat in het Odensehuis gebeurt.

Wanneer een betaalde kracht wordt ingeschakeld moet van tevoren de opdracht duidelijk zijn. In een projectplan moet afgesproken zijn: het doel, de activiteiten, de betrokkenen, resultaten, aansturing, coördinatie, vrijwilligers, verantwoording bestuur, rapportage bestuur.

Het bestuur schakelt tussen op afstand en meewerkend, naar gelang behoefte en noodzaak.

Iedere coördinator legt rechtstreeks verantwoording af aan het bestuur.

Het is belangrijk dat een dependance een leerplaats kan worden voor stagiaires, dat stelt eisen aan de functie van de coördinator.

Verdeling taken bestuur

Binnen het bestuur werken we met portefeuilles en portefeuillehouders. Het is dan niet nodig dat alle bestuursleden van alles op de hoogte zijn of dat het voltallige bestuur over alle keuzes hoeft te besluiten. De coördinator wordt bij zaken die de uitvoering aangaan, altijd betrokken cq geïnformeerd.

De portefeuillehouder is, desgewenst samen met een aantal andere bestuursleden, verantwoordelijk voor de taak waar hij/zij over gaat. Hij/zij informeert de bestuursleden over de stand van zaken. Belangrijke keuzes worden ter besluitvorming aan het voltallig bestuur voorgelegd.

De taken en rollen die van belang zijn:

- Voorzitter en
- Secretaris en
- Penningmeester

vormen het dagelijks bestuur en bereiden – zo mogelijk digitaal - de bestuursvergaderingen voor.

Andere taken die verdeeld zijn in portefeuilles:

- Contact met gemeente en GON
- Uitbreidingsvraagstukken
- ICT en registratie (werkproces) en PR, publiciteit en marketing
- HRM coördinator(en), vrijwilligers, stagiaires
- Contact Vrienden van...
- Vraagbaak inhoudelijke vragen
- Landelijk Platform
- Onderzoeken
 - meedoen met onderzoeken: kaders afspreken
 - stagiaires vragen voor onderzoeksvragen
- Vervoer
 - Inventarisatie van behoefte naar vervoer en onderzoek naar andere mogelijkheden

De adviseurs van het bestuur hebben geen portefeuille, zij zijn adviseurs van het bestuur en worden uitdrukkelijk gevraagd en ongevraagd advies te geven.

Bijlage 4: Profiel van de deelnemers (vastgesteld 26 augustus 2019)

Deelnemers met geheugenproblemen van het Odensehuis hebben hun hele leven zelf de touwtjes in handen gehad. Ze zijn altijd gewend geweest zelf de regie te voeren. Het zijn door de bank genomen geen mensen die vanzelfsprekend met de stroom meegaan. Het zijn meestal mondige, onafhankelijke en ondernemende mensen geweest, en nog! Ook nu er sprake is van geheugenproblemen staat behoud van autonomie voor hen op nummer 1. Ook nu willen ze zoveel mogelijk zelf kunnen bepalen hoe ze de dag doorbrengen.

	Jongere ouderen met behoefte aan vrijheid (60%)*	Oudere traditionele ouderen (40%)**
Geslacht		
Man	64%	22%
Vrouw	36%	78%
Gem. Leeftijd	76 jaar	84 jaar
Opleidingsniveau		
Geen	1%	6%
Laagst (lagere school)	14%	41%
Laag (lbo, mavo, vmbo, mbo-1, havo-onderbouw (eerste drie jaar))	46%	45%
Middelbaar: havo, vwo, mbo-2-4	16%	5%
Hoog: hbo, wo	23%	3%
Woonleefsituatie		
Zelfstandig met anderen	99%	36%
Zelfstandig zonder anderen	1%	64%
Belangrijkste mantelzorger		
Partner	98%	24%
(Schoon)zoon/ (schoon)dochter	2%	70%
Overige familieleden	-	6%

*) De groep 'Jongere ouderen met behoefte aan vrijheid' omvat relatief de jongste groep ouderen met dementie en meer dan de helft van deze groep is man. In vergelijking tot het andere cluster zijn deze ouderen hoger opgeleid. Ook wonen deze ouderen bijna allemaal samen met hun partner, wie tevens de belangrijkste mantelzorger is. De ervaren kwaliteit van leven van de ouderen uit deze groep is vergelijkbaar met de 'traditionele alleenwonende ouderen', met als verschil dat deze ouderen iets meer om handen lijken te hebben (Qualidem).

**) De 'traditioneel alleenwonende ouderen' omvat een oudere groep mensen met dementie en ongeveer driekwart van deze groep is vrouw. Het opleidingsniveau ligt lager in vergelijking met de vorige groep. Het merendeel van deze ouderen woont zonder anderen. De belangrijkste mantelzorger is vaak een familielid. Deze ouderen lijken iets beter te scoren op de sub-schalen 'zorgrelatie' en 'positief affect' van de Qualidem. Dit betekent dat deze ouderen minder vaak hulp van anderen lijken af te wijzen, minder ruzie maken met de mensen die hen verzorgen en tevredener ogen in vergelijking met de vorige groep. In de interviews met deze ouderen komt vooral naar voren dat het lijkt alsof deze ouderen hun geheugenproblemen meer geaccepteerd hebben: "ik heb er rust over... ik laat het meer op me af komen" en "ik heb er vrede mee". Deze groep ouderen maakt dan ook meer gebruik van formele hulp in vergelijking met de vorige groep.

Deze ouderen maken significant vaker gebruik van thuiszorg. Meestal bestond deze thuiszorg uit huishoudelijke hulp, maar ook verzorging wordt redelijk vaak gebruikt.
(BRON: Doelgroepenonderzoek van mensen met dementie die een dagactiviteitencentrum bezoeken. Espria Academy (2017)

Ettema, T., Dröes, R., de Lange, J., Mellenbergh, G., & Ribbe, M. (2007). QUALIDEM: development and evaluation of a dementia specific quality of life instrument--validation. *Int J Geriatr Psychiatry*, 424-30.)

Bijlage 5: Profiel partner/naaste/mantelzorg(er) (vastgesteld 26 augustus 2019)

Samenvatting van de zesde editie van het rapport Dementiemonitor Mantelzorg 2018, een tweejaarlijks onderzoek dat Alzheimer Nederland samen met het Nivel uitvoert. In totaal werden 4.459 mantelzorgers bevroegd over ondersteuning, belasting, zorg en de impact van mantelzorg op hun leven. In het kort de resultaten van het onderzoek:

Alzheimer Nederland gaat ervan uit dat het aantal mantelzorgers dat betrokken is bij mensen met dementie ongeveer 1,25 maal het aantal mensen met dementie bedraagt (informatie, gebaseerd op de landelijke Dementiemonitor 2020, opgevraagd bij Alzheimer Nederland, dd 17 januari 2022). Voor de stad Groningen betekent dit voor 2020: 2.875 mantelzorgers).

De dementiemonitor geeft informatie over de (belasting) van de mantelzorg
Zie <https://www.alzheimer-nederland.nl/dementiemonitor>

Een aantal gegevens zijn hieronder uitgelicht:

- 68 % van de mantelzorgers is vrouw en 32 % is man; de gemiddelde leeftijd is 65 jaar. 49% van de mantelzorgers is met pensioen, 40 % heeft een baan.
- 53 % van de mantelzorgers woont samen met de naaste met dementie; van 21% van de mantelzorgers woont de naaste met dementie in een verpleeghuis.
- Gemiddeld besteedt de mantelzorg(er) 40 uur per week aan mantelzorg.
- 64% heeft enige of veel problemen om dagelijkse activiteiten te combineren met de zorgtaken.
- 48 % staat alleen bij de zorg voor de naaste met dementie.
- Eenzaamheid komt bijna twee keer zo vaak voor onder mantelzorgers van mensen met dementie als bij mensen uit de algemene Nederlandse bevolking.
- 38% van de mantelzorgers heeft minder contacten met familie en vrienden sinds zij de zorg hebben voor de naaste met dementie
- 53 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk belast tot overbelast.
-

In een tabel is aangegeven wat de impact van de corona pandemie is op de mantelzorg.

En verder

-
- Het aantal contactmomenten met familie en vrienden neemt voor de meeste mantelzorgers af vanaf het moment dat bij hun naaste dementie wordt vastgesteld en zij de zorg krijgen voor hun naaste.
- Mantelzorgers vinden de begeleiding van een casemanager, naast hulp bij verzorging en verpleging, de meest noodzakelijke vorm van ondersteuning.
- De huisarts nam bij 38% van de mantelzorgers het initiatief voor casemanagement, de wijkverpleging in 7 % van de gevallen;
- Wanneer de naaste naar het verpleeghuis verhuist, stopt de mantelzorg niet: meer dan de helft van de mantelzorgers zorgt nog steeds meer dan 5 uur per week voor hun naaste, 20% zelfs meer dan 10 uur per week; 43% voelt zich nog steeds belast wanneer de naaste in het verpleeghuis woont.
-

Bijlage 6: Uitgangspunten Odensehuis Groningen (vastgesteld 26 augustus 2019)

De Uitgangspunten van het Odensehuis Groningen zijn gebaseerd op de kernwaarden opgesteld door de Landelijk Platform Odensehuizen (dd 28 en 29 maart 2019):

- De toegang van het Odensehuis is laagdrempelig, ook ouderen met een beperking (dementie) zijn welkom om zo actief te blijven, onder de mensen te zijn en/of een naaste te ontlasten.
- Voor het Odensehuis is geen indicatie nodig en er is geen limiet aan hoe vaak, wanneer en hoe lang iemand wil komen.
- In het Odensehuis gaat het om 'beschut' (onder begeleiding) werken door bezoekers en vrijwilligers. Het gaat om het maken van producten, leveren van diensten, een creatieve bezigheid, het oefenen van vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling en daar waar het kan ontwikkeling richting regulier werk (door middel van participatiebanen).
- In het Odensehuis worden activiteiten ontwikkeld door- en voor de doelgroep (deelnemers).
- De talenten van de deelnemers worden optimaal benut.
- Bezoek aan het Odensehuis ontlast mantelzorgers waardoor een partner met dementie langer thuis kan blijven wonen.
- Het Odensehuis staat in het teken van sociale interactie en samenredzaamheid.
- Het Odensehuis is geen zorgorganisatie, het legt geen privacygevoelige informatie vast en werkt niet met zorgplannen. Overleg met casemanagers en/of verwijzers vindt alleen plaats samen met de deelnemer met geheugenproblemen en/of naaste/mantelzorger.
- Het Odensehuis werkt samen met WMO-consulenten en de WIJ-managers.
- Het biedt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt als vrijwilliger binnen een team een zinvolle dagbesteding.
- Het biedt studenten van diverse opleidingen een mooie stageplaats.

Samengevat zijn de uitgangspunten van het Odensehuis:

- Voor mensen met en zonder indicatie
- Financiële bijdrage op basis van vrijwilligheid
- Geen verplichtingen: komen wanneer je wilt en blijven zo lang je wilt
- Samen met de partner / mantelzorger, maar dat hoeft niet
- Gericht op ontplooiing en versterking eigen kracht van deelnemers, vrijwilligers en stagiairs
- Samen op zoek naar wat plezier en welbevinden brengt
- Activerend maar geen vaste programma's
- Geen verzorging, wel zorgzaam

Het Odensehuis biedt mensen met dementie en hun naasten:

- Begeleiding: door betaalde professional (coördinator) en getrainde vrijwilligers
- Ruime openingstijden: 5 dagen per week van ca. 10 tot 16 uur

Het Odensehuis Groningen gaat uit van mogelijkheden en wil zo weinig mogelijk uitgaan van beperkingen door wet- en regelgeving. Dat vraagt in een bepaalde mate "out-of-the-box" denken en betekent voor de organisatievorm het volgende:

- Het Odensehuis Groningen maakt geen deel uit van een (intramurale)zorginstelling en is financieel onafhankelijk van (intramurale)zorginstellingen en de financieringsstructuur van de zorgsector.
- Het Odensehuis Groningen heeft een onafhankelijke professionele coördinator (niet afhankelijk van financiering en regelgeving in de zorgsector).
- Het Odensehuis Groningen heeft een onafhankelijk vrijwilligers bestuur.

Kernwaarden opgesteld door coördinatoren Odensehuizen op 28 en 29 maart 2019

ODENSEHUIS, OEFENPLAATS VOOR INCLUSIEVE GEMEENSCHAP

Motto/Kernwaarden	Instrumenten	Kernwoorden	Waarden
Waar alles en iedereen van betekenis is. Wij zien en spreken de hele mens aan. Ieder kan zijn eigen waarde (her)vinden en uitdrukken.	Zelfexpressie, creativiteit, kunst, humor, aandachtige ontmoeting, (fysieke) ruimte die het beste in mij oproept en dat een plek geeft, gesprek over waar het in het leven over gaat.	Zie de mens! Aandachtige ontmoeting. (De-medicaliseren; Sociale Benadering; Sociale Model)	Holistische benadering, kijken en werken
Waar ruimte wordt gecreëerd voor ieders inbreng en ieders inbreng telt. Ieder van ons' inbreng, bijdrage, aanwezigheid maakt het Odensehuis. Bij het Odensehuis kun je iets DOEN!	Creativiteit: opzoek naar wat iemand kan en in te brengen heeft. Diversiteit aan activiteiten.	Doen, beleven, ervaren.	actief, vrijheid beleving
Wij staan open voor mogelijkheden. Wij hebben een open blik. Dit betekent dat we ervanuit gaan dat de ander veranderlijk en in essentie onkenbaar is.	Dit maakt dat constante afstemming nodig is. Steeds opnieuw vragen stellen. Geen oordeel hebben. Open gesprek. Experimenteren. Veiligheid.	Open houding, constant vragen stellen, experimenteren.	Openheid Nieuwsgierig bescheiden
Waar gastvrijheid en vriendschap worden gevierd. Wij zijn er voor elkaar en helpen elkaar.	Samen dingen beleven. Diverse partijen vanuit samenbrengen, goede gesprekken bevorderen, opzoek gaan naar wederkerigheid in relaties.	Community, samen zijn en samen doen. Elkaar steunen.	nabuurschap wederkerigheid nabijheid
Een plek waar wij leren en dit delen. Wij leren samen, delen samen en treden met (ongevraagd) advies naar buiten. Wij maken verbinding met de buurt en organisatie die de missie mee dragen.	Advies en inloop. Presenteren over leven met. Persoon met dementie voert het woord. Interactie met samenleving. Odensekaravaan, boodschappenroute. Verandermodel is dat van een spoor van inspirerend voorbeelden trekken en mensen uitnodigen om aan te haken.	In gesprek met de maatschappij. Emancipatie?	Inspireren Voorleven Odensekaravaan

UITWERKING van OPEN HOUDING/OPEN STAAN/OPENHEID:

1. Bij binnenkomst: Open staan. Letterlijk, open deur, flexibele tijden. Ook in benadering: vragen stellen met nieuwsgierigheid over en weer. Naam noemen. Het uitnodigen tot leren kennen. Zie de ander. In de groep: moment creëren voor die nieuwe mens. Voorstellen voor die persoon. Ook fysiek een plek voor maken. Jas een plek aan de kapstok geven.
2. *Ongoing business*: uitgaan van veranderlijkheid van de ander. Je laten verrassen. Balanceren. Nieuwsgierige houding. Je gaat er vanuit dat wie de ander is van moment tot moment kan verschillen (veranderlijkheid), en dat je de ander nooit als kern kunt kennen (onkenbaarheid). Daarom blijven vragen en observeren. Niet vanuit vaste meningen werken.

Hoe kun je je blijven verwonderen? Als dat niet eenvoudig is? Aandacht kan alleen maar vanuit verbinding.⁷

Hoe zorg je dat je ruimte voor verwondering/niet weten/open vragen stellen hebt?

- a) Soms afkoppelen. Fysieke afstand. Grenzen aangeven, woorden aangeven aan wat je belemmert om te luisteren. Je neemt de ander daardoor ook serieus.
 - b) Of, als het je moeite kost om echt interesse voor een ander op te brengen? Die veranderlijkheid zelf laten ontstaan! Door bijv. spel te creëren. Creativiteit. Continue leren.
3. Het uitzwaai moment: tijd nemen, aandacht creëren, aan persoon zelf vragen: hoe wil je het? In het netwerk: ruimte creëren voor openheid voor vragen stellen. En voor uitproberen wat er goed is, het niet op voorhand weten. Weg bij uniformiteit.

Hoe doe je dat?

- a) Gesprek met het hele netwerk: nagaan of men openstaat voor vragen van een ieder? Soms kan daardoor de situatie ontstaan waarin je samen kunt verkennen wat goed is, waarin ruimte is om mee te denken en waarin twijfels geuit kunnen worden.
- b) Een moment van aandacht creëren voor wat er gebeurt, met respect voor netwerk, persoon met geheugenproblemen en familie.

⁷ Aandacht bron van verbinding - Marianne van Hoorn.

Bijlage 7: Profiel van de vrijwilliger (vastgesteld 26 augustus 2019)

Van de vrijwilligers in het Odensehuis wordt er verwacht dat ze op intense manier omgaan met mensen met beginnende dementie/geheugenproblemen en/of cognitieve achteruitgang. Dat vraagt een hoge mate van empathie, zelfreflectie en een aantal competenties.

Empathie druk je uit door:

- *Betrokkenheid*: het zich interesseren voor de ander. De ander doet er toe. Betrokkenheid betekent het welzijn van de ander belangrijk vinden.
- *Onbaatzuchtigheid*: warmte en gevoel tonen, niet omdat het hoort of moet maar omdat je om mensen geeft. Je vindt het leuk om te ondersteunen en samen te werken.
- *Presentie*: zowel fysiek als psychisch aanwezig zijn. Je komt diegene tegemoet in diens behoefte aan aandacht, medemenselijkheid. Presentie is een verzamelbegrip voor termen als delen, luisteren, aandacht schenken, inspelen, aanraken, hoop geven, gerust stellen, troosten, uitleg/advies geven, ondersteunen.

Zelfreflectie bestaat uit en blijkt uit:

De bereidheid om je eigen functioneren goed tot je door te laten dringen. Dat is belangrijk in de relatie met andere mensen en vooral in een relatie met mensen die door hun ziekte in een afhankelijkheidspositie zitten. De 'ander' in het Odensehuis bevindt zich in zo'n positie, die al snel kan leiden tot een interactie waarin 'bemoederen' en 'zorgen voor' gaan overheersen. Je bewust zijn van jouw eigen gedrag helpt om authentiek en creatief relaties op te bouwen en te onderhouden. Dat biedt de mogelijkheid om op een gelijkwaardige niveau een verhouding tot stand te brengen tussen vrijwilliger en deelnemer met geheugenproblemen. Het doel hiervan is om mensen met geheugenproblemen als volwaardig persoon te benaderen. Sleutelwoorden zijn respect, erkenning en vertrouwen. Deze benadering gaat er vanuit dat wanneer iemand met geheugenproblemen als volwaardig persoon benaderd wordt, dit positieve invloed heeft op het welbevinden.

Competenties: voor de vrijwilligers in het Odensehuis zijn er vier kerncompetenties nodig:

- *Deelnemersgerichtheid*: je gaat actief op zoek naar de wensen en behoeften van de deelnemer met geheugenproblemen en speelt hier op in.
- *Persoonlijk leiderschap*: je eigen kwaliteiten tot bloei brengen en op een goede manier omgaan met situaties die op je pad komen.
- *Flexibiliteit*: je past je eigen stijl aan wanneer de omstandigheden veranderen.
- *Samenwerken*: je levert een actieve bijdrage aan een gezamenlijk resultaat of de oplossing van een probleem.

Om gedrag, kennis en vaardigheden van de vrijwilligers bespreekbaar te maken wordt er gebruik gemaakt van een vragenlijst over empathie en een competentiewoordenboek. Hierbij wordt gekeken naar wat een competentie is, waarvoor die te gebruiken is en hoe die te vertalen is naar de praktijk. Een ieder die als vrijwilliger in het Odensehuis aan de slag gaat, zal empathie, zelfreflectie en competenties laten zien, ieder op zijn/haar eigen niveau. Het zal duidelijk zijn dat deze zaken vooral en met name gelden voor de vrijwilligers die in direct contact met de participanten staan.

Tot slot:

We hebben twee soorten professionals die zich bezig houden met specifieke activiteiten:

1. Vrijwillige activiteitenbegeleiders, die mogelijk niet beschikken over een vakdiploma maar wel over (vak)gerichte ervaring.
2. Professionals met een vergoeding en geldig gericht diploma.

Voor beide categorieën geldt dat de competentieprofielen uit meerdere competenties bestaan.

Bijlage 7a: Profiel en Voorwaarden voor participatiebaan (vastgesteld 26 augustus 2019)

Aan deelnemers aan een participatiebaan wordt hetzelfde verwacht dan hetgeen verwacht wordt van de vrijwilligers in het Odensehuis. Van hen wordt ook verwacht dat ze op een intense manier omgaan met mensen met beginnende dementie. Dat vraagt een hoge mate van empathie, zelfreflectie en een aantal competenties (zie [Profiel Vrijwilligers van het Odensehuis](#))

Voorwaarden gesteld door de gemeente Groningen aan een participatiebaan

De gemeente Groningen heeft voor de uitvoering van een Participatiebaan de volgende voorwaarden gesteld:

Dienstverlening

- 1) Opdrachtnemer geeft persoonlijke ondersteuning aan een deelnemer die voldoet aan de volgende criteria:
 - wonend in de gemeente Groningen of Ten Boer;
 - 27 jaar of ouder;
 - met een (volledige) bijstandsuitkering;
 - geen lopend re-integratietraject of (parttime) betaald werk;
 - voorlopig aangewezen op maatschappelijke participatie;
 - geen begeleiding richting de arbeidsmarkt vanuit de Wmo.
- 2) Opdrachtnemer stelt een Participatiebaan ter beschikking aan de deelnemer met als doel de deelnemer te activeren en te stimuleren maatschappelijk actief te worden en te blijven om zo een vervolgstap te kunnen zetten richting de arbeidsmarkt of, indien die niet haalbaar blijkt, door te gaan via vrijwilligerswerk.
- 3) Bij het inzetten van de Participatiebaan is er geen sprake van oneerlijke concurrentie of verdringing van een arbeidsplaats. Het betreft additionele werkzaamheden of werkzaamheden waar veel begeleiding voor nodig is.
- 4) De deelnemer is minimaal 16 en maximaal 32 uur per week actief.
- 5) De duur van een Participatiebaan is maximaal 24 maanden. Een deelnemer kan het traject afmaken voor de duur van de beschikking.
- 6) De deelnemer kan verlof opnemen. Iedere deelnemer heeft vanuit de Participatiewet recht op vier (4) weken vakantie per jaar. Het opnemen van verlof door de deelnemer gaat in overleg met de opdrachtnemer.
- 7) Opdrachtnemer hanteert de regels voor het opnemen van verlof, zoals die gelden binnen de eigen organisatie.
- 8) Bij ziekte, langer dan vier (4) weken, wordt de Participatiebaan beëindigd. Na herstel kan de deelnemer weer starten (de resterende tijd blijft staan).

Financiële bepalingen

- 9) Opdrachtnemer ontvangt per maand € 91,47 of per kwartaal € 274,41 per geplaatste deelnemer. Het maximumbedrag voor 24 maanden is € 2.195,30. De bedragen zijn excl. btw. Is opdrachtnemer btw-plichtig, dan wordt de btw-afdracht gecompenseerd. Daarvoor dient opdrachtnemer een bewijs van btw-plicht te overleggen.
- 10) De prijs heeft betrekking op alle door Opdrachtnemer in het kader van deze overeenkomst te verrichten werkzaamheden en is inclusief alle eventueel bijkomende kosten.
- 11) De overeengekomen prijs is vast en onveranderlijk gedurende de duur van de Overeenkomst.
- 12) Opdrachtnemer factureert maandelijks of één (1) keer per kwartaal digitaal naar de Opdrachtgever via Administratie.Directiewerk@ groningen.nl.
- 13) Opdrachtnemer ontvangt van de Opdrachtgever een factuurformat.

Verzekering

Opdrachtnemer heeft zich adequaat verzekerd en zal zich adequaat verzekerd houden tegen het risico van aansprakelijkheid. Hiervoor sluit de opdrachtgever een algemene bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering (inclusief werkgeversaansprakelijk) af, met verzekerd bedrag van minimaal € 2.500.000,- per gebeurtenis.

Tussentijdse evaluatie(s)

Tussen de tweede en vierde maand, rond de elfde maand en aan het einde van het tweede jaar voeren de deelnemer, opdrachtnemer en opdrachtgever een evaluatiegesprek. Het laatste gesprek is gericht op het komen tot een passend vervolg.

Ontbinding

Als opdrachtnemer niet voldoet aan de gestelde voorwaarden wordt de uitvoering van de Participatiebaan gestopt.

Wie doet wat?

Adviseur Participatiebanen

De Adviseur Participatiebanen is de relatiemanager voor alle organisaties die met P-banen werken, of belangstelling hebben daarmee te starten. De Adviseur helpt nieuwe organisaties op weg en toetst of iemand kan deelnemen aan een Participatiebaan. De Adviseur Participatiebanen denkt mee over de werving van nieuwe kandidaten en over het inpassen van een Participatiebaan in een organisatie. Bianca Rekker, participatiebanen@groningen.nl | 06 115 163 82

Coach Meedoen

De Coach Meedoen is de contactpersoon vanuit de gemeente voor de deelnemer en voor de organisatie, wanneer overleg over de deelnemers gewenst is. De Coaches zijn gekoppeld aan een bepaald woongebied en werken veelal vanuit de betreffende WIJ-locaties. meedoen@groningen.nl of indien bekend het eigen e-mailadres van de Coach Meedoen

Administratie Directie Werk

De administratie verzorgt onder meer de betaling van de begeleidingsvergoeding aan de organisaties en verricht diverse administratieve handelingen voor de Participatiebanen, waaronder het registreren van start- en einddatum en het verzenden van de beschikking Participatiebaan naar de deelnemer.

Administratie.directiewerk@groningen.nl

Link 050

Als alle Stadgers de mogelijkheden hebben om mee te doen en zich actief in te zetten voor de samenleving, dan is de missie van Link 050 geslaagd. Via samenwerking deelt Link 050 kennis en ervaring, versterkt bestaande verbanden en ondersteunt nieuwe initiatieven. Link 050 is een locatie en een werkwijze voor en door Stadgers.

participatiebaan@link050.nl | 050 305 19 00 | www.link050.nl

Bijlage 7b: Stagiaire (vastgesteld 30 september)

Het Odensehuis is een erkend leerbedrijf met een gekwalificeerde begeleider en biedt voor onder andere de volgende opleidingen een stageplek:

- Alfacollege
- Noorderpoortcollege
- Hanzehogeschool
- Menso Altingcollege
- Academie Minerva
- Conservatorium

De coördinator onderhoudt de contacten met de opleidingen, heeft een gesprek met de stagiaires ter voorbereiding op de stage en draagt zorg voor de voortgangs- en evaluatiegesprekken met de opleiding.

Tijdens de stageperiode begeleidt en ondersteunt de coördinator de stagiaires bij het verwezenlijken van hun stagedoelen. De stagiaires en vrijwilligers werken veel samen. Samen zorgen ze voor een fijne en veilige omgeving voor de mensen met geheugenproblemen en hun naasten. Voor zover mogelijk worden aan de stagiaires dezelfde voorwaarden gesteld als aan de vrijwilligers ([zie Profiel Vrijwilligers](#)). Zij dienen de visie, kernwaarden en uitgangspunten van het Odensehuis te onderschrijven, waarbij rekening wordt gehouden met hun leersituatie.

Stagiaires leren op een heel natuurlijke manier om te gaan met de mensen met geheugenproblemen en of cognitieve achteruitgang, met hun mogelijkheden en beperkingen.

Alle stagiaires dienen een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen alvorens met hun stage te beginnen.

Ook de stagiaires krijgen de mogelijkheid om samen met de mensen met geheugenproblemen en hun naasten activiteiten te ontwikkelen en uit te voeren. Elke stagiaire kan hierbij naast de kennis en ervaring opgedaan in de opleiding ook andere talenten en vaardigheden inbrengen.

Veel stagiaires ervaren de stagetijd bij het Odensehuis als heel zinvol. Enkelen zie je na de stagetijd terug als vrijwilliger.

Minerva (kunstacademie)

Studenten van Minerva voeren een jaarlijks terugkerend project uit bij het Odensehuis.

4 studenten schilderen met de deelnemers of maken collages. De deelnemers ervaren tijdens deze sessies dat hun werkstukken zich in een richting ontwikkelen die ze zelf niet hadden verwacht. De studenten zorgen door hun uitgebreide kennis van de kleuren, vormen en materialen, voor verrassende resultaten.

Voor de studenten geldt dat ze al schilderend met de mensen met geheugenproblemen hun kwaliteiten en beperkingen leren kennen. Ze krijgen meer begrip voor de ouder wordende mens en leren omgaan met het verdriet en de intensiteit van de aandoening.

Bijlage 8: Profiel en taken van de coördinator (vastgesteld 26 augustus 2019)

Het Odensehuis wordt geleid door een professionele betaalde coördinator.

Waarom professioneel?

- voor de kwetsbare doelgroep is (professionele) kennis nodig van de doelgroep;
- voor de werkzaamheden heeft de coördinator een professioneel netwerk nodig;
- professionele verantwoordelijkheid is nodig voor begeleiden van mensen met dementie/geheugenproblemen en cognitieve achteruitgang, naasten, vrijwilligers en stagiaires;
- voor het bieden van veiligheid.

Waarom betaald?

- omdat professe uitgangspunt is en er op deze wijze eisen gesteld kunnen worden;
- voor de continuïteit.

Taken en rol van de coördinator

1. Participanten, deelnemers en hun naasten

- contactpersoon voor de deelnemers met cognitieve achteruitgang en naasten;
- contactpersoon voor casemanager/thuiszorg/huisarts/enz;
- zorgdragen voor startgesprek met deelnemer en naasten;
- bespreken van grenzen aan de mogelijkheden van het Odensehuis;
- informeren over vrijwillige eigen bijdrage;
- interactie met andere deelnemers en naleven huisregels;
- observeren van en signaleren bij deelnemers en naasten;
- zorgdragen voor een veilige omgeving voor deelnemers en naasten (o.a mbt interactie met andere aanwezigen);
- bewaken naleven van de huisregels;
- organiseren en leiden van participantenvergadering;
- op verzoek deelname aan multidisciplinair overleg (iom deelnemer en naaste).

2. Vrijwilligers en professionele vrijwilligers

- opstellen en bewaken vrijwilligersbeleid;
- werven van vrijwilligers i.s.m. Humanitas;
- aannemen vrijwilligers;
- inplannen vrijwilligers zodanig dat een veilige omgeving voor participanten gewaarborgd is;
- organiseren en leiden van vrijwilligersvergadering;
- organisatie scholing, cursussen en thema avonden voor de vrijwilligers.

3. Stagiaires

- contactpersoon voor de opleidingen;
- aannemen van de stagiaires;
- begeleiden van de stagiaires en voortgangsbesprekingen;
- leererkenning onderhouden;
nu stagiaires van:
 - Alfa college,
 - Noorderpoort college
 - Menso Alting college,

- Hanze Hogeschool,
- Conservatorium,
- Minerva

4. Uitvoering geven aan projecten en onderzoek

- Dementie vriendelijke wijk
- Conservatorium
- Minerva,
- RUG
- Groninger museum
- onderzoek TGO

5. Activiteiten

- organiseren van het activiteiten programma;
- opstellen activiteiten agenda en verzenden;
- organiseren van informatie middagen betreffende dementie/geheugenverlies.

6. Ondersteuningsgroepen

organiseren ondersteuningsgroepen (cursus voor mantelzorgers) i.s.m. UMCG/team 290.
12 bijeenkomsten in het jaar.

7. Financiën

Budgetbeheer op basis van de vastgestelde begroting.

Kostenposten:

personeel (uitgezonderd loonkosten en verzekeringen), huisvesting, vrijwilligers, activiteiten, overige algemene kosten.

Baten:

het innen van eigen bijdragen deelnemers, donaties, giften, bijdragen, sponsorgelden.

De coördinator doet dagelijkse bestellingen en uitgaven, betaalt nota's, codeert nota's voor de financiële administratie.

Per maand levert de coördinator bij de penningmeester de gecodeerde nota's aan en een verantwoording van de uitgaven a.d.h.v. een Rekening Courant overzicht van de bank.

De penningmeester checkt dit op rechtmatigheid en houdt toezicht op het budgetbeheer.

De gecodeerde nota's gaan in een pakketje maandelijks naar het administratiekantoor voor verwerking in het grootboek.

- volmacht uitvoeren transacties op Rekening Courant xxx 5333 21
- limiet: € 1.500 per transactie
- internetbankieren
- Bankpas voor gebruik geld- (max € 500/week) en betaalautomaat (max. € 1.000/week)

8. Netwerken

contacten onderhouden met

- verwijzers,
- instanties
- sponsoren
- andere Odensehuizen

onderhouden van

- website
- facebook

9. PR

- zorgdragen dat Odensehuis en haar mogelijkheden bekend is bij doelgroep(en)
- contacten met sponsors
- ontwikkelen PR materiaal (evt in overleg met een PR medewerker)

Profiel van een coördinator

In het coördinatorenoverleg in Wageningen werden de volgende punten/kenmerken genoemd:

- *visionair*
- *strategisch*
- *HBO-denkniveau*
- *leidinggevende capaciteiten*
- *kunnen netwerken*
- *ervaring in het omgaan met de doelgroep*
- *kennis hebben van verouderingsprocessen*
- *verbinding met samenleving/buurt kunnen maken*
- *om kunnen gaan met onzekerheid, onbekendbaarheid*
- *ondersteuning of een veilige plek kunnen bieden met minimale hoeveelheid basisinformatie*
- *flexibel, stevig, lichtheid, luchtigheid*
- *creatief*
- *humor*
- *nieuwsgierig naar anderen en jezelf*
- *fouten durven maken, binnen de grenzen van het toelaatbare*
- *spil in het "voorleven" van de kernwaarden van het Odensehuis*
- *eigen talenten kunnen inzetten*
- *je kunnen verhouden tot de "systeemwereld" zonder frustraties*

Advertentietekst augustus 2022 Vacature coördinator Odensehuis Groningen

Het Odensehuis Groningen is al 10 jaar dé ontmoetingsplek voor iedereen die te maken heeft met geheugenproblemen of dementie. Het is een plek waar iedereen mag zijn wie hij of zij is, en waar ruimte is om mee te doen vanuit eigen mogelijkheden. En niet alleen voor degene die geheugenproblemen heeft, maar voor iedereen die deel uit maakt van zijn of haar netwerk. Het dagelijks leven is de leidraad, de behoefte van de bezoekers is het uitgangspunt.

Het Odensehuis is geen zorginstelling en onderscheidt zich op een aantal punten hiervan. Zo is er voor het Odensehuis geen indicatie nodig en er wordt geen zorgdossier gemaakt of behandelplan opgesteld. Als coördinator moet je daardoor vaak werken met bezoekers over wie je maar weinig informatie hebt.

Het Odensehuis is ontstaan vanuit een burgerinitiatief. In 10 jaar tijd heeft het zich ontwikkeld tot een voorziening die niet meer is weg te denken in de gemeente Groningen. Het is de pioniersfase voorbij. De gemeente Groningen heeft het initiatief vanaf het begin (financieel) ondersteund. Mede daardoor heeft het Odensehuis nu 2 locaties in de stad Groningen (aan de Molukkenstraat en in de SinnigeStee aan de Donderslaan), met elk een professionele en betaalde coördinator. Deze coördinatoren worden ondersteund door vrijwilligers. Daarnaast is het Odensehuis een erkend leerbedrijf: vele studenten bieden tijdens hun stage een waardevolle bijdrage. De 2 coördinatoren van de beide locaties vullen elkaar aan wat betreft de locatie overstijgende werkzaamheden en vervangen elkaar bij vakantie.

De coördinator draagt zorg voor passende activiteiten en een programma dat aansluit bij de interesses en mogelijkheden van de bezoekers. Daarnaast zorgt de coördinator voor geschikte vrijwilligers, adequate stagebegeleiding en een goed ondersteunend netwerk en daarmee voor de continuïteit van het Odensehuis. De coördinator waarborgt een veilige omgeving waarin iedereen zo goed mogelijk tot zijn/haar recht komt en er zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van ieders talenten. De coördinatoren van beide locaties worden ondersteund door één (vrijwillig) bestuur, dat de eindverantwoordelijkheid draagt.

Door vertrek van één van de coördinatoren zoeken wij voor de locatie aan de Molukkenstraat in Groningen iemand die gedurende 4 dagen per week op creatieve, inspirerende en verbindende wijze vorm kan geven aan het Odensehuis.

De functie

Voor de functie zijn onderstaande kenmerken van belang:

- het gedachtegoed van het Odensehuis op een creatieve wijze kunnen vertalen naar dagelijkse activiteiten en ondersteuning;
- kennis hebben van dementie en de veranderingen die optreden bij veroudering;
- kennis hebben van en ervaring hebben in het omgaan met mensen met dementie en hun mantelzorgers;
- ondersteuning en veiligheid kunnen bieden met beperkte informatie over de bezoekers;
- eigen regie van bezoekers respecteren en ondersteunen;
- leiding kunnen geven aan vrijwilligers en stagiaires;
- vrijwilligers en stagiaires tot hun recht laten komen door gebruik te maken van hun talenten;
- verbinding met hulpverleners kunnen maken en onderhouden;
- verbinding met de buurt en samenleving kunnen maken.

Functie-eisen

- een HBO werk- en denkniveau;
- affiniteit met het gedachtegoed van het Odensehuis;
- leidinggevende capaciteiten;
- kunnen netwerken;
- 4 dagen per week beschikbaar.

Wij bieden

- een functie van 30 uur per week;
- een contract met uitzicht op een vast verband;
- inschaling conform cao-ziekenhuizen, salaristabel 50, afhankelijk van ervaring

Procedure

Herken je je in bovenstaande profiel, dan nodigen we je van harte uit om te solliciteren.

Reageren op deze vacature kan tot xxxxxxxxxxxx door middel van een korte motivatie (maximaal 2 A4) en een zo compleet mogelijke CV.

Stuur je sollicitatie naar: secretaris@Odensehuisgroningen.nl

Voor vragen en nadere toelichting kun je je wenden tot de voorzitter van het bestuur, xxxxxxxxxxxx

Wanneer u hem een mail stuurt, zal hij met u contact opnemen.

Ook kan de coördinator van de Odensehuislocatie aan de Donderslaan u informeren: xxxxxxxxxxxx.

De sollicitatiegesprekken vinden XXXXXXXXXXXXX plaats.

Bijlage 9: Bestuur(der) van Odensehuis (vastgesteld 26 augustus 2019)

In onderstaande artikelen uit de akte van oprichting van Stichting Odensehuis Groningen van 16-01-2012) worden zaken genoemd die de samenstelling en de vergaderfrequentie betreffen.

Artikel 4

1. Het Odensehuis wordt bestuurd door een bestuur bestaande uit een door het bestuur te bepalen aantal van tenminste vijf en maximaal zeven meerderjarige personen.
2. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een vicevoorzitter, een secretaris en een penningmeester. De functie van secretaris, vicevoorzitter en penningmeester kunnen in één persoon worden verenigd.

Artikel 5

Het lidmaatschap van het bestuur eindigt aan het eind van de periode waarvoor de bestuurder werd benoemd, overeenkomstig het door het bestuur opgemaakte rooster van aftreden, door uittreding, door overlijden, door verklaring in staat van faillissement, door aanvraag van surséance van betaling of wettelijke schuldsanering, door onder curatelestelling, door ontslag krachtens bestuursbesluit alsmede door ontslag rechtbank.

Artikel 6

1. a. Wanneer in het bestuur een vacature is ontstaan zal daarin door de overblijvende bestuursleden ten spoedigst worden voorzien door benoeming van een nieuw bestuurslid, die als zodanig dezelfde functie zal bekleden als degene wiens plaats hij werd benoemd.
b. Een bestuurslid wordt benoemd voor een periode van maximaal drie jaar. Hij is terstond herbenoembaar.
c. Eén bestuurslid wordt benoemd op voordracht van de adviesraad. Het bestuur zal de voorgedragen kandidaat alleen mogen weigeren, indien de weigering jegens de adviesraad wordt gemotiveerd.
2. De leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd. Voor de eerste maal wordt het bestuur bij deze akte benoemd. Benoeming van het bestuur geschiedt met een volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
3. Indien er een geschil bestaat omtrent de benoeming van een bestuurder dan is de bestuurder niet benoemd en dient er een nieuwe vergadering bijeengeroepen te worden.

Artikel 9

Bestuursvergaderingen

1. Het bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter of degene die hem als zodanig vervangt, ofwel ten minste twee bestuursleden dit gewenst acht(en), echter *ten minste vier maal per jaar*.

Artikel 11

Adviesraad

1. De stichting kent een adviesraad.
2. De adviesraad adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd; zij vergadert tenminste tweemaal per jaar, zij is bevoegd één lid van het bestuur voor te dragen.

Bestuur

Het bestuur van Odensehuis Groningen bestond in september 2023 uit de volgende personen.

- Roelf Schoenmaker, voorzitter
- Jacob Bosgra, penningmeester
- Ida Voorthuis, secretaris
- Gerbrand Izaks
- Corien Gosker
- Gaaike Euwema
- Bert Galjaard adviseur namens de participanten

Samenstelling en profiel bestuur (in het algemeen)

Uit de Governance Code Cultuur (beta cultuur-ondernemen.nl: GCC_tool_2014_05_samenstelling.pdf)

Belangrijk voor de samenstelling van het bestuur is dat deze als geheel toegerust is om a) de kerntaak van de organisatie mede vorm te geven en b) operationeel te bewaken.

De samenstelling past bij de missie en doelstellingen van de organisatie. Het bestuur is divers samengesteld, zowel qua achtergrond als qua kennis en ervaring.

Voorbeeld profiel voor een bestuur of raad van toezicht

Diversiteit samenstelling van het bestuur als geheel:

- Goede spreiding man/vrouw.
- Goede spreiding over leeftijd.
- Goede spreiding overige achtergronden, waaronder etnisch.
- Goede spreiding van deskundigheid en ervaring.
- Ook leden afkomstig uit de vestigingsplaats.

Alle leden afzonderlijk:

- Affiniteit met het inhoudelijke doel van de instelling.
- Voldoende tijd om daadwerkelijk inzet te leveren.
- Een specifieke deskundigheid die bijdraagt aan het geheel.
- Sparringpartner kunnen zijn voor bestuur/directie.

Leden afzonderlijk (of gecombineerd bij een lid):

- Tenminste één lid met deskundigheid op welzijn/zorg inhoudelijk terrein.
- Tenminste één lid met ervaring op het gebied van ondernemerschap en daarbij horende risico's.
- Tenminste één lid met ervaring als fondsenwerver/sponsoring.
- Tenminste twee leden met ervaring als werkgever/manager.
- Tenminste één lid met een juridische achtergrond en/of gevoel voor formele aspecten aan de processen binnen de organisatie.

De voorzitter:

- Bestuurlijke ervaring.
- Representatieve/contactuele vaardigheden.
- Overzicht binnen en buiten de organisatie.

De penningmeester:

- Ervaring met bedrijfsvoering, financieel beheer en rapportage.
- Ervaring met risicobeheer
- Ervaring met of tenminste gevoel voor control-cyclus
- (en daarmee)gesprekspartner voor de externe accountant.

Checklist werving nieuwe bestuursleden

- Overleg met bestuur en/of directie over het profiel van het aan te zoeken lid.
- Let op de complementariteit ten opzichte van zittende leden.
- Overleg zo nodig met instanties die advies- of benoemingsrecht hebben of met belangrijke 'stakeholders'.
- Plaats de vacature op de website, eventueel ook in een advertentie of in berichten op de social media.
- Breng de vacature ter kennis van contacten in het werkveld.
- Benader zo nodig een bureau dat een netwerk met specifieke achtergronden kan aanboren.
- Bericht intern en extern over de benoeming zodra deze een feit is.

Samenstelling en profiel bestuurder voor het Odensehuis Groningen in het bijzonder

Tijdens de beleidsdagen van de coördinatoren van de Odensehuizen op 28 en 29 maart 2019 in Wageningen zijn de volgende verantwoordelijkheden en gewenste kwaliteiten van de bestuurders genoemd:

Verantwoordelijkheden

- Ontwikkelen en bewaken missie, visie en kernwaarden.
- (Meer)jarenplan.
- Financiën, begroting en financieel jaarverslag, verantwoording.
- Eigen kwaliteit en deskundigheid.

Kwaliteiten/ervaring/taken

- Bestuurlijke ervaring.
- Coördinator ondersteunen en "aansturen".
- Goed netwerk, waaronder gemeenteraad, ambtenaren, gemeentelijke beleidsmedewerkers.
- Kennis van "het veld".
- Nabijheid.
- Buiten de lijnen/systeem kaders kunnen denken.
- Odensehuis is een innovatief concept en vraagt ook innovatieve bestuurders.

Opgemerkt wordt:

- Het bestuur van het Odensehuis dient de kernwaarden van het Odensehuis te onderschrijven.
- Een Odensehuis in oprichting vraagt andere kwaliteiten van het bestuur dan een Odensehuis waarbij de startproblemen achter de rug zijn.
- Het bestuur van het Odensehuis dient een onafhankelijke positie te hebben ten aanzien van intramurale instellingen.

Bijlage 10: Activiteiten (vastgesteld 26 augustus 2019)

In deze bijlage zijn de activiteiten vermeld die meer of minder frequent in of door het Odensehuis plaatsvinden. Het activiteitenprogramma wordt samen met de deelnemers samengesteld. Veel van de activiteiten kunnen alleen plaatsvinden met de financiële ondersteuning van sponsors. Het is mogelijk dat een sponsor zich aan een bepaalde activiteit verbindt. Daarom is in het overzicht ook een indicatie van de kosten opgenomen.

Museumbezoek Groninger Museum

Op de maandagmiddag, waarop het museum normaliter gesloten is, krijgen de mensen met dementie en hun naasten een rondleiding. Vaak wordt hiervoor een aantal schilderijen of een specifiek thema uitgekozen. Na de rondleiding worden de deelnemers uitgenodigd om een eigen impressie te geven van hetgeen men heeft gezien of ervaren.

De deelnemers met geheugenproblemen en naasten worden begeleid door vrijwilligers van het Odensehuis en gaan met eigen vervoer of met vervoer door Odensehuis georganiseerd, naar het museum.

Elk jaar vinden er ongeveer 6 museum bezoeken plaats.

De kosten van het bezoek aan het Groninger Museum bedragen € 300 per keer.

Museumbezoek Drents Museum

Een bezoek aan het Drents museum vindt plaats op de donderdag. Samen met een ervaren rondleider worden een aantal zalen bezocht, afhankelijk van de tentoonstelling van dat moment. Het bezoek wordt afgesloten met een lunch.

De deelnemers met geheugenproblemen en naasten worden begeleid door vrijwilligers van het Odensehuis en gaan met eigen vervoer, of met vervoer georganiseerd door het Odensehuis, naar het museum in Assen.

Elk jaar vinden er ongeveer 4 museum bezoeken plaats.

De kosten van het bezoek aan het Drents Museum inclusief een lunch bedragen € 150,00 per keer.

Schilderen

Schilderen wordt als heerlijk rustgevend ervaren. Even wegduiken in een wereld van kleur en creativiteit. Een vrijwilliger helpt waar nodig. Ook zij die lang niet meer hebben getekend of geschilderd vinden een nieuwe uitdaging in het samen creatief bezig zijn.

Het Odensehuis zorgt voor schildersmaterialen, zoals schildersezels, doeken, papier, verf, kwasten enzovoort.

Indicatie kosten (materialen op jaarbasis) € 200,00.

Gedichten lezen en schrijven

Er worden gedichten gelezen en de aanwezigen worden uitgedaagd om zelf te gaan dichten. Deze poëzie-sessie wordt waar mogelijk begeleidt door een student van de kunstacademie of dichter.

Bakken

Voor de lunch of koffie worden samen lekkere taarten of pannenkoeken gebakken. Eerst worden daarvoor gezamenlijk inkopen gedaan. Zo mogelijk worden producten uit de tuin van het Odensehuis gebruikt.

Indicatie voor de kosten: € 50,00 op jaarbasis

Wellness

Tijdens de wellness activiteiten worden nagels gelakt, krijgen de voeten een voetbadje, worden de handen en/of voeten gemasseerd en is er bovenal aandacht voor elkaar.

Indicatie kosten op jaar basis (materiaal kosten): € 100,00

Vragenderwijs

Door middel van vragen worden er herinneringen op geroepen en vinden er persoonlijke ervaringen gedeeld.

Regelmatig wordt er een nieuwe set vragen aangeschaft.

Indicatie kosten van set vragen: € 50,00

Levensboom maken

Een vrijwilliger legt samen met de deelnemer en zijn naasten het levensverhaal / de levensboom vast. Het boekwerk bevat belangrijke gebeurtenissen en foto's uit het leven. Dit kan een handvat bieden voor een persoonlijk gesprek.

Indicatie van de kosten: € 50,00 - € 75,00 per boek

Gedachtenkamer

In de gedachtenkamer worden door de mensen met geheugenproblemen (oa dementie) (persoonlijke) zaken gedeeld die hen bezighoudt. Dit kan van heel uitlopende aard zijn. Het kunnen gespreksthemas zijn naar aanleiding van actuele berichten in de krant. Maar het kunnen ook de praktische problemen zijn waar men mee geconfronteerd wordt door de dementie en/of geheugenverlies.

Na de gesprekken worden de deelnemers uitgenodigd om hun indrukken te uiten door middel van tekeningen, schildering, een collage. De gesprekken worden begeleid door een ervaren gespreksleider.

De gedachtenkamer vindt eens per week plaats.

Indicatie kosten van een gedachtenkamer (professionele begeleiding en materialen) zijn € 4500,00 op jaarbasis.

Bewegen: Gewoon doen

Bewegen is goed voor lichaam en geest. Bewegen zorgt voor een voldaan gevoel en voorkomt stijve spieren. Vanuit het Odensehuis wordt dagelijks na de lunch een rondje in de wijk gewandeld.

Ook kunnen bezoekers en hun naasten deelnemen aan de workshop Bewegen: Gewoon doen!! De workshop wordt twee wekelijks gehouden en begeleid door een ervaren sportleider. De vrijwilligers helpen de deelnemers bij het uitvoeren van de oefeningen. Het enthousiasme van de vrijwilligers en de muziek prikkelt de deelnemers om gezellig mee te doen.

Het maakt niet uit hoe de deelnemer meedoet, maar hoe de deelnemer ervan geniet.

Indicatie kosten materialen: € 500,00

Muziek en (karaoke)zingen

Veel bezoekers van het Odensehuis houden van muziek. Er wordt gezongen, er wordt met instrumenten muziek gemaakt.

Ook worden er concerten gegeven of worden er workshops door muziekstudenten van het conservatorium gegeven.

Veel waardering is er ook voor de klankschalen die voor een ontspannen sfeer zorgen.

Het Odensehuis heeft een piano en andere muziekinstrumenten en er is ook een bundel samengesteld van heel verschillende zangstukken. Voor elk wat wils.

Voor het (karaoke) zingen

Verder is er een activiteitenmap opgesteld waarin diverse muziekactiviteiten zijn uitgewerkt waar in principe alle vrijwilligers mee aan de slag kunnen.

Contactclowns

Een contactclown is gericht op persoonlijk contact. De geïmproviseerde act ontstaat door interactie met de ander. De contactclown neemt de ander mee in een veilige, plezierige belevingswereld.

Indicatie kosten: voor 2 uur/ dagdeel: € 120,00

Bosbouw

Op uitnodiging van Staatsbosbeheer worden er door de Participanten in Wehe den Hoorn wekelijks werkzaamheden buiten verricht in het onderhoud van een bos.

Een vrijwilliger begeleidt de participanten en zorgt voor de geschikte werkzaamheden.

Gesponsord door Staatsbosbeheer

Onderhoud Groentetuin

Tegenover het Odensehuis verbouwen de participanten in een groentetuin, aardbeien, sla, radijs en bloemen, voor eigen gebruik. Appels van de bomen worden geplukt voor de door de participanten te bakken appeltaarten.

Indicatie kosten: € 150,00 per jaar

Boottochten

Boottocht met de Loodskotter op de Eems

Een dagje zeilen op de Eems met de loodskotter vanuit de haven van Delfzijl. Er is plaats voor 12 personen.

Indicatie kosten:

- huur boot*
- vervoer naar Delfzijl*
- lunch en koffie*

Boottocht met de Groene wensboot in de Weerribben

Een dag varen in de Weerribben voor 10 personen maximaal, waaronder maximaal 2 rolstoelen in een goed toegankelijke boot, voorzien van rolstoeltoilet en klein keukentje.

Indicatie kosten

- huur van de boot (€ 150,00 per dag)*
- vervoer naar Ossenzijl*
- lunch en koffie (evt door Gele Lis: € 20,00 per persoon)*

Vervoer

Niet alle activiteiten vinden in het Odensehuis plaats. Voor buitenhuis activiteiten (museum bezoek, tuin bezoek, boottochten enz) wordt vervoer geregeld.

Bijlage 11: Veiligheid/grenzen aan het Odensehuis (vastgesteld 26 augustus 2019)

Er is voor het Odensehuis geen indicatie nodig. In principe is iedereen welkom.

Zijn er dan geen grenzen aan de mogelijkheden? Die zijn er wel.

Het Odensehuis draagt zorg voor een veilige omgeving voor de periode dat de deelnemers met geheugenproblemen in het huis aanwezig zijn of samen met vrijwilligers aan een buitenactiviteit deelnemen.

Vervoer

De mensen met geheugenproblemen en/of naasten dienen zelf te zorgen voor het (taxi-)vervoer van en naar het Odensehuis.

Verpleegkundige/medische zorg

Het Odensehuis geeft geen structurele verpleegkundige zorg.

De participant dient zelfstandig (eventueel met begeleiding) naar het toilet te gaan. Van een participant die zich met een rolstoel verplaatst, wordt verwacht dat hij/zij wel even zelfstandig kan staan.

Wanneer iemand geplande verpleegkundige zorg nodig heeft, kan de thuiszorg dit in overleg met de coördinator, eventueel in het Odensehuis geven. Hierover dient de participant zelf afspraken te maken. Ondersteuning hierbij van de coördinator is altijd mogelijk.

Verder is er binnen het Odensehuis geen deskundigheid aanwezig voor het verantwoord starten, wijzigen of aanpassen van het (ad-hoc)medicatiebeleid.

Wanneer iemand meer (verpleegkundige) zorg nodig heeft dan door het Odensehuis verantwoord kan worden geboden en wanneer hierover geen afspraken gemaakt kunnen worden met (thuis)zorgorganisaties, dan zijn de grenzen van de mogelijkheden binnen het Odensehuis bereikt. De coördinator zal dit tijdig met betrokkenen bespreken en aangeven dat de deelnemer in het Odensehuis niet die zorg kan krijgen die hem/haar toekomt.

Het Odensehuis is niet verantwoordelijk voor het vervolgtraject na het Odensehuis, maar zal wel samen met betrokkenen (naasten, casemanager) de mogelijkheden doornemen.

Veiligheid

Binnen het Odensehuis staat de veiligheid voorop. Wanneer de veiligheid voor de bezoekers en/of de vrijwilligers niet te garanderen valt is de grens van de mogelijkheden ook bereikt.

Met Deelnemers die door hun gedrag, de veiligheid van zichzelf en andere aanwezigen in gevaar brengen, wordt naar een passende oplossing gezocht. Denk hierbij aan agressief gedrag of de drang om weg te lopen. Het Odensehuis is geen gesloten instelling (er gaat wel een signaal af als iemand het Odensehuis verlaat).

Hierbij raken we ook aan de grenzen binnen het Odensehuis.

Procedure bij signalering van onveilige situatie:

- laat degene die risicovol gedrag vertoont niet alleen, ga na op welke wijze de deelnemer weer rustig wordt; soms kan het helpen even naar een aparte ruimte te gaan;
- zorg dat anderen zo weinig mogelijk hinder onder vinden van het gedrag;
- mocht het risicovol gedrag aanhouden, ga in overleg met coördinator hoe te handelen;

- coördinator neemt zo nodig contact op met naaste om afspraken te maken over vervoer naar en opvang in huis;
- komt risicovol gedrag regelmatig voor bij zelfde persoon, zodanig dat de veiligheid voor hem/haarzelf en/of anderen niet te waarborgen is, dan gaat coördinator in overleg met naaste om een permanente oplossing te zoeken. Soms moet geconstateerd worden dat het Odensehuis niet meer de goede omgeving is voor de participant. De coördinator neemt hierover de besluiten.

Criteria voor het ingaan op vragen van derden (hulpverlenende instanties, zorginstellingen etc)

Aanleiding: vraag om ondersteuning door Odensehuis van een instelling die zelf de gevraagde zorg niet kan bieden/garanderen

Algemeen geldt:

1. Iedereen kan terecht bij het Odensehuis, ongeacht in welke woonvorm hij of zij woont. (waarbij opgemerkt dat het Odensehuis zich in principe richt op thuiswonenden)
2. Afspraken worden gemaakt met meneer of mevrouw met geheugenproblemen/dementie en/of naasten (en niet met de instelling/zorgverlener die ondersteuning vraagt). Eventueel wordt in overleg aanvullende informatie gevraagd bij de huisarts/behandelend arts.
3. Er worden dezelfde criteria gehanteerd als bij iedere bezoeker: veiligheid van allen (ook voor andere bezoekers en vrijwilligers) staat voorop.
4. Financiële aspecten
Het Odensehuis werkt met vrijwillige eigen bijdragen. Er wordt niet gewerkt met vaste tarieven, maar wel met een advies tarief. Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd richting instellingen/zorg verlenende instanties die een bezoeker aanmelden bij het Odensehuis.

Bijlage 12: Algemene voorziening/Maatwerk (vastgesteld bv 18 april 2019)

*Onderstaande informatie is op verzoek aangeleverd door de Gemeente Groningen
(mailbericht mevr J. Dekker, dd 20 maart 2019)*

Algemene voorziening:

In de overeenkomst van het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON) wordt een Algemene Voorziening als volgt gedefinieerd:

artikel 1.1.1. WMO: algemene voorziening:

“aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning”.

Nb. Als een instelling, naast een algemene voorziening, ook individuele begeleiding op basis van gestelde indicaties door de WIJ teams wil blijven leveren, waarbij de begeleiding specifiek gevormd is op de behoeften van de cliënt, kan dit deel niet aangemerkt worden als een algemene voorziening. Dat betekent dat de diensten die verleend worden door de instelling deels bestaan uit maatwerk en deels als algemene voorziening.

Collectieve voorzieningen:

Algemene voorzieningen, collectief georganiseerd maatwerk, algemene maatregelen zoals in 2.2.1.WMO en in de maatschappij bestaande voorzieningen waarmee (een deel) van de ondersteuningsbehoefte van een inwoner wordt of kan worden gelenigd.

Artikel 2.2.1:

Het college bevordert en treft de algemene maatregelen om de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen, alsmede huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden, die noodzakelijk zijn ter uitvoering van het plan, bedoeld in artikel 2.1.2, tweede lid.

Artikel 2.1.2: Het plan beschrijft de beleidsvoornemens inzake door het college te nemen besluiten of te verrichten handelingen die erop gericht zijn:

- a) de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking te bevorderen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen, alsmede huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden;
- b) de verschillende categorieën van mantelzorgers, en vrijwilligers, zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren;
- c) vroegtijdig vast te stellen of ingezetenen maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- d) te voorkomen dat ingezetenen op maatschappelijke ondersteuning aangewezen zullen zijn;
- e) algemene voorzieningen te bieden aan ingezetenen die maatschappelijke ondersteuning behoeven;
- f) maatwerkvoorzieningen te bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn;

- g) maatwerkvoorzieningen te bieden aan personen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en beschermd wonen of opvang behoeven in verband met psychische of psychosociale problemen of omdat zij de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld.

Samengevat Algemene voorziening

Kort samengevat: een algemene voorziening is een voorziening die snel, tijdelijk en incidenteel voor alle inwoners van de gemeente beschikbaar is op het moment dat hulp nodig is en kan, afhankelijk van de omstandigheden tot het vereiste maatwerk leiden. De voorzieningen stellen mensen in staat om (ondanks beperkingen) zelfredzaam en zelfstandig te zijn en mee te blijven doen (participatie). Een algemene voorziening heeft als doel:

- sociale samenhang te bevorderen;
- gebouwen, diensten en ruimten meer toegankelijk te maken voor mensen met een beperking;
- de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente te bevorderen;
- huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden;
- mantelzorg en vrijwilligerswerk te bevorderen en te ondersteunen.

Als de gemeente een goede oplossing kan bieden met een algemene voorziening, dan komt men niet in aanmerking voor een individuele voorziening (maatwerkvoorziening).

De gemeente mag een bijdrage vragen voor het gebruik van deze algemene voorziening.

Maatwerkvoorziening

Een maatwerkvoorziening is een op behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van zorg en diensten ZVW (bijv. verpleging en persoonlijke verzorging); hulpmiddelen, woningaanpassing en andere maatregelen ten behoeve van o.a. de zelfredzaamheid. Een maatwerkvoorziening is dus afgestemd op de behoeften en omstandigheden van een specifieke persoon. Een maatwerkvoorziening is geen medische hulp.

Enkele voorbeelden van maatwerkvoorzieningen zijn:

- vervoersvoorziening;
- vervoer in de regio (voor mensen die slecht ter been zijn en niet met het openbaar vervoer kunnen reizen);
- individuele begeleiding;
- beschermde woonplek;
- dagbesteding op maat;
- aanpassingen in de woning (bijvoorbeeld een traplift of een verhoogd toilet).
- rolstoel (een rolstoel wordt alleen via de WMO 2015 beschikbaar gesteld als men deze voor langere tijd nodig heeft. Voor hulpmiddelen voor tijdelijk gebruik kan men terecht bij de thuiszorgwinkel, het thuiszorg uitleenmagazijn of uw zorgverzekeraar);
- respijtzorg;
- ondersteuning van mantelzorgers;
- huishoudelijke hulp (zoals hulp bij het opruimen, schoonmaken en ramen zemen).

Een maatwerkvoorziening wordt alleen verstrekt na een onderzoek door de gemeente. Dat is meestal een gesprek om vast te stellen welke ondersteuning nodig is. Voor een maatwerkvoorziening wordt een eigen bijdrage betaald aan het CAK.

Kort samengevat: Een maatwerkvoorziening is een individuele voorziening aanvullend op wat men zelf kan bijdragen, en vormt samen met de inzet van eigen kracht of, indien van toepassing gebruikelijke zorg of mantelzorg een samenhangend ondersteuningsaanbod, ofwel maatwerk.

Bronnen

Overeenkomst Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON): Algemene voorziening

Website CAK

Website VGN

Bijlage 13: Werkzame factoren van het Odensehuis

Werkzame factoren en de betekenis voor deelnemers

In het Odensehuis gaat het om wederkerigheid: de bezoekers dragen bij aan de zorg voor elkaar, met hulp van de vrijwilligers die zij op hún beurt ook weer steun bieden. Iedereen is even waardevol, iedereen draagt bij. Samen met de vrijheid van komen en gaan, veiligheid en geborgenheid zijn dit in essentie de werkzame factoren die uniek zijn voor het Odensehuis. Samen zorgen ze voor een grote kwaliteit van leven voor de participanten én de vrijwilligers.

Voor het Odensehuis is geen indicatie nodig en er wordt niet met zorgplannen gewerkt. Er is niet vastgelegd wanneer en hoe lang je aanwezig mag zijn. Dat bepaal je zelf. Je komt wanneer en hoe vaak je wilt.

Door het Odensehuis kunnen mensen waarschijnlijk langer thuis blijven wonen en worden daardoor de kosten van een duurdere voorziening bespaard. Ook de naasten van mensen met dementie maken gebruik van de laagdrempelige en goedkope ondersteuning door mensen met veel ervaring in de omgang met dementie. Ook door die steun kan het verblijf thuis verlengd worden.

Zo draagt het Odensehuis bij aan gemeentelijke doelstellingen zoals participatie van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, Healthy Ageing, en de insteek positieve gezondheid van het gezondheidsbeleid van de komende jaren van de gemeente Groningen.

In 2019 onderbouwden onderzoekers van Gezondheidswetenschappen (TGO, Toegepast GezondheidsOnderzoek) het bovenstaande door middel van storytelling (zie bijlage: [Onderzoek TGO](#)).

Praktijkervaring in de samenwerking met WIJ en GON

Door kennisdeling over de filosofie en de eigen aanpak met de WIJ-teams en GON wil het Odensehuis Groningen bijdragen aan efficiency en kwaliteitsverbetering in de zorg, al is het zelf nadrukkelijk geen zorginstelling. (zie [Samenwerkingpartners](#)). De deelnemers van het Odensehuis zijn woonachtig in de stad Groningen (inclusief Ten Boer en Haren) en niet alleen in de omgeving van de Molukkenstraat. Hoewel het Odensehuis graag wil bijdragen aan de kwaliteitsverbetering, is samenwerking met buurt- of wijk-georiënteerde instellingen/organen complex. Momenteel zijn we nog zoekende naar van wie het initiatief voor samenwerking moet uitgaan en wie ondersteuning aan wie biedt. Het Odensehuis wil zo weinig mogelijk verzeild raken in “overleg om het overleg”. Uitgangspunt is: alleen overleg waarin participant van het Odensehuis centraal staat.

Minimale voorwaarden voor de organisatie

Zoals aangegeven hanteert het Odensehuis het credo “Burgers voor Burgers”. Het drijft vooral op de inzet van vrijwilligers. Het draait bij het welslagen van zo’n laagdrempelige voorziening om een aantal essentiële voorwaarden. De belangrijkste voorwaarde is een fulltime professionele coördinator. De onderbouwing hiervoor is te vinden in hoofdstuk 3 ([Professionele coördinator](#)).

Het aantal bezoekers per dagdeel varieert. Je weet nooit precies hoeveel er zullen komen. Om een veilige omgeving te garanderen, de mensen zo goed mogelijk persoonlijke aandacht te geven en een voldoende variatie in de activiteiten te bieden, zijn er naast de professionele coördinator ook minimaal 2 vrijwilligers nodig per dagdeel (zie [Mensen met dementie](#) en bijlage: [Bezoekersaantallen](#)).

De vrijwilligers worden ingeroosterd. Mochten er meer mensen met dementie komen dan heeft de coördinator de mogelijkheid om een extra vrijwilliger, die in de buurt woont, op te roepen. Bij het inroosteren wordt er rekening mee gehouden dat vrijwilligers en bezoekers elkaar ook leren kennen en er zo veel mogelijk van elkaars talenten gebruik gemaakt kan worden (zie [Vrijwilligers](#) en [Participatie banen](#)).

De coördinator en de vrijwilligers zorgen voor een gevarieerd activiteitenprogramma, zodat er voor elk wat wils is (zie bijlage: [Activiteitenlijst](#)).

Een andere belangrijke voorwaarde voor het welslagen is een geschikte ruimte, waar de activiteiten worden uitgevoerd, ongestoord in groepen kan worden gesproken en gezamenlijk een lunch kan worden gebruikt (zie: [Eisen huisvesting](#)).

De professionele coördinator en de huisvesting zijn de grootste posten op de begroting (zie [Financiën](#)).

Grenzen aan het Odensehuis

In het Odensehuis is veel mogelijk. Maar er zijn ook grenzen aan de mogelijkheden. Wanneer de veiligheid van de bezoekers met geheugenproblemen, mantelzorgers of vrijwilligers in het geding is, wordt in overleg met de bezoeker, mantelzorger en indien aanwezig casemanager naar een passende en veilige oplossing gezocht. Dit kan aan de orde zijn bij gedragsproblemen die een bedreiging vormen voor de participant of andere bezoekers. Bijvoorbeeld als één op één begeleiding noodzakelijk is of medisch ingrijpen (bijvoorbeeld met behulp van medicatie) gewenst is. Het geldt ook wanneer de verpleeg(-technische) zorg dusdanige vormen aanneemt dat deze niet meer op verantwoorde wijze uitgevoerd kan worden door de vrijwilligers (zie bijlage: [Veiligheid en Grenzen aan het Odensehuis](#)).

De complexe en soms snel veranderende situatie van de mensen met dementie vraagt veel van vrijwilligers en stagiaires. Van hen wordt verwacht dat ze kunnen mee bewegen met de verschillende stemmingen en adequate ondersteuning kunnen bieden. Dat is niet aan een ieder gegeven. De vrijwilligers en stagiaires worden daarop geselecteerd en ook geschoold. De coördinator draagt er zorg voor dat de samenwerking tussen de participanten (mensen met dementie, mantelzorgers, vrijwilligers en stagiaires) harmonieus verloopt.

Administratieve lasten

Het Odensehuis houdt de administratieve lasten zo beperkt mogelijk.

Er worden geen dossiers aangelegd en zorgplannen opgesteld. Dagelijks wordt geregistreerd wie er aanwezig is. Verder wordt een kasboek bijgehouden.

Minimaal 2 keer per jaar wordt een financiële rapportage opgesteld.

Elk jaar wordt afgesloten met een jaarverslag.

Bijlage 14: Eigen bijdrage deelnemers (vastgesteld bv mei 2023)

Het Odensehuis is een algemene voorziening waar iedereen welkom is. We staan voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Het Odensehuis wil ook geen financiële drempels opwerpen, zodat echt iedereen kan deelnemen. Wel hanteert het Odensehuis een minimale vrijwillige eigen bijdrage als tegemoetkoming in de kosten.

We vragen van iedereen eenzelfde eigen bijdrage op basis van vrijwilligheid. Ongeacht of men thuis woont of in een geclusterde woonvoorziening (instelling voor langdurig verblijf).

Voor de vrijwillige eigen bijdrage hanteren we de volgende afspraken:

- De betaling van een eigen bijdrage geschiedt op vrijwillig basis.
- Indien een deelnemer een lagere eigen bijdrage wil geven is dat toegestaan.
- Het niet kunnen betalen van een eigen bijdrage mag nooit deelname aan het Odensehuis in de weg staan
- Voor de vrijwillige eigenbijdrage hanteren we één adviesbedrag. Dit adviesbedrag communiceren we met onze deelnemers. Hierbij maakt het niet uit of een deelnemer nu één of meerdere dagen aanwezig is.

Toelichting voorstel mei 2023

Sinds 2018 hebben we geen inflatiecorrectie toegepast op het adviesbedrag. De inflatie van 2018 tm 2021 was mild. De inflatie van 2022 was echter fors (11.6%). Als richtlijn kunnen we hanteren dat voor elke € 1,- die we in 2018 konden uitgeven we nu € 1,26 moeten uitgeven. Hoe de inflatie in 2023 uitpakt is nog niet bekend.

Voorstel mei 2013

Verhogen van het adviesbedrag vrijwillige eigenbijdrage € 45,- naar **€ 60,- euro per maand**. Dit is een toename van 33%. Waarbij een realistische inflatiecorrectie wordt toegepast en rekening wordt gehouden met een bescheiden inflatie in 2023.

Bijlage 15: Fondsen en Sponsors (vastgesteld op 26 augustus 2019)

In de afgelopen jaren hebben de volgende fondsen en sponsors bijgedragen aan de activiteiten van het Odensehuis.

Fondsen

Op de website (www.odensehuisgroningen.nl) worden de volgende Fondsen vermeld:

- Kansfonds
- De Vereniging Het algemeen Diaken Gezelschap
- Fundatie Van den Santheuvel. Sobbe
- www.dementiegroningen.nl
- Provincie Groningen
- Fonds Sluyterman van Loo
- RCOAK
- Fonds NutsOhra voor mens en zorg
- Gravin van Bylandt Stichting
- Rabobank
- Oranjefonds
- VSB fonds
- Emmapplein foundation
- Steunfonds CSA
- Roode of Burgerweeshuis fonds
- Stichting Dioraphte
- Anna Varvers Convent

Sponsors 2018

Door sponsoring kunnen organisaties zich verbinden met het Odensehuis. Sponsors maken het mogelijk dat het Odensehuis een gevarieerd aanbod aan activiteiten kan bieden. De sponsors steunen specifieke activiteiten (bijvoorbeeld een bootreisje of de aanleg van een tuin), maar maken ook de aanschaf van specifieke materialen mogelijk (zoals een kast voor de muziekinstrumenten).

De sponsors worden genoemd op de website www.odensehuisgroningen.nl

In 2018 hebben de volgende organisaties het Odensehuis gesponsord:

- Lionsclub Groningen Grote Griet
- Studentenvereniging Albertus Magnus
- Rotary
- Jumbo
- Waardig wonen
- Sponsor concert
- Vrienden van het Odensehuis

Sponsors 2019 (t/m juli 2019)

- Stichting Waardig Wonen
- Stichting Maripaan Teaming
- Innerwheel Groningen

Bijlage 16: Casuïstieken

Mevrouw G.

Mevrouw G. was al geruime tijd een trouwe bezoeker van het Odensehuis, toen ze opgenomen werd op een gesloten afdeling van een instelling voor langdurende zorg (ze heeft een ZZP VV 5 profiel). Mevrouw heeft een mooie kamer, daar is ze graag. In de instelling worden allerlei activiteiten aangeboden. Mevrouw doet daar niet aan mee. Wanneer ze wordt uitgenodigd om deel te nemen aan een gezamenlijke activiteit weigert ze mee te gaan. Alleen haar dochter kan haar bewegen om haar kamer te verlaten. Maar als ze maar even de kans ziet gaat ze terug naar haar eigen plekje.

Omdat ze in het Odensehuis wel deelnam aan activiteiten, stelt haar dochter voor om haar één dag in de week naar het Odensehuis te brengen. Ze brengt haar voor de lunch en haalt haar om ongeveer 16.00 uur weer op. Mevrouw neemt haar "robot-poes" mee.

Ze doet mee aan de activiteiten of volgt op gepaste afstand waar anderen mee bezig zijn. De vrijwilligers kennen haar en betrekken haar bij activiteiten die ze leuk vindt. Als ze het te druk vindt gaat ze naar een rustige ruimte. Maar vaak zie je dat ze zich op een gegeven moment toch weer aangetrokken voelt door de gezelligheid van de anderen en schuift ze weer aan.

Ze luncht samen met de andere aanwezigen en wandelt lekker buiten na de lunch.

Door het relatief grote aantal vrijwilligers in een overzichtelijke ruimte met een kleine groep mensen met dementie gaat het contact heel natuurlijk.

Voor mevrouw G biedt dit veel voordelen:

- Ze heeft een uitje, wat voor zowel mevrouw als voor haar dochter een welkome onderbreking van de week is;*
- Ze wandelt onder begeleiding buiten*
- Krijgt persoonlijke aandacht.*
- Ze is merkbaar rustiger en minder opstandig*

Programma van ontwikkeling

Leertuin Pareltjes in de stad

Activiteit:

Activering en Dagbesteding 2019
(Leertuin)

Uitvoeringsorganisatie:

Het Odensehuis

Contactpersonen gemeente Groningen:

Contractmanager Frank Welp
Beleid Jannie Dekker

Versie 2.0

Vervolg Bijlage Leertuin pag 2

1. Inleiding

Onze stad is rijk aan particuliere initiatieven van burgers die zich bekommeren om hun medemensen en iets voor hen willen doen. We noemen dat ook wel pareltjes, of in goed Gronings, pronkjewail'n. Voor een vijftal van deze initiatieven heeft de Gemeenteraad voor 2019 en 2020 een gemeentelijke aandeel in de financiering toegezegd (zie brief aan de raad in maart 2018 nr. 683864). Dat zijn Stadsboerderij de Wiershoeck, Het Odensehuis, Kringloop Plus, de Opstap en het Hamelhuis.

De dienstverlening van deze pareltjes raakt in de nabije toekomst inhoudelijk die van het Gebiedsondersteuningsnetwerk (GON). Hoe zich dat gaat ontwikkelen is nog niet duidelijk. De toekomst zal het ons leren. Er is meer tijd nodig voor deze particuliere ideële initiatieven om zich verder te ontwikkelen en in beeld te brengen wat hun toegevoegde waarde als algemene voorziening is. Daarom is besloten hun voortbestaan niet afhankelijk te laten zijn van de inkoop via het GON, en hen twee jaar lang, in 2019 en 2020, te subsidiëren als algemene voorziening.

Dat biedt hen de ruimte om zich door te ontwikkelen tot een algemene voorziening.

Ook het GON en de WIJ-teams zijn nog volop in ontwikkeling en hebben hun definitieve vorm nog niet gevonden. Dat geldt al helemaal voor de onderlinge afstemming en samenwerking, juist ook met algemene voorzieningen.

In het licht van de in 2020 ontstane situatie zullen we de positionering en de financiering van deze initiatieven opnieuw bezien.

Tot die tijd willen we met de parels bovenstaande ontwikkelingen volgen om te bezien hoe men zich daartoe verhoudt.

Maar we benutten die tijd ook om in gesprek te zijn met de afzonderlijke organisaties en te volgen hoe de opgave, die ieder afzonderlijk heeft, verloopt.

Er zijn voldoende overeenkomsten in de beweging die ze maken om in gezamenlijkheid een zogenaamde leertuin te vormen, waarin gemeente en organisaties onderling van elkaar kunnen leren, bezien wat werkt en waarom, en gaan nadenken onder welke voorwaarden iedere algemene voorziening optimaal gefaciliteerd kan worden.

2. Wat zijn de kenmerken van de pareltjes?

De pareltjes hebben een aantal kenmerken gemeen: Het zijn geen commerciële aanbieders. Het zijn sociale ondernemingen zonder winst oogmerk en met een missie. Het zijn ook allemaal stedelijke particuliere initiatieven met veel vrijwillige inzet. De betaalde inzet is gelet op wat geboden wordt minimaal. Er wordt gewerkt van onder op. Een aantrekkelijke manier van werken dus, zeker ook voor de gemeente.

Ze kenmerken zich door een activiteit aan te bieden op het snijvlak van zorg en ondersteuning, welzijn, participatie en leefbaarheid. Daarbij ligt het accent op zorg en ondersteuning, vanuit de aanname dat dit sociale cohesie, samenredzaamheid en welzijn stimuleert, zwaardere zorg en ondersteuning voorkomt dan wel uitstelt. Vandaar ook het raakvlak met de ontwikkeling van het GON.

Het zijn bovendien initiatieven die deelnemers en vrijwilligers mixen met verschillende achtergronden en mogelijkheden. Ze gaan uit van de filosofie dat *iedereen* naar vermogen een bijdrage kan leveren aan het welslagen van het geheel. Dat blijkt in de praktijk ook zo te werken,

gelet ook op het aantal deelnemers en vrijwilligers. Maar dit kan misschien nog beter aangetoond en/of onderbouwd worden.

Relatief veel deelnemers hebben behoefte aan zorg en ondersteuning. Juist door de unieke aanpak met gemotiveerde vrijwilligers komen ze goed tot hun recht, en wordt soms de noodzaak voor zwaardere en duurdere zorg uitgesteld.

Vervolg Bijlage Leertuin pag 3

3. Leertuin: ontwikkeling naar een algemene voorziening in gezamenlijkheid

Sommige draaien al zo ongeveer als een algemene voorziening. Anderen hebben de ambitie en de potentie om toe te groeien naar een laagdrempelige algemene voorziening, waarvoor geen indicaties nodig zijn die dus ook niet meer verzilverd hoeven te worden. Of dat eenieder ook lukt, zal moeten blijken. Het gaat erom voor en met ieder de ideale vorm of het beste model te vinden waarmee een reële exploitatie mogelijk wordt. In de leertuin wordt bezien welke randvoorwaarden daarbij horen.

Een toegang zonder indicaties is qua kosten en administratieve belasting voor de initiatiefnemers aantrekkelijk. Daarmee, zo geven de initiatiefnemers aan, worden zij nu nogal eens geremd in de uitvoering. Alle energie van de betaalde kracht en de vrijwilligers kan zich dan richten op de coaching en ondersteuning van de deelnemers. Dat is ook precies de reden waarom initiatiefnemers en vrijwilligers meedoen.

Breder belang

De activiteiten van deze organisaties zijn niet alleen voor de deelnemers van betekenis, maar draagt ook bij aan het doel dat de gemeente voor ogen staat: een samenredzame samenleving op wijk- en stedelijk niveau. Iedereen kan meedoen en men functioneert kostenefficiënt. Daarmee hebben zij een welkome toegevoegde waarde.

Binnen deze collectieve aanpak is er wel degelijk ook oog voor individuele behoeften. Ook dat draagt bij aan de doelen die de gemeente met de transformatie beoogt. Ze hebben alles in zich voor een duurzaam voortbestaan, vooral ook door de intrinsieke motivatie van de initiatiefnemers, de vrijwilligers en andere betrokkenen. Ze hebben immers een gemeenschappelijk doel waarop ze zich verenigd hebben.

Bovendien dragen ze met hun aanbod bij aan de vernieuwing en versterking van de basisinfrastructuur in de wijken, ook al komen de specifieke deelnemers soms ook uit andere delen van de stad. In die zin zijn het in feite dus ook burgerinitiatieven, zoals we die als gemeente graag zien ontstaan.

En tenslotte zijn het voorbeelden van sociale innovatie, die van betekenis kunnen zijn voor het vormgeven van toekomstig beleid.

Afschaling

Dat ze ook geld uitsparen omdat ze preventief werken, gebruik maken van de krachtige werking van lotgenotencontact en ervaringsdeskundigheid of omdat er geen persoonsgebonden budgetten worden aangevraagd is mooi meegenomen.

Het sluit daarmee aan bij de afschaling die de gemeente nastreeft.

In de een aantal gevallen is deze afschaling al (bijna) gerealiseerd. De Wiershoek bijvoorbeeld heeft nu nog een aantal persoonsgebonden budgetten die in 2018 aflopen, en het Odensehuis en logeershuis de Opstap vragen geen indicaties aan. In de Leertuin wordt samen onderzocht in hoeverre

de werkwijze van de Wiershoeck, Odensehuis, Hamelhuys, de Opstap en Kringloop Plus besparingen oplevert, en aan wie dit voordeel ten goede komt.

De leertuin

Gelet op bovenstaande overwegingen stellen we voor een leertuin in te richten en een aantal keren per jaar bijeen te komen om informatie uit te wisselen en de ontwikkelingen in eigen huis en in de omgeving (GON, WIJ, Gebiedsteams) te volgen.

Daarnaast willen we een aantal dingen in kaart brengen, om in 2020 conclusies te kunnen trekken over

- wat de werkzame factoren zijn, zowel per organisatie als in gezamenlijkheid/overkoepelend
- wat de praktijkervaringen in de samenwerking met WIJ en GON hebben opgeleverd.
- welke betekenis deelnemers ervaren door actief te zijn binnen deze 'gemeenschap'
- wat de minimale voorwaarden zijn voor de organisatie om op een goede manier te kunnen voortbestaan en welke opties er zijn voor financiering
- wat meer in algemene zin een realistische kostprijs is voor een dergelijke voorziening (stel dat er behoefte aan meer is) en onder welke voorwaarden
- of er grenzen zijn aan het mengen van doelgroepen en hoe daarmee om te gaan
- of er inderdaad sprake is van minder administratieve lasten en financiële besparingen
- welke aspecten een rol spelen bij het wel of niet realiseren van substitutie (maatwerk omzetten in andere interventies die minimaal even effectief zijn en minder kosten)
- en wat er verder nog meer naar voren komt en door de deelnemers wordt ingebracht

Nadere afspraken over de Leertuin, ook wat betreft de inhoudelijke doelen, kunnen we met elkaar maken in de eerste Leertuinbijeenkomst.

3.1 – De Leertuin	
Maatschappelijk effect	Bewoners zijn actief in een laagdrempelige algemene voorziening.
Beleidsdoelstelling	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het verschuiven van geïndiceerde zorg naar algemene voorziening. ▪ Het besparen van kosten op maatwerk voorzieningen.
Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemers ondersteunen, bij voorkeur zonder indicatie. • De deelnemers ervaren geen zorgstempel. • Toegang is laagdrempelig. • Deelnemers ervaren zingeving. • Het actief kunnen zijn in een gemengde groep. • Actieve deelname aan de periodieke bijeenkomsten van de Leertuin en na afloop van de Leertuin een evaluatie.
Resultaten	<ul style="list-style-type: none"> • Wijkbewoners worden ondersteund Wijkbewoners zijn actief en nemen deel naar vermogen. • Uitstellen geïndiceerde zorg Wijkbewoners maken geen of later gebruik van een maatwerkvoorziening. • Kostenbesparing Minder indicaties, meer algemene voorzieningen. Minder administratieve lasten. • Rapportage Een rapport met aanbevelingen over algemene voorzieningen en de effecten die deelnemers ervaren. • Storytelling Ervaringen van deelnemers, vrijwilligers en begeleiders. • Evaluatie Na afloop van de leertuin een evaluatie houden.
Resultaatindicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal deelnemers, streefwaarde 50. • Kostenbesparing door uitstel beroep op geïndiceerde zorg. Streefwaarde 20.000 euro
Samenwerking	Samenwerking met WIJ-teams, Gebiedsondersteuningsnetwerk, Maatschappelijke instellingen, bewoners en ondernemers in de wijk.

Vervolg Bijlage Leertuin pag 5

4. Beschikbaar budget

Het maximale beschikbare subsidiebedrag voor activiteiten in 2019 is € 145.000,00 .

De specificatie voor het budget ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Budget
Het Odensehuis	€ 145.000,00

5. Nadere eisen ten aanzien van uitvoering en verantwoording

Uw rapportage bestaat uit een inhoudelijk en uit een financieel deel. Uw inhoudelijke rapportage is gericht op het maatschappelijke effect van de activiteiten. Als activiteiten geld opleveren, vermeldt u dat ook in het financiële deel.

6. Nadere eisen 'Vernieuwing Sociaal Domein'

In het kader van de ontwikkeling naar een stedelijk dekkende ondersteuningsstructuur verwachten wij van u dat u:

- zich committeert aan de leidende principes die we hanteren bij de vernieuwing te weten:
 - investeren in preventie en (vroeg-)signalering;
 - stimuleren en faciliteren zelfredzaamheid en samenredzaamheid;
 - zoveel mogelijk werken vanuit de eigen regie van de Stadjer;
 - ondersteuning aan inwoners waar nodig: licht en algemeen waar mogelijk, alleen complex en gespecialiseerd waar nodig, dichtbij en op maat.
- zich committeert aan de veranderstrategie om:
 - samen werkende weg te leren;
 - gezamenlijk innovatieve voorzieningen en werkwijzen te ontwikkelen;
 - te vernieuwen conform het principe 'nieuw voor oud' (zelfde niveau aan middelen blijft bestaan, maar wordt op een nieuwe manier ingezet);
 - parallel aan de beoogde systeemverandering in te zetten op een cultuurverandering door de omslag te maken naar een gekantelde werkwijze waarbij eigen kracht, inzet van het informeel netwerk, wederkerigheid, zelfredzaamheid en participatie leidend zijn en door een open en lerende houding te combineren met een doel- en resultaatgerichte aanpak.
- De gesubsidieerde activiteiten laat aansluiten op de gebiedsgerichte aanpak en de WIJ teams die al operationeel zijn;
- zich flexibel opstelt en waar wenselijk uw activiteiten transformeert naar een gebiedsgerichte aanpak;

De betekenis van het Odensehuis

Onderzoek uitgevoerd door TGO in opdracht van het Odensehuis Groningen

18 december 2019

Onderzoekers/auteur

Dr. R.H. Bakker

Dr. G.J. Dijkstra

Colofon

Auteurs:

dr. R.H. Bakker, dr. G.J. Dijkstra
TGO, Toegepast Gezondheidsonderzoek

Uitgave:

Odensehuis Groningen
Molukkenstraat 200,
9715 NZ Groningen

Contact:

info@odensehuisgroningen.nl

050 2303252

Publicatiedatum: Groningen, december 2019

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De stad Groningen telt meerdere particuliere burgerinitiatieven, die zich richten op verbetering van de levensvoorwaarden voor specifieke inwoners. Kenmerkend voor deze initiatieven is dat het sociale ondernemingen zijn, die geen winstoogmerk hebben, een duidelijk missie voorstaan en hun doelen voor een belangrijk deel trachten te verwezenlijken met de inzet van vrijwilligers. Voor een vijftal van deze initiatieven heeft de Groningse Gemeenteraad voor 2019 en 2020 een gemeentelijk aandeel in de financiering toegezegd en besloten hen twee jaar lang als algemene voorziening te financieren. In 2020 zal de positionering en financiering van de vijf initiatieven opnieuw worden gezien, mede in het licht van de ontwikkeling die zij hebben doorgemaakt en het daaruit ontstane zicht op de randvoorwaarden, waaronder optimale exploitatie mogelijk is. In dat kader is een zogenaamde Leertuin ingericht, waarin ‘wordt onderzocht in hoeverre de werkwijze van de initiatieven besparingen oplevert en aan wie dit voordeel ten goede komt.’ Tevens dient deze Leertuin inzicht te verschaffen in de:

- werkzame factoren per organisatie;*
- praktijkervaringen in de samenwerking met het WIJ-team, de Gebiedsteams en het Gebiedsondersteuningsnetwerk;*
- door deelnemers aan het initiatief ervaren betekenis;*
- minimale voorwaarden voor de organisatie om te kunnen voortbestaan;*
- mogelijke opties ter structurele financiering;*
- onder nader te specificeren voorwaarden realistische kostprijs per voorziening;*
- grenzen aan het combineren van doelgroepen;*
- te verwachten afname van administratieve lasten;*
- eventuele besparingen die het initiatief oplevert en*
- aspecten die een rol spelen bij het wel of niet realiseren van substitutie.*

Eén van de vijf initiatieven die voor de jaren 2019 en 2020 een gemeentelijk aandeel in de financiering is toegezegd betreft het Odensehuis Groningen, een laagdrempelige voorziening voor mensen met geheugenproblemen en/of (beginnende) dementie en hun naasten. Dementie is zowel landelijk als binnen de provincie en de stad Groningen een groeiend probleem.¹ Was er landelijk in 2018 sprake van zo’n 270.000 personen met dementie, de verwachting is dat dat aantal in 2040 zal zijn verdubbeld. In 2018 telde de provincie

Groningen zo’n 9.300 personen met een vorm van dementie, terwijl dat aantal in 2040 op 17.000 wordt geraamd. In de stad Groningen ging het tenslotte om zo’n 2.100 inwoners met dementie, een aantal dat naar verwachting rond 2040 zal zijn uitgegroeid naar 4.000 personen. De behoefte aan voorzieningen om deze mensen en hun naasten bij het ziekteproces te ondersteunen groeit daarmee eveneens. Echter, het bestaansrecht van een voorziening als het Odensehuis heeft niet alleen een ‘getalsmatige’ grondslag. Het is vooral de aard van het Odensehuis die maakt dat deze voorziening een belangrijke en unieke plek inneemt in het zorgaanbod voor mensen met (beginnende) dementie.

In deze notitie wordt het unieke karakter van het Odensehuis en de positie die het zich heeft verworven binnen het bestaande zorgaanbod voor mensen met dementie toegelicht. Dat gebeurt op meerderlei wijze:

Ten eerste wordt een (bestaande) geanonimiseerde casus gepresenteerd, waaruit naar voren komt welke gevolgen dementie voor de persoon in kwestie, maar vooral ook voor de naasten daarvan, betekent en in welke zin het Odensehuis daarbij een belangrijke ondersteuning kan bieden, waar andere voorzieningen voor dementie door de vigerende wet- en regelgeving en door regels

voortkomend uit financiering dat vaak niet kunnen. Voor deze vorm van 'storytelling' is mede gekozen vanuit de in paragraaf 1 geformuleerde doelstellingen die de Leertuin zich heeft gesteld. Relevante passages uit de casus zullen ter toelichting in de vorm van quotes worden gepresenteerd bij paragrafen 2.1 t/m 2.3 van dit verslag (zie hieronder).

Ten tweede wordt in beschrijvende zin een aantal typerende kenmerken van het Odensehuis beschreven, waarbij wordt aangegeven in welk opzicht die afwijken van het bestaande zorgaanbod op het terrein van dementie. Daarbij wordt tevens toegelicht hoe deze kenmerken zich vertalen naar de bijdrage die de voorziening biedt aan het realiseren van de zorgbehoeften van personen met dementie en hun naasten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een in maart 2019 ontwikkeld document, waarin de kernwaarden van het Odensehuis, zoals opgesteld door de coördinatoren van alle Odensehuizen in Nederland, worden beschreven.

Ten derde worden, eveneens in het kader van storytelling, de reacties en interpretaties van enkele belangrijke sleutelpersonen op de gepresenteerde casuïstiek besproken.

Alvorens deze drie onderdelen te presenteren zal eerst kort en in zeer algemene zin worden ingegaan op de vraag wat het betekent als een thuiswonend persoon getroffen wordt door de ziekte dementie. Uiteraard is iedere situatie daarbij verschillend en tevens afhankelijk van het type dementie; de knelpunten die zich voordoen komen evenwel in grote mate overeen.

Samengevat ligt in deze notitie de nadruk op het beschrijven van de werkzame factoren van het Odensehuis, gekoppeld aan de knelpunten waarvoor deze een oplossing bieden.

2.1 Dementie in de thuissituatie: onvermogen staat centraal

Indien een thuiswonend persoon aan (beginnende) dementie of vergeetachtigheid lijdt, heeft dat niet alleen voor de persoon zelf, maar ook voor zijn naasten grote gevolgen. Bij alle vormen van dementie staat een toenemend geheugenverlies centraal, maar ook gedrags- en stemmingsveranderingen kunnen geleidelijk een steeds grotere rol gaan spelen. Geheugenverlies kan ertoe leiden dat personen meer moeite krijgen om goed uit hun woorden te komen en gesproken taal te begrijpen. In een later stadium wordt het herkennen van personen, voorwerpen, geluiden en geuren steeds moeilijker en ontstaat apraxie; het hebben van problemen met de uitvoering van alledaagse handelingen, zoals wassen en aan- en uitkleden. Doelgericht handelen wordt steeds minder goed mogelijk en het vermogen om problemen op te lossen neemt steeds verder af.

Veranderingen in gedrag kunnen de vorm krijgen van toenemende (nachtelijke) onrust, agressie en gedrag dat voortkomt uit het vervagen van fatsoensnormen, zoals schelden en het maken van ongepaste opmerkingen in gezelschap.

Veranderingen in stemming hebben vaak te maken met gevoelens van somberheid en angst, waarbij zich ook sterke stemmingsschommelingen kunnen voordoen.

Centraal bij alle vormen van dementie staat de onvoorspelbaarheid van de ziekte.

Het is evident dat dementie niet alleen zeer grote impact heeft op de persoon die aan de ziekte lijdt zelf en nog thuis woont, maar ook ingrijpende gevolgen heeft voor diens naasten. De professionele hulpverlening kan vaak geen bevredigende oplossingen bieden voor de veelheid van problemen die de ziekte dementie, mede door haar onvoorspelbaar karakter, voor ieder die ermee wordt geconfronteerd met zich meebrengt, ook niet in de fase dat er nog geen reden is de patiënt blijvend op te nemen.

Een centraal thema dat van toepassing is op alle partijen die direct en indirect met de ziekte dementie te maken hebben is dan ook 'onvermogen'. Onvermogen bij de patiënt met dementie zelf, die steeds meer moeite krijgt om zijn eigen ziekte te duiden, met de ingrijpende en snel veranderende gevolgen ervan te leren omgaan en steeds minder in staat is om richting te geven aan de hulp en zorg die hij nodig heeft. Onvermogen bij de naasten van de patiënt, die zich met deze snel veranderende gevolgen zien geconfronteerd, deze vaak niet direct als dementie kunnen duiden en pas daarna moeten proberen geleidelijk onder ogen te zien dat de persoon die zij reeds jaren kennen niet meer de persoon van weleer is. Zij worden met tal van verstrekkende, uitputtende praktische en emotionele gevolgen daarvan geconfronteerd en moeten noodgedwongen hun weg zien te vinden in een meestal totaal onbekend en sterk verzuild hulpverleningslandschap. De behoefte aan het verwerven van een samenhangend beeld van dementie en dementiezorg is daarbij groot, maar in die behoefte kan meestal niet goed worden voorzien. Het gevolg is dat veel direct bij de patiënt betrokkenen voortdurend achter de feiten dreigen aan te lopen en zich hopeloos alleen voelen in de situatie waarbinnen ze zich zien gesteld.

"We kregen een casemanager toegewezen. Toen is de zoektocht begonnen naar hulp die aansloot bij de problematiek van Geert. Eigenlijk begon die zoektocht al op het werk, waar direct een afkeuringsprocedure werd ingezet en werd gezocht naar werk dat nog bij hem paste met het daarbij horende salaris. Maar hij kon het allemaal niet meer. Die casemanager moest ons bekend maken met de mogelijkheden die er waren qua hulp. Het initiatief moest echter steeds van mij uitgaan, terwijl ik van de casemanager verwachtte dat deze wat leiding zouden nemen. Ik wist van niks, ik kan heel veel regelen, maar ik wist niet wat ik moest regelen. Dat heb ik daar een paar keer neergelegd, dan komen ze met dagbesteding, maar dan ben je gebonden aan een gemeente als je dat via de WMO gaat regelen, evenals aan vaste tijden...."

Dat andere voorzieningen die dagactiviteiten voor personen met dementie aanbieden alleen toegankelijk zijn indien de cliënt zich aan vaste tijden houdt wordt bevestigd in een publicatie van Espria uit 2017.ⁱⁱ

Alzheimer Nederland stelt dat één op de acht mantelzorgers van mensen met dementie zich zeer zwaar belast of overbelast voelt, terwijl ruim de helft zich tamelijk belast tot overbelast voelt.ⁱⁱⁱ Maar het begrip onvermogen geldt wellicht a fortiori voor de professionele hulpverlening, die door de vele financieringsregels opgeknipt wordt in meerdere aanbodgerichte deelvoorzieningen met hun eigen strikte regels en toelatingseisen en daardoor vaak geen passende oplossing kan bieden voor de problemen die mensen met (beginnende) dementie en hun naasten ervaren. Dat onvermogen heeft niet alleen betrekking op de instellingen die zich specifiek op dementie richten, maar tevens op de huisartsen, die in het kader van de ziekte dementie geen poortwachtersfunctie blijken te kunnen realiseren. Veel naasten van personen met dementie voelen zich dan ook slecht 'gehoord.'

"Ik heb de huisarts meerdere keren gevraagd om ons te volgen, maar dat is nooit gebeurd. En toen bleek dat zij niet eens wist wat mijn man had, en dacht dat hij een hele andere vorm van dementie had. Ze had nog nooit in het dossier gekeken."

Onderzoek dat door het NIVEL is uitgevoerd onderschrijft het feit dat veel personen met dementie niet bij de huisarts in beeld zijn. Hieruit komt naar voren dat van de 270.000 geregistreerde personen met dementie in 2018 er slechts 103.000 bij de huisarts bekend zijn.^{iv} Dat betekent dat ruim 60% van de personen met dementie niet met deze ziekte bij de huisarts staat geregistreerd. Uit gegevens van Alzheimer Nederland blijkt bovendien dat de ziekte vaak zeer laat ontdekt wordt; vooral bij jongere mensen (< 65 jaar) met dementie is het 'diagnostisch delay' pregnant te noemen en bedraagt dit gemiddeld zo'n vier en een half jaar. Bij oudere mensen (> 65 jaar) is gemiddeld nog altijd sprake van zo'n 16 maanden 'wachtijd' voordat de diagnose dementie is gesteld nadat de eerste symptomen zich openbaren (www.alzheimer-nederland.nl).

2.2 Kenmerken van het Odensehuis

Het Odensehuis is een reeds vijf jaar bestaande, als burgerinitiatief opgestarte voorziening. Gemiddeld zeventig mensen doen op vrijwillige basis mee aan de activiteiten van het Odensehuis (of te wel: zijn bekend bij het Odensehuis). Een vaste kern van ongeveer 30 mensen komt meerdere dagen per week. De anderen komen meestal voor speciale activiteiten of gewoon even een kopje koffie drinken. Het staat van tevoren nooit exact vast hoeveel mensen er zullen komen, maar gemiddeld zijn er dagelijks ongeveer 15 mensen met geheugenproblemen/dementie en hun naasten, die het Odensehuis een zinvolle dagbesteding en een aangename omgeving biedt. De voorziening wordt – behoudens de professionele fulltime coördinator – grotendeels gerund door (ongeveer 30) vrijwilligers (waarvan drie aanwezig per dagdeel) en biedt tevens een zinvolle stageplek voor (ongeveer acht) stagiaires van verschillende opleidingen (waarvan twee aanwezig per dagdeel). Het is een omgeving waar iedereen zijn eigen ervaring inbrengt en kan delen met anderen. Leren van elkaar en het verkennen van de mogelijkheden van personen met optimaal behoud van eigen regie zijn de kernwaarden van het Odensehuis. Daarnaast staan gelijkwaardigheid, het (her)vinden van de eigen kracht, activering, ontplooiing, geborgenheid en veiligheid binnen de voorziening centraal. Het gaat om persoonsgerichte zorg, waarbij zoveel mogelijk wordt 'meebewogen' met de wijze waarop de ziekte dementie zich presenteert. Het Odensehuis maakt aldus deel uit van het sociale leven van mensen met dementie en hun mantelzorgers en beoogt bij te dragen aan hun kwaliteit van leven en tracht daarmee het zorggebruik en verpleeghuisopname uit te stellen.

De binnenactiviteiten die in het Odensehuis plaatsvinden liggen op creatief terrein, zoals schilderen, muziek, dans en spel. De buitenactiviteiten bestaan uit wandelen, activiteiten in de tuin en in de bosbouw en museum- en concertbezoek. Bij beide activiteiten spelen de onderlinge contacten een hoofdrol. Daarnaast worden de zogenaamde 'gedachtenkamers' georganiseerd, waarin mensen met elkaar in gesprek kunnen over wat hen als (naaste van) persoon met dementie bezighoudt en worden er ondersteuningsgroepen geformeerd, waarin naasten hun ervaringen kunnen delen en informatie wordt uitgewisseld. Voor al deze activiteiten geldt dat ze geen verplichtend karakter hebben. Daarnaast staat het je als participant van het Odensehuis vrij of je een dagdeel of een hele dag wilt komen, of je alleen maar even binnen wilt lopen voor een kop koffie en of je 1, 2, 3, 4 of 5 dagen in de week aanwezig wilt zijn. Het uitgangspunt is niet wat een instelling te bieden heeft, maar wat de participanten (mensen met dementie, hun naasten, vrijwilligers en stagiaires) elkaar te bieden hebben. Want naast de activiteiten die binnen het Odensehuis worden georganiseerd is het vooral een inloop- en ontmoetingscentrum.

Het Odensehuis onderscheidt zich als zodanig van koffieochtenden, buurtkamers en andere laagdrempelige ontmoetingsplekken voor ouderen, die meer gericht zijn op voorlichting, een

luisterend oor en lotgenotencontact en niet specifiek op dementie. Het Odensehuis heeft weliswaar een globaal vergelijkbare doelstelling als de Groningse Ontmoetingscentra, maar deze laatste voorzieningen zijn alleen toegankelijk voor mensen met dementie (en niet voor hun naasten) met een WMO-indicatie. Voor de toegang tot het Odensehuis is geen indicatie nodig, hoeven er geen formulieren of zorgplannen te worden ingevuld en zijn er zo weinig mogelijk regels. Er zijn tevens geen financiële drempels voor mensen met dementie en hun naasten omdat uitgegaan wordt van een beperkte bijdrage op basis van vrijwilligheid. Juist in het feit dat het Odensehuis zo min mogelijk aan vaste structuren en regelgeving gebonden is zit haar kracht en meerwaarde verborgen (zie ook paragraaf 2.3). En ook de administratieve taken van de vrijwilligers zijn gering te noemen. Het gaat hierbij met name om de tijdsinvestering van het bijhouden van de bezoekersaantallen; in totaal zo'n 5 tot 10 minuten per dag.

2.3 Werkzame bestanddelen Odensehuis

Welke kenmerken van het Odensehuis maken nu dat deze voorziening een duidelijke meerwaarde heeft binnen het zorgaanbod voor mensen met dementie? Op die vraag kan vanuit zowel de kant van de patiënt, als die van zijn naasten, de vrijwilligers en de stagiaires een antwoord worden geformuleerd.

Geen verplichte indicatie betekent een lagere drempel

Het feit dat het Odensehuis toegankelijk is voor personen met geheugenproblematiek, die niet persé een WMO-indicatie dementie hoeven te hebben, maakt dat de voorziening ook toegankelijk is voor personen waarbij aan dementie gedacht wordt, maar waarbij dit nog niet is vastgesteld. Dat is vooral van belang omdat de ziekte dementie lang niet altijd tijdig wordt (h)erkend, terwijl de symptomen ervan zich al wel openbaren.

“Het begon sluipenderwijs. Hij werkte gewoon en ik dacht dat hij veel last van stress had en het daarom allemaal niet zo goed meer voor elkaar kreeg. Hij kon niet meer focussen. Burnout-klachten, zo leek het eerst. Maar eigenlijk waren de symptomen al dik een jaar daarvoor zichtbaar, toen hij een cursus communicatie volgde. Toen had ik hem een keer huilend aan de telefoon omdat hij tijdens de opdrachten die hij kreeg naar zijn zeggen ‘niet meer goed bij zichzelf kon komen. De cursusleider gaf aan dat hij veel symptomen uit het autismespectrum liet zien en dat die diagnose er wel eens achter kon zitten.’”

“In de winter begon het mij op te vallen dat er heel weinig uit zijn handen kwam en dat hij geen enkel initiatief meer nam. Toen zijn we via het bedrijfsmaatschappelijk werk bij de psycholoog terecht gekomen. Daar kwam faalangst uit. Dat vonden wij heel vreemd want hij stapte altijd overal op af. En langzamerhand kwamen er steeds meer signalen, ook van collega's. Dat ze vonden dat hij wel wat vreemd deed. Dat hij niet meer goed uit zijn woorden kwam. Wij dachten toen: zou het niet goed zijn als hij een sabbatical nam?”

“Uiteindelijk, vele maanden en veel problemen verder, zijn we voor een second opinion in Amsterdam terecht gekomen, bij de VU, bij het kenniscentrum en daar is hij de hele dag aan

alle kanten gescreend. Toen hoorden we voor het eerst dat hij een zeldzame vorm van dementie had. Hij was in die tijd altijd heel boos, we hebben veel gestreden, maar toen echt de diagnose kwam toen viel er toch een last van hem af.”

Bovenstaande citaten, ontleend aan een diepte-interview met de partner van een persoon met dementie, illustreren de moeizame zoektocht naar een verklaring voor veranderingen in een persoon zijn gedrag en vermogens, in de fase dat dementie nog niet is vastgesteld, maar zich wel problemen met het geheugen en cognitieve vermogens voordoet. Ook in deze fase kan het Odensehuis voor de persoon met (beginnende geheugenproblematiek en diens partner/naaste) van meerwaarde zijn.

Persoonsgerichte, vraaggestuurde zorg

Omdat binnen het Odensehuis met vrijwilligers en stagiaires wordt gewerkt is er sprake van een ruime hoeveelheid aandacht die aan de persoon met geheugenproblematiek en of dementie kan worden geboden. In de praktijk betekent dat zelfs vaak van één op één zorg sprake is. Een dergelijke individuele benadering is bij andere vormen van zorg voor deze personen niet mogelijk.

“Bij het Odensehuis had hij de eerste jaren een maatje. Als hij wilde lopen, Geert had een enorme loopdrang, belden ze dat maatje en dan gingen ze samen op stap. Dat gebeurde heel regelmatig. Er werd enorm ‘meegedacht’. Ze hadden op een gegeven moment ook heel goed in de gaten dat hij zo gek was op muziek. Er staat daar een piano. Als hij onrustig was dan zeiden ze, kom, dan gaan we even samen piano spelen. Hij kon zelf geen piano spelen, maar muziek was alles voor hem. Dat was zijn manier van nog communiceren. Op een gegeven moment kwam hij alleen als we wisten dat die bewuste vrijwilliger en de coördinator er was. Zo hebben we een paar jaar gebruik kunnen maken van het Odensehuis. Geert voelde zich er thuis, iedereen kende hem en hij werd daar vrij en in zijn waarde gelaten. Voor mij betekende het Odensehuis een rustplek, ik kon mijn ei daar kwijt en zag dat hij daar begrepen werd. En ik kon op elk moment binnenvallen, we waren altijd welkom.”

“Je ziet er ook weinig verloop van vrijwilligers. Met z’n allen dezelfde bezieling. En dat zie je ook bij, ja ik noem het nu even wel, bij de patiënten. Je voelt gewoon een bepaalde ontspanning. En dat zag ik toen Geert er kwam ook bij hem.”

Niet alleen door te werken met een groot aantal vrijwilligers, die niet sterk wisselen, maar ook vanuit een bewuste visie kan men de zorg die het Odensehuis biedt met recht als vraaggerichte (en niet aanbodgerichte) zorg typeren. Zo kun je ook slechts enkele uren per week van het Odensehuis gebruik maken, bijvoorbeeld alleen meedoen met schilderen. Je kunt ook gewoon blijven zitten waar je zit en niets doen; de gezelligheid en het praten om je heen kan iemand al goed doen. Mensen die van het Odensehuis gebruik maken hebben dan ook niet het gevoel ‘in een programma mee te draaien.’ Ook kan het Odensehuis als een vorm van respijtzorg worden ingezet, bijvoorbeeld als een naaste even naar de kapper of de bridgeclub wil.

“Ik zei vaak: zullen we even een kopje koffie in het Odensehuis halen? Weet je? Zo. En dat is makkelijk daar want je kunt er ieder moment van de dag binnenvallen en je wordt altijd even vriendelijk ontvangen. En ik kon dan ook weggaan, de coördinator zei dan ‘ga maar hoor, wij zorgen wel voor hem.’ En ik wist dat hij zich daar redelijk goed voelde. Hij wilde er nooit heen, maar ik zette dan door en ik bleef eerst sowieso een half uur om te kijken hoe hij ontdooid, want ze kenden hem. De coördinator is daar ook wel heel sterk in. Die had op een gegeven moment ook wel door van ik ga even bij hem zitten, gewoon even handje in handje zitten. Aai over de bol. En ja dat werkte. Hij moest zich gewoon veilig voelen. Hij moest zich geaccepteerd voelen.”

“Wat ook bijzonder is, is dat de coördinator in de buurt van het Odensehuis aan de weg aan het timmeren is om overal contacten te leggen. En dat vond ik mooi, buurtbewoners die dan gewoon even een kopje koffie komen drinken. Het voelde niet als een zorginstelling, niet als een bureaucratische instelling.”

Het Odensehuis staat als laagdrempelig inloophuis dan ook in voortdurende verbinding met de ‘gewone wereld’. Niet alleen komen mensen uit de buurt binnen gewandeld, er worden ook veel activiteiten in de ‘gewone wereld’ uitgevoerd (boodschappen, tuinieren, museabezoek, concertbezoek, etcetera).

Niet alleen voor de persoon met dementie, ook voor de partner

Het Odensehuis biedt een opvangplek voor de persoon met dementie, maar tevens voor de naaste/mantelzorgers. Dementie is immers minstens zo ingrijpend en belastend voor de persoon die het heeft als voor diens naaste.

“In het begin ben ik er heel veel bij geweest. Maar geleidelijk probeerde ik steeds meer ruimte voor mezelf te maken. Hij was het liefste hier gewoon thuis, maar dan was ik de hele dag met hem bezig, terwijl ik daarnaast ook mijn werk had. Dat was met geen mogelijkheid meer te doen.”

Niet voor niets is een bekende slogan van de Stichting Alzheimer Nederland: “Hij heeft dementie, maar zij lijdt eraan”. In het Odensehuis neemt de naaste van de persoon met dementie een volwaardige plek in en deze bepaalt mede hoe van de voorziening gebruik wordt gemaakt.

Dat het Odensehuis een belangrijke functie heeft voor de partner/naaste van de persoon met dementie kan ook worden geïllustreerd door het feit dat er mantelzorgers zijn die na het overlijden van hun dierbare in de hoedanigheid van vrijwilliger blijven komen. Een vrijwilliger:

“Ik vind het Odensehuis heel belangrijk voor de mensen die er komen. Het is net één grote familie. Alle mensen worden in hun waarde gelaten. Ik vind het fijn dat ik nu als vrijwilliger

wat voor hun kan betekenen. Ben hier zelf met mijn man geweest, die er helaas niet meer is, dus ik spreek uit ervaring.”

Odensehuis heeft belangrijke functie voor vrijwilliger

Het Odensehuis is er natuurlijk primair voor de persoon met geheugenproblematiek en/of dementie en zijn of haar naaste(n). Maar daarnaast biedt de voorziening ook een zinvolle daginvulling aan de vele vrijwilligers en stagiaires die er werkzaam zijn. Zij voelen zich onderdeel van het Odensehuis en ervaren dezelfde openheid en persoonlijke aandacht als de persoon met dementie en zijn naaste. Verder hebben de vrijwilligers met elkaar gemeen dat ze zelf voor het Odensehuis hebben gekozen en veel affiniteit voelen met de mensen met dementie en het soort zorg dat het Odensehuis biedt. Het aantal aanmeldingen om vrijwilligerswerk te gaan doen is dan ook groot en er is amper verloop.

2.4 De grenzen van het Odensehuis

Het Odensehuis heeft binnen het zorgaanbod voor mensen met dementie een belangrijke meerwaarde, maar kent ook duidelijke grenzen.

Ten eerste is het Odensehuis vijf werkdagen per week van 10 tot 16 uur open. Indien behoefte is aan opvang buiten die uren dan kan het Odensehuis daar niet aan tegemoet komen. In dat geval moet naar een andere of een aanvullende oplossing worden gezocht.

Ten tweede heeft de veiligheid van de participanten van het Odensehuis een hoge prioriteit. Indien geheugenproblematiek of dementie van de deelnemers zich vertaalt in agressief gedrag kan helaas geen gebruik van de voorziening worden gemaakt.

Een derde contra-indicatie om van het Odensehuis gebruik te maken heeft te maken met het feit dat het geen gesloten voorziening betreft. Weliswaar gaat er een signaal als iemand de deur uitgaat, maar het staat iedereen vrij te vertrekken, wanneer hij of zij dat wil. Mocht die vrijheid voor de persoon in kwestie een gevaar opleveren, dan is het Odensehuis geen geschikte voorziening (meer). Ook indien participanten neiging tot dwalen hebben moet naar een andere voorziening worden gezocht.

Ten vierde zijn er ook personen met dementie en/of geheugenproblematiek die niet over een partner of mantelzorger beschikken of daar op bepaalde tijdstippen niet over beschikken, bijvoorbeeld omdat een partner werkt. Dat kan erin resulteren dat men niet altijd in staat is het Odensehuis te bezoeken. Hoewel vanuit de voorziening actief wordt meegedacht om daarvoor een oplossing te vinden, komt het helaas voor dat het vervoer een dermate struikelblok vormt dat soms niet altijd en soms helemaal niet gebruik van het inloophuis kan worden gemaakt.

“Toen moest ik hier taxivervoer regelen. Want het was dan de bedoeling dat hij hier vanuit huis opgehaald zou worden, en daarheen werd gebracht. Dat is ons drie of vier keer gelukt. Dat was een drama. Geert was hier dan alleen en de taxi had een half uur speling en Geert had geen flauwe notie van tijd. Dus hij stond dan niet klaar. Dan staat er hier iemand aan te bellen, een vreemde, dus dat voelde voor Geert heel erg beangstigend. Hij kreeg het niet voor mekaar. Hij snapte ook helemaal niet wat hij moest doen. Hij snapte niet eens meer hoe hij in de auto moest komen. Gewoon instappen ging al niet eens meer. Dat was voor hem zo’n bedreigende situatie, dus ik heb het taxivervoer wel heel snel vaarwel gezegd.”

Als laatste zij hier vermeld dat het Odensehuis er weliswaar (veelal met succes) aan probeert bij te dragen dat ziekenhuis- of verpleeghuisopname wordt uitgesteld, maar dat dit uitstel zelden tot afstel leidt. Indien de zorgbehoefte van de persoon in kwestie te intensief wordt valt opname in een 24-uursvoorziening helaas niet langer te voorkomen.

“Het voelde als verraad om hem naar het verpleeghuis te brengen, maar de nood werd hier zo hoog. Ik sliep nooit meer en ik was dag en nacht alleen maar bezig met dweilen, bedden verschoneren, hem van de zolder plukken en hij was zo aan het hallucineren. Ja, het was een en al drama. Ook het Odensehuis werd een brug te ver. Toen zeiden ze bij het verpleeghuis dat hij bovenaan de wachtlijst stond. Als er een kamer vrijkwam, ze konden natuurlijk niet zeggen hoe snel, maar goed dan was hij als eerste aan de beurt. Met de kinderen het erover gehad van hoe kijken jullie hier tegenaan en die hadden al heel lang tegen mij gezegd van mam dit red je niet.

Geert snapte er geen ene biet van. Dan moet je hem achterlaten, en maar schreeuwen. Dat gaat je echt door merg en been.”

2.5 Minimale voorwaarden voor de organisatie

Een minimale voorwaarde om het Odensehuis draaiende te houden is het realiseren van structurele financiering voor huisvesting en inventaris en de professionele coördinator. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de basisactiviteiten die vanuit de voorziening worden georganiseerd eveneens structureel gefinancierd kunnen worden. Eventuele extra activiteiten kunnen dan via fondsenwerving worden gedekt. Daarmee zijn tegelijkertijd twee andere minimale voorwaarden voor het voortbestaan van het Odensehuis genoemd, namelijk geschikte ruimtes om samen te zijn, om groepsgesprekken te organiseren en om even op adem te komen en de aanwezigheid van een ervaren coördinator, die zorg draagt voor de continuïteit van de organisatie. Het is daarbij van belang dat deze coördinator een uitgebreid netwerk heeft, met name van deskundigen in verschillende, op het terrein van dementie actieve organisaties en in staat is voor een goede match tussen vrijwilligers en bezoekers zorg te dragen. Tenslotte zijn een goed en onafhankelijk bestuur, die de organisatie faciliteert en een adviesraad met inhoudelijk deskundigen van cruciaal belang.

3 Conclusies en aanbevelingen

Mensen met dementie worden gedurende het ziekteproces geconfronteerd met verschillende vormen van onvermogen. Dat betreft onvermogen van henzelf, mede door geleidelijk afnemende cognitieve vermogens en de emotionele gevolgen om daarmee geconfronteerd te worden. Dat betreft vervolgens onvermogen van de mantelzorger of naaste, die zijn weg moet vinden in een onoverzichtelijk zorgland, daarbij veelal niet adequaat door professionals kan worden begeleid, en zelf eveneens met de ontluisterende gevolgen van de ziekte wordt geconfronteerd. Die confrontatie ligt zowel op emotioneel terrein als op het gebied van het bieden van intensieve zorg en ondersteuning, veelal naast bestaand werk. Maar ook de professionele hulpverlening is onvermogen, vooral door een teveel aan regels en schotten, die tot gevolg hebben dat het zorgaanbod sterk is verzuimd. Dat bemoeilijkt het functioneren van de case-manager om de persoon met dementie en zijn naaste ‘aan de hand’ te nemen.

Het is een van de verworvenheden van onze gezondheidszorg dat zorg wordt geboden door daarvoor gekwalificeerde en geschoolde krachten, die goed ingewijd zijn in de problematiek waarmee de zorgvrager die zij ondersteunen te maken heeft en oplossingen voor deze problemen vanuit hun opleiding aangereikt hebben gekregen. Door de zorg aldus te organiseren lijken tegelijkertijd het perspectief van 'de gehele mens' en een vraaggestuurd inspelen op menselijke zorgbehoeften naar de achtergrond te zijn verschoven. Het is essentieel dat het Odensehuis juist haar kracht ontleent aan het feit dat het een algemene voorziening betreft, die niet is ingebed in complexe zorgsystemen of financieringsstructuren en die grotendeels wordt gerund door vrijwilligers die met een 'open mind' naar de mensen voor wie zij zich verantwoordelijk voelen kijken, voortdurend op zoek zijn naar wat hun drijft en deze personen zoveel mogelijk in hun waarde laten. Een belangrijke aanbeveling is dan ook om het Odensehuis als algemene voorziening in stand te houden, zodat de zorg die het biedt geen onderdeel wordt van het reguliere zorgsysteem met de beperkingen die daaruit voortkomen. Alleen dan kan het welzijns- en buurthuis karakter van het Odensehuis behouden blijven en blijft het Odensehuis een plek waar men geaccepteerd wordt om wie men is en niet om wat men heeft.

ⁱ Nivel, RIVM, Trimbos, SCP, CBS. Een samenhangend beeld van dementie en dementiezorg. Themaportage van staat van Volksgezondheid en zorg. 2018

ⁱⁱ Eissens-van der Laan M., Meijer P., Smoor G., Hoving R. Doelgroepen onderzoek naar mensen met dementie die een dagactiviteitencentrum bezoeken: de meerwaarde van variëteit in het aanbod. Espria Academy, juni 2017.

ⁱⁱⁱ Alzheimer-Nederland.nl

^{iv} Heide, I. van der, Buuse, S. van den, Francke, A.L. Dementiemonitor Mantelzorg 2018: mantelzorgers over ondersteuning, zorg, belasting en de impact van mantelzorg op hun leven. Utrecht: Nivel, 2018.